

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Změny v kvalitě venkovského života za posledních
pětadvacet let v obci Bzí u Železného Brodu**

Bc. Luboš Jíra

© 2019 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Luboš Jíra

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Změny v kvalitě venkovského života za posledních pětadvacet let v obci Bzí u Železného Brodu

Název anglicky

Changes in the quality of rural life over the last twenty-five years in the village of Bzí near Železný Brod

---

Cíle práce

Cílem práce je popsat a analyzovat změny v kvalitě života obyvatel ve vybrané obci Bzí u Železného Brodu. Spokojenost občanů s kvalitou jejich života v obci bude zkoumána z hlediska sociálních, ekonomických, zdravotních a environmentálních aspektů.

Metodika

Bude provedena analýza dat z dotazníkového šetření obyvatel obce. Změny v kvalitě jejich života v obci budou zachycovat časové období minulých 25 let.

Harmonogram zpracování:

Březen 2018 – specifikace metodiky, stručný obsah teoretické části práce

Srpen 2018 – zpracování teoretické části DP (úvod, popis metodiky, literární rešerše)

Prosinec 2018 až leden 2019 – vlastní terénní šetření

Květen 2019 – zpracování a odevzdání empirické části v první verzi

Listopad 2019 – odevzdání kompletní DP se zapracovanými připomínkami

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Kvalita života, změna kvality života, venkov, vesnice Bzí, dotazníkové šetření, kvantitativní výzkum

---

Doporučené zdroje informací

- BERNARD, Josef, KOSTELECKÝ, Tomáš, ILLNER, Michal, VOBECKÁ, Jana. 2011. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. 237 s. ISBN 978-80-7419-069-8.
- BINEK, Jan. et. al. Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova. Brno: GaREP, 2009. ISBN 978-80-904308-0-8
- HEŘMANOVÁ, E. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012. ISBN 978-80-7419-106-0.
- KUČERA, Zdeněk, KULDOVÁ, Silvie, ed. Venkov je náš svět: sborník příspěvků z mezinárodní konference = Countryside – our world : collection of papers of international conference : Český Krumlov 1.-3.3.2006. V Praze: Česká zemědělská univerzita, 2006. ISBN 80-213-1539-3
- PETRUSEK, Miloslav, MAŘÍKOVÁ, Hana, VODÁKOVÁ, Alena. Velký sociologický slovník. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5
- VAĎUROVÁ, Helena, MÜHLPACHR Pavel. Kvalita života: teoretická a metodologická východiska. Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 80-210-3754-7

Předběžný termín obhajoby

2019/20 ZS – PEF (únor 2020)

Vedoucí práce

prof. PhDr. Ing. Věra Majerová, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 21. 11. 2019

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 22. 11. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 22. 11. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Změny v kvalitě venkovského života za posledních pětadvacet let v obci Bzí u Železného Brodu" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29.11.2019 _____

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval prof. PhDr. Ing. Věra Majerová, CSc. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a tvorbě diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat obyvatelům Bzí, kteří byli ochotni mi pomoci, vyplnili dotazník a poskytli tak potřebné informace.

Změny v kvalitě venkovského života za posledních pětadvacet let v obci Bzí u Železného Brodu

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá problematikou změny v kvalitě života na venkově, konkrétně ve vesnici Bzí u Železného Brodu. Cílem práce je popsat a analyzovat změny v kvalitě života obyvatel ve výše zmíněné obci za posledních pětadvacet let. Spokojenost občanů s kvalitou jejich života je zkoumána z hlediska sociálních, ekonomických, zdravotních a environmentálních aspektů. Struktura diplomové práce se skládá z metodiky, teoretických východisek, kde je vysvětlen pojem venkov, kvalita života a popsána lokalita. Následuje praktická část práce. Zde jsou zachyceny výsledky empirického výzkumu získané z dotazníkového šetření. Na základě těchto výsledků jsou vyhodnoceny hypotézy a zodpovězeny výzkumné otázky. V závěru diplomové práce jsou shrnuty výsledky, jaké změny v kvalitě života místní obyvatelé vnímají, co se změnilo pozitivně a co negativně. Dále jsou zde stručná doporučení, která by mohla vést ke zlepšení kvality života ve vesnici Bzí.

Klíčová slova: kvalita života, změna kvality života, venkov, vesnice Bzí, dotazníkové šetření, kvantitativní výzkum

Changes in the quality of rural life over the last twenty-five years in the village of Bzí near Železný Brod

Abstract

This thesis deals with the issue of change in the quality of life in rural areas, specifically in the village of Bzí near Železný Brod. The aim of this work is to describe and analyze changes in the quality of life of inhabitants in the above mentioned village in the last twenty-five years. Citizen's satisfaction with the quality of their lives is examined in terms of social, economic, health and environmental aspects. The structure of the thesis consists of methodology, theoretical bases, where the concept of countryside, quality of life and location are explained. The practical part follows. Here the results of empirical research obtained from the questionnaire survey are captured. Based on these results, hypotheses are evaluated and research questions are answered. In conclusion of the thesis the results are summarized, what changes in quality of life the local inhabitants perceive, what has changed in positive way and what has turned out to be a negative influence. Further, there are brief recommendations that could improve the quality of life in the village of Bzí.

Keywords: quality of life, changes in quality of life, countryside, village Bzí, questionnaire survey, quantitative research

Obsah

1	Úvod.....	12
2	Cíl práce a metodika	14
2.1	Cíl práce	14
2.2	Metodika	14
2.2.1	Lokalita	14
2.2.2	Přípravná fáze	14
2.2.3	Realizační fáze.....	16
2.2.4	Výzkumný problém	17
2.2.5	Výzkumné otázky	18
2.2.6	Hypotézy	18
3	Teoretická východiska	19
3.1	Venkov	19
3.1.1	Teoretické pohledy na vymezení venkova.....	19
3.1.2	Konkrétní přístupy k vymezení venkovské oblasti.....	22
3.1.3	Současné vnímání venkova.....	23
3.1.4	Příklad: Liberecký kraj	24
3.1.5	Vymezení venkova v národních dokumentech.....	25
3.2	Kvalita života	26
3.2.1	Další pohledy a definice	28
3.2.2	Kolektivní definice kvality života.....	31
3.3	Shrnutí.....	32
3.4	Popis lokality.....	33
3.4.1	Liberecký kraj	33
3.4.2	Okres Jablonec nad Nisou.....	34
3.4.3	Město Železný Brod.....	35
3.4.4	Vesnice Bzí	38

4	Praktická část	40
5	Vyhodnocení hypotéz	64
5.1	Vyhodnocení první hypotézy	64
5.2	Vyhodnocení druhé hypotézy	67
5.3	Vyhodnocení třetí hypotézy	69
5.4	Vyhodnocení čtvrté hypotézy	70
6	Vyhodnocení výzkumných otázek.....	71
6.1	Jak se měnila kvalita života obyvatel obce Bzí?	71
6.2	Jak jsou obyvatelé Bzí spokojeni s kvalitou života ve Bzí za posledních 25 let?.	73
7	Závěr	75
8	Seznam použitých zdrojů.....	79
8.1	Tištěné publikace	79
8.2	Elektronické zdroje	80
9	Přílohy.....	82
9.1	Dotazník	82

Seznam grafů

Graf č. 1 – Jak se změnila možnost sportovního vyžití ve Bzí za posledních pětadvacet let?	40
Graf č. 2 - Jak se změnila možnost kulturního vyžití ve Bzí za posledních pětadvacet let .	41
Graf č. 3 – Setkáváte se cíleně a pravidelně s jinými obyvateli ze Bzí v rámci společenského života?.....	42
Graf č. 4 – Měli jste za posledních pětadvacet let života ve Bzí nenaplněné potřeby týkající se seberalizace (např. cestování, studium, profesní růst)?	43
Graf č. 5 – Změnila se za posledních pětadvacet let Vaše úroveň životního standardu?	44
Graf č. 6 – Jak vnímáte změnu životního standardu za posledních pětadvaceti let?	45
Graf č. 7 – Jak jste spokojen/a s dostupností lékařské péče v okolních městech	46
Graf č. 8 – Kam nejčastěji dojíždíte k obvodnímu lékaři	47
Graf č. 9 – Jak vnímáte změnu v délce objednací lhůty, změnu čekací doby u lékaře, změnu kvality chování lékařů a sester a změnu ochoty přijímat nové pacienty?	48
Graf č. 10 – Jak vnímáte změnu profesní úrovně lékařů, kvality ošetření a dostupnosti lékařské péče?	49
Graf č. 11 – Jak jste spokojen/a s pracovními možnostmi v obci Bzí a okolí v porovnání s obdobím před pětadvaceti lety?.....	50
Graf č. 12 – Jaká je Vaše dojezdová vzdálenost do zaměstnání dnes a jaká byla před pětadvaceti lety?	51
Graf č. 13 – Jste dnes spokojeni s dojezdovou vzdáleností do zaměstnání. Byli jste spokojeni s dojezdovou vzdáleností do zaměstnání před pětadvaceti lety?	52
Graf č. 14 – Jaký způsob dopravy do zaměstnání využíváte dnes. Jaký způsob dopravy do zaměstnání jste využívali před pětadvaceti lety?	53
Graf č. 15 – Vlastníte dnes automobil? Vlastnili jste automobil před pětadvaceti lety?	54
Graf č. 16 – Omezovala vás před 25 lety absence automobilu?	55
Graf č. 17 - Jak vnímáte kvalitu života ve Bzí v současnosti v porovnání s obdobím cca před 25 lety?.....	56
Graf č. 18 – Jak se kvalita života ve Bzí změnila?	57
Graf č. 19 – Jak se za posledních pětadvacet let změnila kvalita ovzduší?	58
Graf č. 20- Jak se za posledních pětadvacet let změnila kvalita pitné vody?	59
Graf č. 21 – Jak se za posledních pětadvacet let změnilo množství zeleně (lesy, louky)? ..	60

Graf č. 22 - Jak se za posledních pětadvacet let změnila kvalita půdy?	61
Graf č. 23 - Jak se za posledních pětadvacet let změnilo nakládání s odpady?	62
Graf č. 24 - Jak se za posledních pětadvacet let změnilo množství hluku?	63
Graf č. 25 – Celkové vnímání změny zdravotní péče ve srovnání s obdobím před pětadvaceti lety	65
Graf č. 26 – Negativní a pozitivní změna životního prostředí	68
Graf č. 27 – Celkové vnímání změny životního prostředí ve Bzí za posledních pětadvacet let	69

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 - věk a pohlaví respondentů	15
--	----

Seznam zkratk

ČR	-	Česká republika
NUTS	-	Nomenklatura územních statistických jednotek
OECD	-	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	-	Organizace spojených národů
QOL	-	Kvalita života
SDH	-	Sbor dobrovolných hasičů
TJ	-	Tělovýchovná jednota
WHO	-	Světová zdravotnická organizace

1 Úvod

Téma této diplomové práce se týká změn v kvalitě venkovského života. Přesné znění tématu je následující: Změny v kvalitě venkovského života za posledních pětadvacet let, konkrétně se zaměřením na vesnici Bzí u Želeného Brodu, kde sám žiji. Toto téma bylo zvoleno během studia oboru Veřejná správa a regionální rozvoj, v rámci studijního programu Hospodářská politika a správa na České zemědělské univerzitě v Praze. Téma venkov bylo během studia tohoto oboru probíráno v několika předmětech. Mimo jiné například v předmětu Malé a střední podnikání na venkově a Politologie regionálního a venkovského rozvoje. Právě k tomuto faktu bylo při výběru tématu diplomové práce přihlídnuto. V rámci této diplomové práce je záměrem porovnat, jak lidé vnímají změnu v kvalitě života za posledních pětadvacet let ve vesnici Bzí u Železného Brodu, která leží na hranicích Českého ráje a Jizerských hor.

Jak je zmíněno již výše, pojem venkov je pro tuto diplomovou práci zásadní. Venkov je charakterizován různě, často podle autorů různých publikací a zdrojů. Je také rozdíl v pojmu venkov a venkovský prostor. Velmi zásadní pro definování pojmu venkov jsou jeho znaky. Jsou to pojmy, které budou mimo jiné v rámci práce popsány a osvětleny.

Slovní spojení kvalita života je také často skloňováno jak veřejností, tak i odborníky. Zejména ale u široké veřejnosti můžeme pozorovat, že si tento pojem často vykládá různými způsoby. Často dochází k tomu, že je na pojem venkov pohlíženo jen z určitého úhlu, nepřesně a nekomplexně. Proto je také jedním z důvodů vzniku této diplomové práce přispět k rozšíření povědomí o zmíněném zajímavém a aktuálním tématu.

Cílem práce je zjistit, jak se měnila kvalita života obyvatel ve vybrané obci, konkrétně ve vesnici Bzí u Železného Brodu, a to za posledních 25 let. Bude zkoumáno, jak jsou občané spokojeni s kvalitou jejich života v obci, a to z hlediska sociálních, ekonomických, zdravotních a environmentálních aspektů. To znamená, jak tráví volný čas, zda se aktivně zapojují do dění v obci, zda jsou členy spolků, které v obci fungují. Důležitý aspekt pro vyvození závěru je i skutečnost, jaké mají obyvatelé obce možnosti pracovního uplatnění, jaká je dostupnost lékařské péče a jak se změnilo životní prostředí. Vzhledem k tomu, že dochází k odlivu mladé generace starousedlíků a naopak se do obce stěhuje nová generace lidí z měst, mění se zažité sociální vazby a aktivity jednotlivých organizací, které v obci sice fungují řadu let, ale i jejich činnost prochází změnami. Výzkum by měl

mimo jiné zjistit, zda starousedlíci nové změny kvitují a vnímají pozitivně nebo s novým přístupem nesouhlasí. Zjištění všech těchto faktorů povede k odpovědi na výzkumné otázky.

Diplomová práce je vytvořena jako empirický výzkum. Je rozdělena do pěti základních částí. První část popisuje cíl práce a metodiku výzkumu. Druhá část se zabývá teoretickými východisky pojmů venkov a kvalita života a také obsahuje popis lokality. Následuje výzkumná část práce, kde jsou detailně rozebrány a vyhodnoceny výsledky získané z dotazníkového šetření. Čtvrtou částí je vyhodnocení hypotéz právě na základě výsledků, kterých bylo dosaženo v předchozí části. Pátou a poslední částí je vyhodnocení výzkumných otázek.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je zjistit, jak se měnila kvalita života obyvatel ve vybrané obci - Bzí u Železného Brodu - za posledních 25 let. Zjistit spokojenost občanů s kvalitou jejich života v obci, a to z hlediska sociálních, ekonomických, zdravotních a environmentálních aspektů. Bude provedena analýza dat dotazníkovým šetřením mezi obyvateli. Bude zjišťována kvalita jejich života v obci za časové období 25 let. Práce vychází z teoretických východisek o této problematice.

2.2 Metodika

2.2.1 Lokalita

Pro výzkum změny kvality života na venkově byla vybrána vesnice Bzí, která je částí obce s rozšířenou působností Železný Brod. Dle aktuální informace z matriky v Železném Brodě, žilo k datu 27. 2. 2019 ve Bzí 253 obyvatel, z toho 120 mužů a 133 žen. Zkoumanou obec lze dle nové typologie území ČR podle polohy venkovských obcí ve vztahu k centru, která vznikla v rámci dokumentu Strategie regionálního rozvoje 2014-2020, zařadit do druhého typu, tedy průměrně rozvinuté venkovské oblasti ve větší vzdálenosti od velkých sídelních center. To byl jeden z aspektů pro výběr oblasti pro tento výzkum. Dále bylo přihlédnuto k dlouhé historii vesnice. Přihlédnuto bylo i k místu bydliště autora této diplomové práce, který v této vesnici žije. Z pohledu autora práce se tato vesnice jeví jako aktivní, a to především při organizování kolektivních akcí. (MMR ČR, 2013, s. 28)

2.2.2 Přípravná fáze

2.2.2.1 Kvantitativní výzkum

Pro výzkum byl vybrán kvantitativní způsob šetření. Tento způsob byl vybrán, neboť je charakteristický tím, že jeho výsledky se dají zobecnit na celou populaci, pracuje se statistickými daty a čísly. Jelikož se jedná o první podobný výzkum v této obci, je vhodné sesbírat data statistické povahy, o větším počtu respondentů, které nám případně

ukážou, zda je v obci potenciál k výzkumu kvalitativnímu, ke zkoumání určitého sociálního fenoménu. (Olecká, Ivanová, 2010, s. 11)

Při populaci nebo také základním souboru 253 obyvatel bylo nutné zredukovat počet na určitý vzorek, na kterém bude výzkum prováděn, tedy populaci zúžit na skupinu obyvatel, kteří budou skutečně pozorováni. (Disman, 2000, s. 93)

Při výběru vzorku respondentů byl zohledněn především jejich věk, zejména kvůli tématu práce, kdy je zkoumána změna kvality života ve vesnici Bzí za posledních pětadvacet let. Proto bylo nutné vybrat starší obyvatele. Konkrétně byla stanovena hranice 40 let a více. Důvodem pro stanovení této hranice bylo zejména to, aby tento vzorek populace byl schopen relevantně odpovídat na otázky v dotazníku, které se týkaly i období před pětadvaceti lety. Auto práce chtěl, aby tito respondenti byli v období před pětadvaceti lety alespoň ve věku patnácti let a mohli tak podat relevantní informace z období před pětadvaceti lety. Do vzorku byli vybráni muži a ženy různých věkových kategorií (od 40 let). Tento výzkum vychází z odpovědí 86 respondentů. Jejich věk a pohlaví zachycuje následující tabulka č. 1.

Tabulka č. 1 - věk a pohlaví respondentů

Věk	Muži	Ženy
40 - 50 let	27	17
51 - 60 let	6	11
61 - 70 let	15	4
71 a více let	3	3
Celkem	51	35

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Především se jednalo o starousedlíky, opět vzhledem k tématu práce. Jako nástroj měření byl zvolen standardizovaný dotazník. Předností dotazníku, jako techniky získávání dat, je především to, že se jedná o nejpropracovanější techniku a nejméně náročnou na čas a peníze. Dále to, že poskytuje větší čas na rozmyšlenou, což je jistě pro respondenty výhodou. (Olecká, Ivanová, 2010, s. 17-23)

2.2.2.2 Příprava dotazníku

Praktická část této diplomové práce byla zahájena tvorbou dotazníku. Dotazníkový formulář byl tvořen s ohledem na cíl práce, respektive výzkumný problém a na něj navazující hypotézy. Dotazník se skládá z pěti tematických oddílů: identifikačních otázek, sociálního oddílu, zdravotního oddílu, ekonomického oddílu a environmentálního oddílu, protože dle Timorackého lze na základě těchto podmínek posuzovat kvalitu života. (Ira, Murgaš, 2008 s. 9)

V dotazníku byly použity otázky typu uzavřených otázek, polouzavřených otázek, tzv. baterie a jedna otevřená otázka. Dalším využitým druhem otázky v tomto dotazníku byly otázky výběrové, u kterých je možné vybrat pouze jednu alternativu. Také byly jako uzavřené otázky využity otázky výčtové, u kterých může respondent vybrat více variant.

Celkem se jedná o 74 otázek, přičemž seřazeny byly následovně. Na začátek byl zařazen snazší oddíl sociální, aby respondenty neodradil. Následovaly ekonomický oddíl a zdravotní oddíl, které byly jako nejnáročnější zařazeny doprostřed dotazníku a nakonec environmentální oddíl a identifikační otázky, které se vždy, dle metodiky tvorby dotazníků, řadí na konec.

V dotazníku je většinou možná pouze jedna správná odpověď. Pokud mohou respondenti vybrat více odpovědí najednou, jsou u konkrétní otázky vždy jasně instruováni. V úvodu dotazníku jsou uvedeny instrukce k vyplnění, důvod výzkumu a představení samotného autora.

2.2.2.3 Pilotáž

V rámci pilotáže, vztahující se k této práci, byl rozdán prvotní dotazník členům rodiny autora. Na základě reakcí byly upraveny detaily, které učinily dotazník pro respondenty srozumitelnější a jasnější.

2.2.3 Realizační fáze

Po provedení pilotáže následovala fáze realizace. Prvním krokem je sběr dat. Všem respondentům byly dotazníky rozdány osobně autorem této diplomové práce. Tištěná verze dotazníku byla vybrána také proto, že mezi respondenty patřili jedinci, kteří nemají možnost přístupu na počítač nebo ho neobsluhují. Osobní distribucí dotazníků bylo zajištěno, že respondentům byly podány správné a konkrétní informace o záměrech

výzkumu, o tom, co je jejich konkrétním úkolem, dále informace, proč byli vybráni a informace o časovém harmonogramu celého výzkumu. V praxi se osvědčila přítomnost autora práce při samotném vyplňování dotazníku respondentem, protože mohl okamžitě reagovat na případné dotazy nebo otázku rozvést a podobně. Ukázalo se jako velmi vhodné dotazníky rozdat na společenských akcích, které se konají v místním sportovním klubu, který je v prostorách TJ Sokol Bzí. Velká část dotazníků byla vyplněna během pravidelných kvízových večerů, které se zde pořádají převážně v zimních měsících. Respondenti projevíli o výzkum zájem, protože kvízové večery byly často tematicky zaměřeny právě na Bzí. Sběr dat pro tento konkrétní výzkum probíhal od podzimu roku 2018 do jara roku 2019. Důvodem pro volbu období sběru dat bylo zejména to, že v zimě je větší šance zachytit starousedlíky doma nebo na místních kulturních akcích. Letní měsíce jsou obdobím dovolených, tudíž je složitější respondenty zastihnout a oslovit.

Potom, co byly shromážděny vyplněné dotazníky, následovala kontrola jejich úplnosti a čitelnosti. Dalším krokem bylo kódování, tedy převádění odpovědí do elektronické podoby. V elektronické podobě byly odpovědi zachyceny v počítačovém programu Microsoft Excel, který je vhodný pro další statistické zpracování.

Po zaznamenání všech odpovědí do jedné souhrnné excelové tabulky následovalo vyhodnocení konkrétních otázek. Vyhodnocení proběhlo u vybraných otázek. Důraz byl však kladen zejména na otázky, které se přímo týkaly výzkumných otázek a také otázek, u kterých byly (z pohledu autora práce) zaznamenány zajímavé nebo překvapivé odpovědi. Odpovědi u konkrétních otázek byly sumarizovány, dále byly tvořeny přehledné tabulky a grafy. Tabulky a grafy byly dále okomentovány.

2.2.4 Výzkumný problém

Život na venkově může být pro některé jeho obyvatele komplikovanější, než byl před zhruba 25 lety. Kolem roku 1994, v období těsně po revoluci, stát a s ním i společnost procházely socioekonomickými a politickými změnami. Utvářel se plně demokratický stát a kapitalismus. Současně ve světě docházelo za posledních 25 let ke globalizaci a tím se život začal „zrychlovat“. Život na venkově proto může být pro obyvatele, kteří se jen těžko přizpůsobují těmto změnám, složitější než dříve. Naopak však pro dobře se adaptující lidi může být život na venkově snazší, neboť dnešní technika a pokrok a především jejich dostupnost je lepší než kdy dříve. Výzkum by měl zjistit, jak toto

vnímají obyvatelé vesnice Bzí. Jak vnímají svůj soudobý život na vesnici v porovnání se způsobem života před 25 lety.

2.2.5 Výzkumné otázky

1. Jak se měnila kvalita života obyvatel obce Bzí?

Odpověď by měla zjistit, zda obyvatelé obce Bzí vnímají změnu kvality jejich života, a to ve vztahu k životu na venkově. V případě, že změnu vnímají, pak zjistit jak. Kvalita života je v této práci zkoumána z hlediska podmínek sociálních, zdravotních, ekonomických a environmentálních, a to dle Timorackého. (Ira, Murgaš, 2008 s. 9)

2. Jak jsou obyvatelé Bzí spokojeni s kvalitou života ve Bzí za posledních 25 let?

Odpověď by měla zjistit, jak jsou respondenti spokojeni s životem v obci Bzí, zda jim ve vesnici něco chybí nebo je pro ně nedostupné.

2.2.6 Hypotézy

1. Více než polovina respondentů je spokojenější se současnou kvalitou života v obci, oproti období před 25 lety, a to z hlediska:
  - a) sociálního
  - b) zdravotního
  - c) ekonomického
2. Méně než polovina respondentů není spokojená (vnímá negativní změnu) se současnou kvalitou života v obci oproti období před 25 lety, a to z hlediska environmentálního.
3. Nadpoloviční většina respondentů, kteří se aktivně a pravidelně účastní dění ve vesnici, vnímá pozitivní změnu kvality života v obci Bzí za posledních pětadvacet let.
4. Respondenti, kteří v rodině před pětadvaceti lety automobil nevlastnili a dnes ho alespoň někdo v rodině vlastní, vnímají pozitivní změnu kvality života v obci Bzí za posledních pětadvacet let.

3 Teoretická východiska

3.1 Venkov

3.1.1 Teoretické pohledy na vymezení venkova

Pojem venkov nelze vymezit pouze jednou definicí, neboť se jedná o složitý a komplexní pojem. Přístupy k jeho vymezení se odvíjí od účelu vymezení. Jedná se o neurčité a abstraktní označení kulturní krajiny se specifickými charakteristikami. (Regionální rozvoj, 2019)

Většina lidí si pod pojmem venkov představí vesnici, pravděpodobně se ale budou představy o vesnici lišit mezi Čechy a ostatními Evropany a zcela jistě mezi Čechy a lidmi obývající jiný kontinent. Navíc se vzrůstající složitostí sociálně ekonomických vztahů mezi městem a vesnicí a zároveň zvyšující se mírou komplexity vztahů ve společnosti je obtížnější vymezit venkov a město. Pokud tedy hovoříme o venkově, je nutné napřed vlastní venkov vymezit, a tak přesně určit jakým prostorem se ve skutečnosti budeme zabývat. (MVČR, 2019, s. 2)

Následující kapitola představí několik teoretických východisek tohoto pojmu, neboť je mnoho autorů zabývajících venkovem a tím pádem i spousta pohledů. V některých bodech se střetávají, v jiných zase nikoli.

V publikaci Synergie ve venkovském prostoru od kolektivu autorů Binek, Svobodová, Holeček, Galvasová a Chabičkovská, je pojem venkov popisován jako neurčité, do jisté míry abstraktní, označení pro osídlené kulturní krajiny, které mají specifické charakteristiky. Tato publikace vznikla v rámci výzkumného projektu Ministerstva zemědělství ČR s označením QH82249 „SYNERGIE v přístupu k rozvoji venkova“. Hlavní ideou projektu je rozvinutí „synergie“ vzhledem k rozvoji venkova. Autoři uvádí, že exaktní vymezení venkova je velmi obtížné. Venkov označují jako přechod mezi divočinou a městem. Dnešní venkov nese mnohé znaky města a naopak, některá města mohou mít venkovský charakter. Protože není možné hovořit jen o jednom venkově, nelze tedy univerzálně tento pojem vymezit. Dle autorů se přístupy k vymezení venkova odvíjí od jeho hlavního účelu. Zjednodušeně rozdělili několik přístupů podle jejich charakteristik. Jedná se o přístupy založené na velikosti sídel s aspektem na demografii a s úzkou vazbou

na prostorovou strukturu; dále na charakteru krajiny, tj. jako výsledek dlouhodobé interakce lidí a přírodního prostředí, zrcadlí se v ekonomických, sociálních a ekologických funkcích krajiny; na charakteru sídel a života v nich, tj. vnímání role sídla ve správním systému, etnografické oblasti, vybavenosti včetně pracovních příležitostí, podnikání, politice v rámci obce a navenek.

Důležité je také dle kolektivu definovat si pojmy venkov a venkovský prostor, neboť se může zdát, že jde o synonyma. Avšak existuje mezi nimi rozdíl. Venkovský prostor můžeme chápat jako základní prostorový soubor znaků, díky kterým krajina a sídla získávají podobu venkova. Do venkovského prostoru lze zahrnout venkovské obce, malá města tvořící jeden funkční celek, dále prostory venkovské, ale i prostory s venkovem jen těžko ztotožnitelné. V tomto pojetí je za venkovský prostor považováno vše, co není městským prostorem, prostorem urbánním. Za venkov však nelze považovat vše co je mimo města. Jedná se například o vojenský prostor, území rozsáhlé těžby a území s vysokým stupněm ochrany životního prostředí.

Při definování venkova je stěžejní určit si jeho znaky. Venkov vymezujeme jako prostor tvořený venkovskými obcemi a okolní krajinou a vnímáme ho na základě právě řady znaků. Na základě toho rozlišujeme různé typy venkova. Kolektiv uvádí následující znaky:

Urbanistické znaky – vyšší počet rodinných domů, jednoduchá síť ulic, návěs je kulturní a společenské centrum, ne příliš hustá zástavba, vyšší zastoupení zeleně v sídle;

Architektonické znaky – nízkopodlažní stavby, nepřítomnost nájemního bydlení, obydlí, které spojuje obytnou i další funkci, dvůr a zahrada s odlišným využitím;

Sociální znaky – bližší společenské kontakty místních obyvatel, participace, konzervatismus, tradicionalismus a neformální sociální kontrola;

Ekonomické znaky – hlavní činností je zemědělství a produkce potravin, podstatný podíl ekonomicky aktivních lidí dojíždí do zaměstnání mimo sídlo, vyšší výskyt kutilství, vyšší podíl vlastních zásob;

Administrativní znaky – sídla, která získala statut města (sídla s počtem obyvatel minimálně 3000), jsou městem, ostatní jsou vesnicemi;

Velikostní znaky – počet obyvatel, zastavěná plocha a hustota zalidnění.
(Binek, 2009, s. 7-15)

Autoři Bernard, Kostecký, Illner a Vobecká se podle knihy Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj shodují v tom, že nejčastějšími charakteristikami, kterými venkovské obce a regiony bývají určovány, jsou počet a hustota obyvatel. Také uvádějí, že lze využít vícehlediskové přístupy, díky nimž můžeme venkovské obce vymezit, například podíl bytů v rodinných domech, populační vývoj nebo vzdálenost od městských center. Autoři uvádějí, že je také důležité zohledňovat polohu obce vůči městským střediskům. Od 90. let jsou malé obce v městském zázemí nejrychleji populačně rostoucí skupinou obcí. Jejich rozvoj je zcela jiný než rozvoj obcí v odlehlejších venkovském prostoru. Za venkovské obce můžeme tedy požadovat obce s počtem obyvatel menším než 2000, plus pro tyto obce neplatí, že 50 % a více ekonomicky aktivních obyvatel dojíždí kvůli práci do jednoho velkého městského centra. Obce typické vysokým podílem dojíždění za prací do jednoho městského centra považují za součást zázemí městského centra, ne však za venkov.

Za velká městská centra můžeme podle J. Vobecké považovat taková města, která nabízejí minimálně 5000 pracovních příležitostí.
(Bernard, Kostecký, Illner, Vobecká, 2011, s. 19)

Pojem venkov je vysvětlen i ve Velkém sociologickém slovníku. Slovník venkov vysvětluje jako „obydlený prostor mimo městské lokality tradičně charakterizovaný orientací na zemědělství a menší hustotou obyvatel, ale i jiným způsobem života, většinou propojeným s přírodou, a také jinou sociální strukturou ve srovnání s městem“. (Petrušek, Maříková, Vodáková, 1996, s. 1380) Ze sociologického pohledu je venkov charakteristický zejména specifickou komunitou, tzv. venkovskou, rurální komunitou či venkovským společenstvím. Tato komunita lze vymezit jako protiklad urbánní komunity následujícími pěti znaky:

Vyšší úroveň vzájemné společenské závislosti;

Menší rozmanitost profesních možností;

Menší společenské rozlišení a také zúžený prostor sociální mobility;

Silnější vazba na tradici a menší sklony k sociální změně;

Silnější vymezení přírodním prostředím.

Ve venkovském prostoru je základní sídlištní jednotkou vesnice. Jako správní celek je vesnice nazývána venkovskou obcí. (Petrušek, Maříková, Vodáková, 1996, s. 1380-1382)

3.1.2 Konkrétní přístupy k vymezení venkovské oblasti

Nejsnadněji zjištělná je velikostní kategorie obce. Zde se využívají data Českého statistického úřadu, konkrétně počet *trvale bydlících obyvatel v obci*. Dalším hojně využívaným přístupem je *hustota zalidnění* a *hustota osídlení*. Následující dva jsou již méně využívané. Jedná se o přístup, kde je klíčový *počet obyvatel na zastavěnou plochu/intravilán*. Příliš se nevyužívá díky potřebnosti mnoha indikátorů, které se obtížně získávají, udržují, monitorují a vyhodnocují, případně se z nich vyvozují málo korektní závěry. Zajímavým přístupem je *vymezování venkova na krajinných principech*. Tento přístup využívá informací o využití půdy, tzv. land use, údaje od Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního, dále využívá městských a obecních statistik, leteckých snímků.

Kritérium hustoty osídlení využívá k vymezení venkovských regionů Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Podle OECD je hraniční hustota zalidnění v obcích nižší než 150 obyvatel/km². Detailněji lze rozdělit vymezení venkovských regionů podle OECD na tři podkategorie. První jsou tzv. převážně venkovské oblasti, ty se vyznačují tím, že více než 50 % obyvatel žije ve venkovských obcích či regionech. Do druhé podkategorie patří tzv. významně venkovské oblasti, zde ve venkovských obcích a regionech žije 15-50 % populace. Nejméně obyvatel, méně než 15 %, žije ve venkovských obcích a regionech ve třetí podkategorii, tzv. převážně městských oblastech.

Kritérium hustoty zalidnění pro určení venkova využívá statistický úřad Evropské unie, tedy Eurostat. Podobně jako OECD rozlišuje tři kategorie. První kategorií jsou tzv. hustě zalidněné oblasti, zde je hustota zalidnění vyšší než 500 obyvatel/km² a populace vyšší než 50000 obyvatel. Druhou kategorií jsou středně zalidněné oblasti, tady je hustota vyšší než 100 obyvatel/km² a populace vyšší než 50000 obyvatel. Třetí kategorií tvoří řídko osídlené oblasti, ty zahrnují ostatní regiony a obce. (Bínek, 2009, s. 17-19)

3.1.3 Současné vnímání venkova

Podle Sborníku příspěvků z mezinárodní konference Venkov je náš svět, může být venkov vnímán v různých souvislostech a z různých úhlů pohledu. V tomto sborníku jsou uvedeny nejčastější pohledy na venkov jako:

Neměstský prostor – u tohoto pohledu jsou využívány nejčastěji normativní kvantitativní ukazatele. Jsou to zejména, již výše zmíněné, maximální hustota zalidnění a maximální zalidnění obce. Dále sem patří záporná bilance migračního salda, někdy také čisté migrace, rozumíme tím rozdíl mezi počtem imigrantů a emigrantů, dále nadprůměrná zaměstnanost ekonomicky aktivních v primárním sektoru hospodářství či nadprůměrná nezaměstnanost. Normativní kvantitativní ukazatelé mnohdy nemusí být dostačující. Jako důkaz lze uvést příklad s kritériem maximálního počtu obyvatel obce, kdy jak už bylo zmíněno výše podle Bernarda, Kosteleckého, Illnera a Vobecké, maximální počet obyvatel ve venkovské obci obvykle činí méně než 2000 obyvatel a zároveň nám současný Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. udává, že městem se mohou stát až obce s počtem obyvatel větším než 3000. Na základě tohoto kritéria tedy není možné stanovit, kam budou patřit obce s počtem obyvatel v intervalu od 2000 do 3000. Na druhé straně existují kritéria, která není tak lehké měřit, protože jsou kvalitativní povahy. Jako příklad lze uvést odlišný vzhled krajiny a krajinný ráz, odlišný životní styl místních obyvatel, kteří patří do komunit s užšími společenskými a osobními vazbami.

Krajinu – venkov má specifické rysy okolního prostředí, začal být vnímán jako alternativa k městskému prostoru, kde je stísněné a uzavřené prostředí. Venkov je, na rozdíl od městského prostoru, volně přístupný prostor s dalekým výhledem a bohatým pozadím.

Prostor pro zemědělství – tento přístup uvažuje pouze jeden z aspektů venkova, a to ten, že venkov = zemědělství. Obyvatelé měst se mylně domnívají, že hlavní ekonomickou aktivitou mimo města je právě zemědělství, lesnictví a rybolov. Pokud budeme hovořit o podpoře venkova a budeme podporovat jen zemědělství, tak bude pomoc zaměřena pouze úzké skupině obyvatel. Takováto pomoc však nebude mít rozhodující vliv na samotnou podobu venkova.

Životní styl – dalším charakteristickým rysem venkova je rozdílný životní styl ve srovnání s městem. Typické pro venkov jsou do jisté míry uzavřené lokální komunity, svou roli zde

hrají úzce omezené osobní vztahy. Vlivem postupné urbanizace váha lokálních komunit upadá, to způsobuje změnu života na venkově.

Prostor rekreace a odpočinku – vlivem urbanizace vznikly idealizované představy, že venkov je místo klidného, bezproblémového a nenáročného žití. Ve 20. století, díky rozkvětu průmyslu došlo k rozvoji i v dopravě, což umožnilo snazší cestování. Vzrostla poptávka po rekreaci v klidném prostředí, v místech obklopených zelení. Rekreatanti začali vyhledávat venkovské oblasti. Historické souvislosti v Československé republice, jako byl vliv socialismu na možnosti vycestování do zahraničí, přispěly k rozvoji dalších typů rekreace, a to chataření a chalupaření. (Kučera, Kuldová, 2006, s. 396 – 399)

Chataření a chalupaření je českým fenoménem. Kromě Švédska, kterému v počtu chat a chalup Česká republika šlape na paty, nikde jinde na světě v tak hojném počtu chaty a chalupy nenajdeme. V současné době rodiny často tato stavení modernizují, i když chata vypadá zvenčí skromně, často je interiér vybaven velice komfortně. Tato tendence k modernizaci je nejen kvůli víkendovým pobytům nebo pobytům během letních dovolených, ale majitelé myslí i na budoucnost. Mnoho majitelů chat a chalup se sem později chtějí nastěhovat na stálo. Uvolní tak byt ve městě svým dětem a tráví stáří v předem zvelebené chalupě. Čím dál častěji se i mladí, obzvláště po narození dětí, chtějí přesunout z měst do přírody. (Dům a zahrada, 2019)

3.1.4 Příklad: Liberecký kraj

Liberecký kraj potřeboval v rámci programu Dotačního fondu Libereckého kraje - Program obnovy venkova identifikovat venkovské oblasti. Původně dle Programu rozvoje Libereckého kraje 2007–2013 se metodika opírá o 2 kritéria, a to počet obyvatel a hustota zalidnění. Tedy venkov prostor = obce s velikostí do 2 000 obyvatel a dále obce s velikostí do 2500 obyvatel, které mají hustotu obyvatelstva menší než 150 obyvatel/km². S novým programovým obdobím (2014-2020) a tvorbou nových strategických dokumentů však přišla nutnost aktualizovat venkovské oblasti. Tím vznikla metodika Venkovské oblasti Libereckého kraje. V České republice je Liberecký kraj jeden z mála, který vlastním způsobem formuluje své pojetí venkova, aniž by pouze přebíral některou z existujících definic. Původní kritéria byla nahrazena devíti novými ukazateli: počet obyvatel, hustota zalidnění, statut obce, podíl zastavěné plochy, počet pracovních příležitostí, dopravní obslužnost, občanská vybavenost, technická infrastruktura, institucionální vybavení.

Pomocí ukazatelů jsou získány bodové hodnoty. Hraniční výsledek je 2300 bodů, kdy obce, které obdrží méně než 2300 bodů, spadají do venkovské oblasti, obce s výsledkem nad 2300 bodů spadají do městské oblasti. Do venkovských oblastí Libereckého kraje je na základě zvolené metodiky zařazeno 182 obcí představujících 25 % obyvatelstva a 69 % rozlohy Libereckého kraje. (Regionální rozvoj. Kraj LBC, 2015, s. 3-6)

3.1.5 Vymezení venkova v národních dokumentech

Nejdůležitějším dokumentem pro rozvoj venkova je v České republice dokument Program rozvoje venkova 2014-2020. Tento dokument využívá definice venkova podle OECD a Eurostatu, které jsou vysvětleny výše, ale pro potřebu využití podpory z tohoto programu se za venkov považuje území celé České republiky s výjimkou NUTS 2 Praha. (Eagri, 2014, s. 14)

Dalším národním dokumentem, kde je venkov definován, je dokument Strategie regionálního rozvoje 2014-2020. Dle tohoto dokumentu má Česko oproti ostatním zemím EU specifický charakter sídelní struktury. Jednak se jedná o velkou rozdrobenost, kdy v České republice je přes 6200 obcí s převahou malých obcí do 500 obyvatel a dále pak o relativní absenci velkoměst. Pro Česko jsou typická spíše malá a střední města s tím, že se jedná o relativně uzavřené území, což je dáno pohraničním pohořím téměř po celém obvodě území. Dle dokumentu se liší vymezení území preferované Evropskou unií a Českou republikou. Evropská unie definuje územní jednodušeji, omezuje se na kategorie typu město, venkov, odlehlé oblasti, ostrovy, horské oblasti atp., kdy pro ČR přicházejí v úvahu pouze město a venkov. Na druhé straně Česká republika má vymezení jejího území daleko komplikovanější. Hranice pro stanovení obce je zde 3000 obyvatel, avšak existují typické venkovské obce, které mají obyvatel více a i naopak jsou města, která mají počet obyvatel pod touto hranicí. Jako třetí pohled na definování venkova je v tomto dokumentu zmíněna metodika OECD, která spočívá v hustotě obyvatel na území NUTS III – kraje. Na základě nové typologie území ČR podle polohy venkovských obcí byly vymezeny tři typy, které se navzájem odlišují jejich typickými trendy, jež jsou dány jejich polohou vůči centru:

1. Venkovské oblasti v zázemí velkých měst (příměstský venkov) – pro tyto oblasti je typický výrazný nárůst populace, což se odráží v jejich rozvojových

a investičních prioritách. Pro obyvatele těchto území je příznačné, že pracují především ve výrobě a službách ve spádových městech. Většina půdy je však využívána v zemědělství.

2. Průměrně rozvinuté venkovské oblasti ve větší vzdálenosti od velkých sídelních center. Stále je zde však zachována dobrá dopravní dostupnost. Tyto oblasti stále procházejí procesem hospodářské diverzifikace, je proto třeba zachovat jejich zemědělský potenciál, zvýšit tempo hospodářské diverzifikace a posílit jejich vztahy se středními a malými obcemi.
3. Periferní venkovské oblasti – jedná se o území řídké obydlené, izolované od větších měst a bez dopravní sítě. Tím dochází ke špatné dostupnosti obyvatel za prací, a proto se zde také vyskytuje častěji nezaměstnanost, nízké příjmy obyvatel a celkový útlum ekonomických aktivit obyvatel v území. (MMR ČR, 2013, s. 26-28)

3.2 Kvalita života

Vaňurová a Mühlpachr ve své knize Kvalita života, teoretická a metodologická východiska vymezují kvalitu života, anglicky Quality Of Life (QOL), z několika pohledů, protože podle nich nespočívá na jednoznačném teoretickém základu. To je dáno charakterem pojmu kvality života, který je multidimenzionální, kulturně podmíněný, dynamický a velmi subjektivní. Při snaze vymezit kvalitu života se střetává množství soudobých tendencí a směrů, proto je patrna rozmanitost ve snahách o definování tohoto pojmu.

Ve výše zmíněné knize autoři uvádějí, že můžeme definovat kvalitu života na základě různých přístupů, konkrétně na základě jiných používaných pojmů, výčtem, vztahem mezi charakteristikami, typickým znakem, měřitelné veličiny, zdůraznění určité oblasti.

Definice kvality života pomocí jiného pojmu

Ve spojitosti s touto definicí je zde zmíněn pohled Nagpala, který uvádí, že kvalita života je souhrnné měření fyzické, psychické a sociální pohody, štěstí, spokojenosti a naplnění vnímané jedincem či skupinou. Cambell a Convers definují kvalitu života jako subjektivně pociťované štěstí. Zannoti říká, že kvalita života znamená celkové vnímání spokojenosti či nespokojenost v životě, přičemž spokojenost s různými hledisky má různou důležitost.

Podle Halečky kvalita života jako taková neexistuje. Podle Halečky musí být stanoveno konkrétní prostředí, aby mohla být kvalita života měřena, musí být stanovena otázka jaká kvalita a pro koho. Uvádí, že jedině tímto postupem je možné zajistit využití ve společnosti.

Definice zachycující vztah mezi charakteristikami kvality života

Pro tuto definici je důležité určit subjektivní a objektivní rozměr kvality života, spokojenosti, splnění přání, očekávání a potřeb jednotlivce. Kirby chápe kvalitu života jako určitou míru žití, která uspokojuje psychologické a fyzické tužby a požadavky. Za kvalitu života lze považovat úroveň naplnění osobních hodnot a životního stylu. Další pohled na tuto problematiku má Dickens, jehož definice stojí na základě Maslowovy pyramidy potřeb. Kvalita života je dána rozdílem mezi nenaplněnými a naplněnými potřebami.

Definice zabývající se typickým znakem

Hodnocení kvality života v tomto případě není závislé na objektivně stanoveném zdravotním stavu. Skantze formuluje kvalitu života jako subjektivní klasifikaci vlastní životní situace.

Definice kvality života výčtem

Bluden rozděluje kvalitu života do čtyř okruhů spokojenosti, a to fyzickou pohodu, materiální pohodu, kognitivní pohodu neboli pocit spokojenosti a sociální pohodu, kterou můžeme chápat jako sounáležitost ke společnosti.

Definice kvality života jako měřitelné veličiny

Kvalita života je zde určena tím, co je účelem jejího měření. Pinkey považuje subjektivně a objektivně změřenou hodnotu za kvalitu života. Dále sem patří Naessův pojem „vnitřní kvalita života“. Tento koncept se zabývá tím, co se dá objektivně měřit v psychologii, jedná se o vysokou aktivitu, dobré interpersonální vztahy a dobrou náladu. Tento přístup je jedinečný pro jeho snahu o vylíčení ideálního stavu.

Definice zdůrazňující určitou oblast

Tato definice je komplexnější, zaměřuje se na konkrétní hledisko kvality života. Prvním takovým aspektem je naplnění osobních cílů. Jedná se o „*stupeň, do kterého je jedinec*

schopen dosáhnout bezpečí, sebeúcty a možnosti využívat své intelektuální a fyzické schopnosti na cestě k dosažení svých cílů.“ (Vaňurová, Mühlpachr, 2005, s. 13) Druhým aspektem je pocit štěstí a spokojenosti. Podle Hornquista je kvalita života *„intenzita pocitu spokojenosti v oblasti uspokojování fyzických, psychických, sociálních a materiálních potřeb a aktivit.*“ (Vaňurová, Mühlpachr, 2005, s. 13) Další pohled uvádí Ferrans, který definuje kvalitu života jako *„jedincův pocit spokojenosti, pramenící z pocitu uspokojení v oblastech života, které jsou pro něj důležité.*“ (Vaňurová, Mühlpachr, 2005, s. 13) Revicki a Kaplan předložili tzv. matematický přístup. Ten předpokládá, že stanovujícím činitelem je zvážení poměru mezi náklady a zisky. (Vaňurová, Mühlpachr, 2005, s. 11-13) Za kvalitu života považují *„skóre užitečnosti, které odráží preference určitých oblastí zdraví a umožňuje zlepšení morbidity a mortality spojit do jednoho pojmu – kvalita vztahených roků života.*“ (Vaňurová, Mühlpachr, 2005, s. 13)

3.2.1 Další pohledy a definice

Heřmanová ve své knize *Koncepty, teorie a měření kvality života* uvádí pohledy a definice dalších autorů. Například Hartl a Hartlová obecně vidí kvalitu života jako míru pocitu životního štěstí a z jejich pohledu jsou v nejobecnější rovině znaky kvalitního života pohyblivost a schopnost člověka postarat se o sebe samého. V psychologické rovině vnímají kvalitu života jako úroveň seberealizace a psychické harmonie. To lze vyjádřit jako úroveň životní spokojenosti či nespokojenosti. Sociologicky autoři svůj pohled zaměřili na speciální skupiny, kde je posuzována kvalita jejich života podle pocitů a životní úrovně. Do speciálních skupin můžeme například zařadit staré lidi, etnické a jiné minority. Z medicínského hlediska autoři kvalitu života posuzují podle stupně omezení lidí s chronickými chorobami. Hnilica říká, že kvalita života není to samé jako spokojenost se životem a osobní pohoda, podle něho se jedná o fenomény, které se prolínají. Ve vztahu ke zdraví se o kvalitu života zabývají Džurová a Dragomirecká, zejména potom subjektivní prožívání neblahých životních situací, například nemocí, ekonomických a sociálních problémů. Gajdoš za kvalitu života pokládá *„komplex dimenzí lidského života a podmínek jejich dosahování.*“ (Heřmanová, 2012, s. 36) Timoracký tvrdí, že kvalitu života tvoří podmínky, které se týkají lidského a společenského rozvoje. Patří sem podmínky sociální, zdravotní, ekonomické a environmentální. Autor poukazuje jak na objektivní podmínky pro dobrý život, tak na subjektivní prožívání dobrého života. Pacione uvádí, že kvalita života lze rozdělit na dvě dimenze, první dimenze, subjektivní či psychologická,

ta zachycuje, jak je život prožíván. Druhá, objektivní, environmentální a prostorová, ta udává podmínky, ve kterých lidé žijí. Mederly, Nováček, Topercer říkají, že je kvalitu života člověka potřeba chápat jako „*vzájemné spolupůsobení hlavních aspektů života, jež se podílejí na uspokojování materiálních a duchovních potřeb člověka.*“ (Heřmanová, 2012, s. 37) Surynek a Nový tvrdí, že kvalita života je jen okrajově související s uspokojováním materiálních potřeb. Spíše je spojována s uspokojováním takových potřeb, u kterých je hmotné zajištění málo významné nebo se nevyskytuje vůbec. Kvalitu života posuzují podle životních součástí, které nelze kvantitativně měřit. Pro ty aspekty života, které měřit lze, používají pojem životní úroveň. Podle Zvárikové je kvalitou života myšleno osobní hodnocení podmínek života, a to současných i minulých. Dále je tímto pojmem myšlena klasifikace a předpoklad životní perspektivy. Zváriková uvádí následujících deset nejzásadnějších oblastí pro výzkum kvality života: zdraví, práci a povolání, finanční situaci, volný čas, manželství a partnerství, vztahy k vlastním dětem, spokojenost se sebou, sexualitu, přátele, známé a příbuzné, bydlení. Výsledkem vzájemného působení sociálních, zdravotních, ekonomických a environmentálních podmínek souvisejících s lidským a sociálním rozvojem, je chápána kvalita života Šalgovičovou. Dále rozděluje pohled na kvalitu života na objektivní a subjektivní. Objektivním pohledem je kvalita života chápána jako podmínky pro dobrý život. Subjektivním pohledem se jedná o prožívání dobrého života, pro toto prožívání dobrého života je podle Šalgovičové nejpodstatnější materiální dostatek, zdraví, výkonnost, soukromí, bezpečnost, společenské uznání a přijetí, sociální nasycení atd. Šimková vychází z toho, že kvalita života je subjektivně hodnocená záležitost vypovídající o stavu jedince, o tom kde jedinec žije a o jeho životním stylu. Do protikladu staví životní úroveň, která bývá posuzována ekonomickými a sociálními ukazateli. Životní úroveň je vázána na spotřebu a úroveň příjmu. Z toho vyplývá, že je možné mít vysokou životní úroveň s nízkou kvalitou života, což platí i v opačném případě, tedy žít kvalitní život při nízké životní úrovni. Pullmann a kolektiv říká, že kvalita života člověka je souhrn ukazatelů kvality, které jedinci umožňují během života realizovat poslání vedoucí ke společnému prospěchu. Potůček popisuje kvalitu života jako objektivní životní situaci lidí, která je zároveň těmito lidmi subjektivně vnímána. Dále popisuje, že se jedná o „*multidimenzionální kategorii zahrnující všechny podstatné charakteristiky individuálního lidského života vztahující se k celkové úrovni blaha (well-being) jednotlivců žijících ve společnosti.*“ (Heřmanová, 2012, s. 38) Mluvíme-li o úrovni blaha neboli

o well-being, je nutné si uvědomit, že tento pojem neznamená pouze stav zdraví, štěstí a prosperity. Blaho nelze jednoznačně specifikovat jedním pojmem, protože existuje více kvalitativních úrovní pohody. Například může být vnímána jako pocit potěšení. Racionálnější způsob vnímání blaha může být pocit životní spokojenosti, dále může být blaho vnímáno jako způsob pohledu na svět nebo jen způsob, jak být aktivní. (Bös, Rosenbrock, 2015, s. 78)

Potůček také uvádí, že pojem kvalita života se používá pro charakteristiky životních podmínek lidí. Tyto podmínky jsou odvozeny od jejich společenské (institucionální, ekonomické, politické, kulturní) povahy. Potůček přichází s pojmem udržitelnost života. Koncept udržitelnosti života se má orientovat na budoucí život a životní podmínky lidské společnosti, nemá se vázat ke konkrétním smrtelným jedincům. Benáček a Reichlová ve spojitosti s kvalitou života popisují, že život člověka se uskutečňuje ve více úrovních nebo také dimenzích. Jednotlivé dimenze mají vliv na to, zda je člověk v životě šťastný a spokojený. Amartya Sena uvádí, že kvalita života je „*schopnost (možnost) jedince dosahovat (získávat) fungování, tedy schopnost dělat něco či být něčím.*“ (Heřmanová, 2012, s. 39) Murgaš popisuje, že kvalita života jedince je tvořena psychologickým, somatickým, religiózním, sociálním a ekonomickým dobrem, které navozuje osobní pocit spokojenosti či štěstí. Toto dobro je v opozici ke zdravotnímu, sociopatologickému, ekonomickému a environmentálnímu zlu. Ke střetnutí dobra a zla dochází v prostorově odlišném vnějším prostředí. Autor vyjadřuje dobrem prosperitu, soubor pozitivních hodnot, nejen materiálních. Zlo představuje deprivaci, souhrn negativních materiálních i nemateriálních hodnot. Tento autor také doplňuje, že stejně jako život není jen dobrý nebo zlý, tak i u kvality života je rozmezí prosperity a deprivace doplněno o tzv. humánní kapitál, což přispívá k jeho úplnosti. (Heřmanová, 2012, s. 36-39)

Sociologický pohled na vymezení kvality života

Jak uvádí Vaňurová a Mühlpachr, tento pohled chápe kvalitu života jako protiklad ke kritériím výkonnosti spojovaných se ziskem a úspěšností společenského systému, dále jako protiklad kritéria objemového a ekonomického. Sociologické hledisko na kvalitu života se staví do opozice proti vlastnictví a konzumnímu stylu života. Tento způsob života neumožňuje člověku uspokojovat a nahrazovat nedostatek zejména duchovních potřeb. V sociologii je na kvalitu života nahlíženo ze čtyř hledisek. Zaprvé jako na odborný pojem, který zachycuje kvalitu života a znaky, podle kterých je posuzována. Konkrétním

příkladem znaku může být životní prostředí, ukazatel zdraví a nemoci, standard bydlení, interpersonální vztahy, volný čas, participace na řízení společnosti, bezpečnost, sociální jistota a občanské svobody. Zadruhé jako programové politické heslo. Toto určení kvality života apeluje na širokou veřejnost tak, aby zaměřila svou pozornost na nové úkoly společnosti, které převyšují úroveň materiální a vojenskou sílu. Zatřetí jako sociální hnutí nebo také hnutí za kvalitu života. Jeho vznik je iniciován ekologickými, protikonzumentskými a protirasovými hnutími. Začtvrté jako „*reklamní, zcela bezobsažný slogan, nabízející nové oblasti konzumu (zejm. volný čas, cestování, bydlení, vnímání umění) a orientující spotřebitele na oblast prestižní, demonstrativní spotřeby.*“ (Vařurová, Mühlpachr, 2005, s. 14-15) Během 70. let se začala kvalita života odklánět od hesla žít lépe k výroku žít jinak. (Vařurová, Mühlpachr, 2005, s. 14-15)

3.2.2 Kolektivní definice kvality života

Heřmanová se dále ve své knize *Koncepty, teorie a měření kvality života* zabývá kolektivními definicemi. Autorka konstatuje, že abychom docílili obecněji platné definice kvality života, neměli bychom sledovat jen názory výše zmiňovaných jednotlivců, ale měli bychom se soustředit na definice a názory, které byly vytvořeny pracovními kolektivy, ideálně na mezinárodní úrovni, tedy definice týmové, kolektivní a institucionální.

Jako první uvádí definici podle odborníků z Centra pro podporu zdraví University Toronto. Tito odborníci vnímají kvalitu života jako úroveň, v níž konkrétní osoba využívá významné příležitosti v životě. Tomuto pohledu se dále věnuje Svobodová. Říká, že „*skutečná kvalita života u konkrétního jedince je určena významem jednotlivých domén a rozsahem, v jakém u něj dochází k jejich naplňování v reálném životě. Zdůrazňovány jsou možnosti, příležitosti a omezení, které každý člověk ve svém životě má a tyto jsou odrazem interakce mezi ním a prostředím.*“ (Heřmanová, 2012, s. 43) Heřmanová také uvádí, že za jednu z nejstarších definic kvality života lze považovat definici zdraví, kterou navrhla Světová zdravotnická organizace, známá pod zkratkou WHO (World Health Organization). Tato organizace v definici zdraví uvádí, že „*zdraví není jen absence nemoci či poruchy, ale je to komplexní stav tělesné, duševní a sociální pohody (well-being).*“ (Heřmanová, 2012, s. 32) Definice zdraví uvádí vedle objektivní fyzické či fyziologické stránky zdraví, také stránku subjektivní a sociální, kam patří uspokojování základních lidských potřeb a tužeb. Dále Heřmanová uvádí, že tato definice nepracuje s plynulou škálou stavů mezi

zdravím a nemocí a že tento pohled obsahuje značnou míru abstraktnosti a relativnosti, což považuje za nevýhodu. Tuto nevýhodu uvádí na konkrétním příkladu, kdy fakticky nemocný člověk finančně a sociálně zajištěný, který je s nemocí vyrovnaný, je podle znění této definice člověk zdravý. Naopak člověk, který je objektivně zdravý, ale nemoci si vsugerovává, tedy je hypochondr, může být na základě této definice považován za nemocného. (Heřmanová, 2012, s. 32-43) Kvalita života je podle Světové zdravotnické organizace definována jako *„jedincova percepce jeho pozice v životě v kontextu své kultury a hodnotového systému a ve vztahu k jeho cílům, očekáváním, normám a obavám. Jedná se o velice široký koncept, multifaktorálně ovlivněný jedincovým fyzickým zdravím, psychickým stavem, osobním vyznáním, sociálními vztahy a vztahem ke klíčovým oblastem jeho životního prostředí.“* (WHO, 2019)

Podle světové zdravotnické organizace se spíše jedná o vícerozměrný pojem. Kvalita života představuje osobní ohodnocení odehrávající se v dané kulturní, sociální a environmentální souvislosti. Pojem kvalita života nelze ztotožnit s pojmy jako je stav zdraví, životní spokojenost, psychický stav nebo pohoda. Další organizací, která definuje kvalitu života, je Evropská komise OSN. Dle Ryfkina ji Evropská komise OSN vidí jako nehmotnou stránku života. Patří sem zdraví, sociální vztahy, kvalita přírodního prostředí, existující životní podmínky a osobní blahobyt. Šalgovičová uvádí, že Evropská komise OSN určila osm oblastí, podle kterých se má kvalita života hodnotit. Je to zdraví, kvalita pracovního místa, nákup zboží a služeb, možnosti trávení volného času, pocit sociální jistoty, šance na rozvoj osobnosti, kvalita fyzického hmotného prostředí a možnost účasti na společenském životě. Mezi kolektivní definice kvality života patří formulace ze Zpráv o lidském rozvoji OSN, anglicky Human Development Report UN. Tato definice spíše koresponduje s konceptem lidského rozvoje. Je využívána zejména v rozvojových zemích při měření obecného relativního pokroku. (Heřmanová, 2012, s. 44) Tato organizace vymezuje kvalitu života jako *„souhrn sociálních, ekonomických, společenských a environmentálních podmínek pro prožití dlouhého, zdravého, tvořivého života v přiměřených společenských a ekonomických podmínkách.“* (Heřmanová, 2012, s. 44)

3.3 Shrnutí

Pro další část práce, konkrétně část výzkumnou, bude na venkov nahlíženo dle kolektivu autorů Binek, Svobodová, Holecěk, Galvasová, Chabičovská, kteří definují venkov,

v rámci publikace SYNERGIE VE VENKOVSKÉM PROSTORU: aktéři a nástroje rozvoje venkova, jako prostor tvořený venkovskými obcemi a okolní krajinou a vnímáme ho na základě právě řady znaků. Kolektiv uvádí znaky urbanistické, architektonické, sociální, ekonomické, administrativní a velikostní. (Binek, 2009, s. 7-15)

Dalším pojmem, který je třeba pro výzkumnou část definovat je kvalita života. Jde o pojem, který je stejně jako venkov, těžké definovat, neboť se u obou jedná o složité komplexní pojmy. Pro účely této práce je kvalita života definována dle Timorackého, který uvádí, že *„kvalita života je výsledkom vzájemného pôsobenia sociálnych, zdravotných, ekonomických a environmentálnych podmienok, týkajúcichsa ľudského a spoločenského rozvoja. Najednej strane predstavuje objektívne podmienky pre dobrý život a na druhej strane subjektívne prežívanie dobrého života.“* (Ira, Murgaš, 2008 s. 9)

Další kapitola této práce se bude věnovat zkoumané lokalitě. Zkoumána bude vesnice Bzí, kterou lze dle nové typologie území ČR podle polohy venkovských obcí ve vztahu k centru, která vznikla v rámci dokumentu Strategie regionálního rozvoje 2014-2020, zařadit do druhého typu, tedy průměrně rozvinuté venkovské oblasti ve větší vzdálenosti od velkých sídelních center. Typické znaky těchto obcí jsou následující: stále je zde však zachována dobrá dopravní dostupnost i infrastruktura a stále zde probíhá hospodářská diverzifikace. Je zde nutné udržet zemědělský potenciál, dále je nutné zrychlit hospodářskou diversifikaci a povzbudit vztahy se středními a malými obcemi. Dle těchto znaků lze Bzí do této kategorie zařadit, neboť obec Bzí není příliš vzdálena centru a je dobře dostupná díky linkám veřejné dopravy. (MMR ČR, 2013, s. 28)

3.4 Popis lokality

3.4.1 Liberecký kraj

Výzkum změny kvality života proběhl ve vesnici Bzí, která je částí obce s rozšířenou působností Železný Brod. Obec Železný Brod se nachází v Libereckém kraji. Proto zde budou uvedeny základní informace o Libereckém kraji. Liberecký kraj se rozkládá v severní části České republiky a má rozlohu 3163 km². Hustota osídlení kraje je 139 osob na km². Liberecký kraj je tvořen z 215 obcí. (Asociace krajů, 2019) S výjimkou Hlavního města Prahy nejmenším krajem České Republiky. K 30. červnu 2019 byl počet obyvatel v Libereckém kraji roven číslu 442 943. Mezi prvním a druhým čtvrtletím roku 2019 činila

průměrná měsíční hrubá mzda 30 890 Kč. Podíl nezaměstnanosti v Libereckém kraji byl k 31. Říjnu 2019 2,67 %. (ČZSO-A, 2019) Status města zde má 39 obcí. Liberecký kraj se skládá ze čtyř okresů, a to okres Liberec, okres Česká Lípa, okres Semily a okres Jablonec nad Nisou. V okrese Jablonec nad Nisou leží vesnice Bzí, ve které proběhl výzkum. (Geoportal: Kraj LBC, 2019)

3.4.2 Okres Jablonec nad Nisou

Jelikož okres Jablonec nad Nisou hraničí s Polskem, jedná se o okres příhraniční. Délka hranice s Polskem v severní části okresu je dlouhá 18,1 km, na západě sousedí s okresem Liberec a na jihu a východě navazuje na okres Semily. Okres Jablonec nad Nisou se rozkládá na území o rozloze 402 km². Díky zmíněné rozlohou patří k nejmenším okresům v České republice. Hranice okresu nekorespondují se správními obvody obcí s rozšířenou působností. Jedná se o správní obvody s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou, správní obvod Tanvald, který částečně zasahuje do okresu Semily a správní obvod Železný Brod. Tyto správní obvody jsou také obvody pověřených obecních úřadů. Jak již bylo zmíněno, tento okres patří mezi nejmenší v republice, můžeme zde nalézt 34 obcí. Osm z nich má statut města a jeden městys - Zásada. Počet obyvatel v okrese byl k 31. prosinci 2018 celkem 90 528. Hlavními centry osídlení jsou města Jablonec nad Nisou, s počtem obyvatel 45 802, Tanvald s 6 252 obyvateli a Železný Brod, kde žilo 6 069 obyvatel. 79,8 % obyvatel okresu, k výše zmíněnému datu, žilo ve městech. Podíl nezaměstnanosti k 31. červenci 2018 byl v okrese Jablonec nad Nisou 3,32 %. Terén je na tomto území typicky členitý. Nadmořská výška je zde v nejnižším bodě 254 m. n. m. a nejvyšším bodem je Černá hora, která se tyčí do výšky 1 084 m. n. m. Z 55,7 % plochu okresu zaujímá lesní půda, 31,8 % tvoří půda zemědělská. Okres Jablonec nad Nisou se mimo jiné může pyšnit bohatými přírodními, kulturními, stavebními a uměleckými památkami. Mezi dominantní přírodní památky patří Jizerské hory a řeka Jizera. Jizerské hory jsou v zimě hojně využívány pro sjezdové i klasické lyžování a v létě je zde populární horská cykloturistika. Typická pro Jizerské hory jsou rašeliniště, zajímavá flóra a potoky s četnými menšími vodopády. Řeka Jizera v letních měsících tvoří ideální podmínky pro vodní turistiku. Pro Jablonecko jsou typické rozhledny, například Černá studnice, Bramberk, Královka, Štěpánka a tanvaldský Špičák. (ČZSO-B, 2019)

3.4.3 Město Železný Brod

3.4.3.1 Historie města

Město Železný Brod se rozkládá v údolí řeky Jizery na hranicích Krkonoš, Jizerských hor a Českého ráje. Historie města sahá až do 11. nebo 12. století, kdy se zde přes řeku Jizeru brodili obchodníci, kteří putovali po zemské obchodní stezce. Tato stezka vedla z Prahy do Německa a Polska. Proto zde vznikla osada Brod nebo Brodek. Ze 13. století se dochovaly první písemné památky, které podávají svědectví o existenci kostela a fary. Ve 13. století také město získalo první městská práva od Přemysla Otakara II. Ve 14. století byl Brod ve vlastnictví pánů ze Železnice. Od tohoto století se v Brodě těžila a zpracovávala železná ruda. Roku 1468 bylo město vypáleno lužickými vojsky. Král Vladislav II Jagellonský nechal roku 1501 obnovit městská práva, městu udělil městský znak. Pravděpodobně od tohoto roku je město nazýváno Železným Brodem. Panství patřilo několika šlechtickým rodům, Vartenberkům, bezmála 150 let Valdštejnům až do roku 1628, kdy bylo celé panství prodáno Albrechtem z Valdštejna jeho plukovníkovi Mikuláši Desfousrovi. Ve vlastnictví této šlechty bylo město Železný Brod do roku 1848. V tomto roce došlo u měst k vyjmutí z poddanství. V závěru třicetileté války bylo město vypáleno Švédy. Významný rok pro město byl rok 1660, kdy získalo hrdelní právo a dále rok 1695, kdy získalo právo výročních trhů neboli právo jarmarků. Zejména tyto dvě skutečnosti způsobily, že Železný Brod se vyzdvihl nad ostatní okolní obce a městská panství. Město Železný Brod se stalo hospodářským centrem napříč podhůřím. V 17. století dochází ve městě k rozkvětu dalších nových řemesel a řemeslníci zakládají cechy. Nejstarším cechem se stal roku 1701 cech ševcovský. V 19. století začíná rozvoj průmyslové výroby. V druhé polovině tohoto století zde byla německým baronem Liebigem založena textilní továrna a došlo k rozmachu textilního průmyslu. Stejný baron se zasloužil o otevření břidlicových lomů v okolí města. To odstartovalo přeměnu ryze dřevěného městečka, začaly se stavět zděné stavby. V tomto období vznikly kašny, most přes řeku Jizeru, pošta a také silnice do Jablonce nad Nisou, Turnova a do Semil. Došlo k zprovoznění železniční tratě Pardubice – Liberec, s odbočkou na Tanvald. V tomto období dále Liebig nechal založit vápenku. Na přelomu 19. a 20. století zde došlo k rozvoji sklářského průmyslu. Jednalo se o brusírny a domácí dělnické práce, které byly prováděny pro německé exportní domy v Jablonci nad Nisou. Významný byl rok 1920, kdy došlo k založení první české odborné školy sklářsko-obchodní. V současné době je možné navštívit sklářské muzeum,

kde jsou umístěny unikátní tavené plastiky profesora Libenského a akademické sochařky Jaroslavy Brychtové. Sklářská výroba město proslavila po celém světě. Hovořilo se o něm jako o městu skla a skleněné bižuterie. (Město Železný Brod-A, 2017)

3.4.3.2 Hlavní památky

Město Železný Brod se může pyšnit mnoha historickými památkami. Mezi nejzajímavější patří městská památková zóna Trávníky. Jedná se o „vesnici ve městě“, kde návštěvníci mohou projít poznávací okruh. Mohou zde obdivovat staré roubené stavby, které vznikaly od roku 1754. Tyto roubenky jsou pojmenovány podle původních obyvatel, například Jechovsko, Horynovsko, Knopovsko a Hruškovsko. I když jsou tyto roubenky udržovány a rekonstruovány jejich současnými majiteli, zachovává se jejich původní charakter. Součástí této památkové zóny je empírová stavba, první zděný vzorový dům. Jedná se o farní budovu z roku 1723

Další významnou budovou je takzvané Klemencovsko. Je to poslední původní dřevěné průčelí na železnobrodském náměstí. Roku 1936 došlo k zakomponování tohoto průčelí do moderní budovy státní spořitelny. V současné době je tato budova sídlem městského muzea, které se pyšní sklářskou expozicí světoznámých sklářů J. Brychtové a S. Libenského.

Největší a pravděpodobně nejkrásnější roubené stavení v Železném Brodě je Bělišť. Tato roubenka byla postavena vrchností pravděpodobně v 2. polovině 17. století. Změnila podobu až po přístavně v roce 1807. I po další rekonstrukci v roce 1930 byly u stavby zachovány původní rysy lidové architektury typické pro pojizerské oblasti. Rok po poslední rekonstrukci v roce 1997 zde byla otevřena stálá národopisná expozice. Budova má 9 zpřístupněných pokojů, ve kterých je zachycena určitá oblast historie města a blízkého okolí.

Ve výčtu památek je potřeba zmínit i Kostelík sv. Jana Nepomuckého na Poušti. Ten byl vystavěn během let 1701 až 1775. Vysvěcen byl roku 1769.

Další velice významnou památeční budovou je Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská. Škola byla založena roku 1920, a tak se stala první vzdělávací institucí podporující rozvoj sklářského průmyslu v Čechách. Probíhá zde malování skla, broušení skla, tvarování hutního skla, rytí skla, kovorytí, výroba stolních figurek, výroba bižuterie. Vystudovala zde řada významných osobností jako Prof. Libenský, Z. Lhotský a R. Plesl.

Mezi dominanty Železného Brodu jistě patří Kostel sv. Jakuba z 18. století, který byl postaven z původního kamenného kostela z roku 1649. Vedle tohoto kostela se nachází nejstarší zděná stavba, již zmiňovaná budova fary, dále dřevěná zvonice z roku 1761. Také se zde nachází kostnice z roku 1765. Ke kostelu vede kamenné schodiště, které lemují barokní pískovcové sochy svaté Anny, Panny Marie a svatého Jana Nepomuckého.

Do výčtu významných památek je potřeba zařadit i budovu radnice, která byla vystavěna v novorenesančním slohu roku 1890. Vznikla z původní dřevěné radnice z roku 1670. V této budově sídlí kromě vedení města i městské divadlo a Městská galerie Vlastimila Rady. (Město Železný Brod-B, 2017)

3.4.3.3 Kulturní a sportovní vyžití

V Železném Brodě je řada možností jak trávit volný čas a kulturně se vyžít. V budově radnice se nachází městské divadlo, které bylo přistavěno k původní budově radnice v roce 1936. Divadlo pojme až 320 diváků. Dále je v Železném Brodě možné navštívit KC Kino, je to variabilní kulturní prostor, který pojme až 200 diváků. Probíhají zde mimo klasického promítání filmu i další kulturní akce, například koncerty, besedy, přednášky, autorská čtení, divadelní představení, výstavy atd. Jak už bylo zmíněno výše, v budově radnice sídlí i Městská galerie Vlastimila Rady. Tato galerie byla zpřístupněna roku 1995 a je zde k vidění stálá expozice obrazů, kreseb a fotografií malíře Vlastimila Rady. V galerii se během celého roku konají tematické výstavy. Vývoj železnobrodského sklářství si mohou prohlédnout návštěvníci městského muzea. Za návštěvu také stojí národopisná expozice v největším roubeném stavení v Železném Brodě zvaném Bělišť. (Město Železný Brod-C, 2017)

Město nabízí bohaté sportovní vyžití. Nachází se zde fotbalové hřiště, tenisové kurty a hasičské hřiště. Dále je zde možnost navštěvovat skautské středisko Údolí Železný Brod, fitcentrum, Fit Studio Aerobiku Jany Boučkové nebo Svaz branně technických sportů. Dále je možnost využívat sportovní halu, která navazuje na místní sokolovnu. Velice populární je v Železném Brodě Středisko volného času Mozaika, kam děti a mládež docházejí na různé zájmové kroužky. (Město Železný Brod-D, 2017)

3.4.3.4 Základní a statistické údaje

Jak již bylo zmíněno výše, město Železný Brod patří do Libereckého kraje. Jeho poštovní směrovací číslo je 468 22. Počet obyvatel byl k 31. prosinci 2018 roven číslu 6 069

obyvatel, z toho 2 922 mužů a 3 147 žen. Děti do 14 let zde k tomuto datu žilo 887, v produktivním věku mezi 15 – 64 lety zde žilo 3 697 obyvatel, ve věku 65 let a více byl počet obyvatel 1 485. (Kurzycz-A, 2019)

Rozloha katastru obce činí 22,5 km². Mezi části obce patří přilehlé vesnice. Konkrétně Bzí, Veselí, Těpeře, Chlístov, Splzov, Pelechov, Hrubá Horka, Malá Horka, Jirkov, Střevelná a Horská Kamenice. Katastr nemovitostí Železného Brodu je rozdělen do následujících 7 katastrálních území, Bzí u Železného Brodu, Horská Kamenice, Hrubá Horka, Chlístov u Železného Brodu, Jirkov u Železného Brodu, Střevelná a Železný Brod. (Kurzycz-B, 2019)

Městem je zřízeno několik organizací. Jedná se o Městské muzeum, Technické služby města Železný Brod s. r. o., Bytový podnik města Železný Brod, Teplo města Železný Brod s. r. o., Základní škola Školní, Základní škola Pelechovská, Základní umělecká škola Železný Brod, Mateřská škola Stavbařů, Mateřská škola Slunečná, Mateřská škola Na Vápence a Středisko volného času Mozaika. (Město Železný Brod-E, 2017)

3.4.4 Vesnice Bzí

V této části práce bych se chtěl věnovat vesnici Bzí, protože je místem výzkumu změny kvality života, což je předmětem této diplomové práce. Historie Bzí sahá až do 13. století, kdy bylo založeno. Bzí tehdy patřilo pravděpodobně rozsáhlému dominiu cisterciáckého kláštera Hradiště. Původní název byl Bzov, což znamenalo vrch porostlý bezovým hájem. Později došlo ke změně názvu na Nábzí. Bzí mělo několik desetiletí jediný kostel v oblasti horního Pojizeří a bylo nejstarší farní vsí v této oblasti. Ve 14. století došlo k postoupení území mezi Brodem a Jabloncem pánům ze Železnice. Ti obsadili bratry cyriaky z nového kláštera z v Benátkách nad Jizerou do všech far v této oblasti, tedy i do Bzí. V 15. století byla ves ve vlastnictví valdštejnskému panství. Velice významné období v dějinách Bzí byl rok 1692 až 1699, kdy došlo za vlády Desfoursů k vystavění barokního chrámu Nejsvětější Trojice. Ten je do dneška ve Bzí dominantou. V 17. století, díky nové farní budově a chrámu, bylo Bzí církevně správním centrem celé oblasti Jablonecka a Železnobrodsko. Dalším významným rokem byl rok 1930, kdy byla dobrovolníky ve velmi krátkém čase postavena sokolovna. Tato budova je hojně využívána až do dnes. (Obec Bzí, 2019)

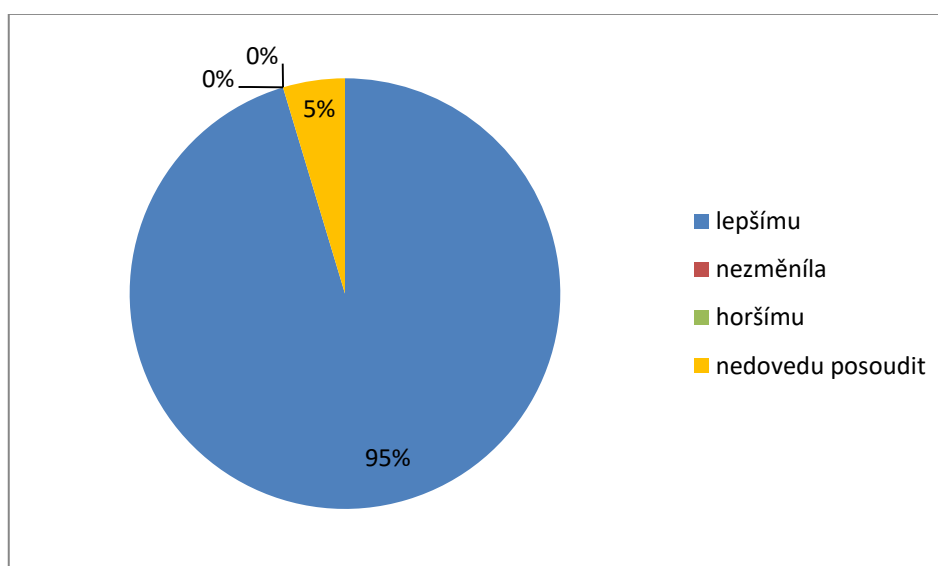
Jak již bylo zmíněno, Bzí je část obce Železný Brod. Podle výsledků sčítání domů v roce 2011 bylo ve Bzí 90 domů. (CZSO-C, 2016) Podle sčítání lidu v roce 2011 bylo ve Bzí zjištěno 315 obyvatel. (CZSO-D, 2016) Katastrální území Bzí má rozlohu 3,24 km². (UIR, 2019)

V současné době se ve Bzí angažují tři spolky Tělovýchovná Jednota Sokol Bzí, Sbor dobrovolných hasičů Bzí a Bzovský okrašlovací spolek. Nejvíce kulturních a sportovních akcí se koná v prostorách sokolovny a moderního multifunkčního hřiště, které je umístěno v těsné blízkosti budovy TJ Sokol Bzí. Největší kulturní událostí je zde každoroční Staromilská pouť do Bzí a dětské hasičské závody, tzv. Bzovsko-těpeřský pohár. Ve vsi je obchod se smíšeným zbožím a dům s pečovatelskou službou.

4 Praktická část

V rámci ověřování platnosti první hypotézy, která tvrdí, že *více než polovina respondentů je spokojenější se současnou kvalitou života v obci, oproti období před 25 lety, a to z hlediska: sociálního, zdravotního, ekonomického*, byly zpracovány následující otázky. První se týkala sociálního hlediska, konkrétně sportovního vyžití. Máte pocit, že se za posledních 25 let možnost sportovního vyžití ve Bzí změnila? Odpovědi jsou zaznamenány v následujícím grafu č. 1.

Graf č. 1 – Jak se změnila možnost sportovního vyžití ve Bzí za posledních pětadvacet let?

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

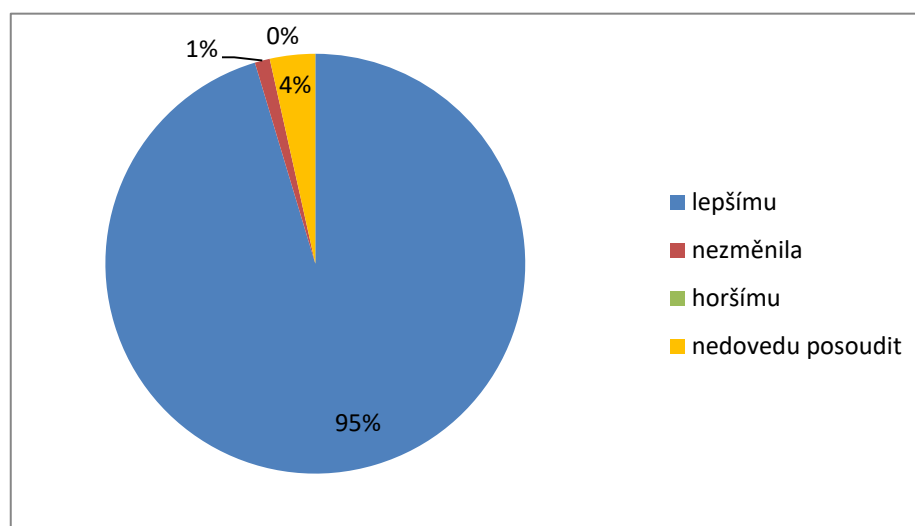
Většina respondentů (95 %) odpověděla, že sportovní vyžití ve Bzí se změnilo k lepšímu. Takto pozitivní výsledky týkající se zlepšení sportovního vyžití lze přisuzovat zejména vzniku multifunkčního hřiště, které bylo vybudováno v roce 2009. Na hřišti lze provozovat většina běžných sportů. Jedná se zejména o tenis, fotbal, volejbal, nohejbal, florbal, aerobic. V zimním období je zde provozováno kluziště pro veřejnost. Mimo multifunkční hřiště se ještě místní obyvatelé věnují cyklistice. Většina výše zmíněných sportů lze v zimním období provozovat v tělocvičně v budově TJ Sokol Bzí. TJ Sokol Bzí pořádá i sportovní klání a turnaje, například ve volejbale, nohejbale a v současné době plánuje uspořádat turnaj v badmintonu. Žádný z respondentů nemá pocit, že se sportovní vyžití nezměnilo nebo se změnilo k horšímu, což je velmi pozitivní výsledek. Pouhých 5 % dotazovaných toto nedokázalo posoudit. Dále 81 % dotazovaných konstatovalo, že jim

dnes ve Bzí nechybí žádná sportovní aktivita. Ti respondenti, kteří uvedli, že jim chybí možnost nějaké sportovní aktivity, uvedli například běžky, pilates, squash, sjezdové lyžování, plavání, inline bruslení, kulečnick a šachy. Některé ze zmíněných chybějících aktivit by nemusel být značný problém v obci zrealizovat. Například kulečnick a šachy nevyžadují speciální prostory a velké náklady, také pilates by mohl být v místním sokolu zařazen vedle aerobicu jako další druh cvičení.

Také byla položena otázka týkající se kulturního vyžití ve vesnici, konkrétně zda mají místní obyvatelé pocit, že se za posledních 25 let změnila možnost kulturního vyžití ve Bzí. Odpovědi zachycuje následující graf č. 2.

Graf č. 2 - Jak se změnila možnost kulturního vyžití ve Bzí za posledních pětadvacet let

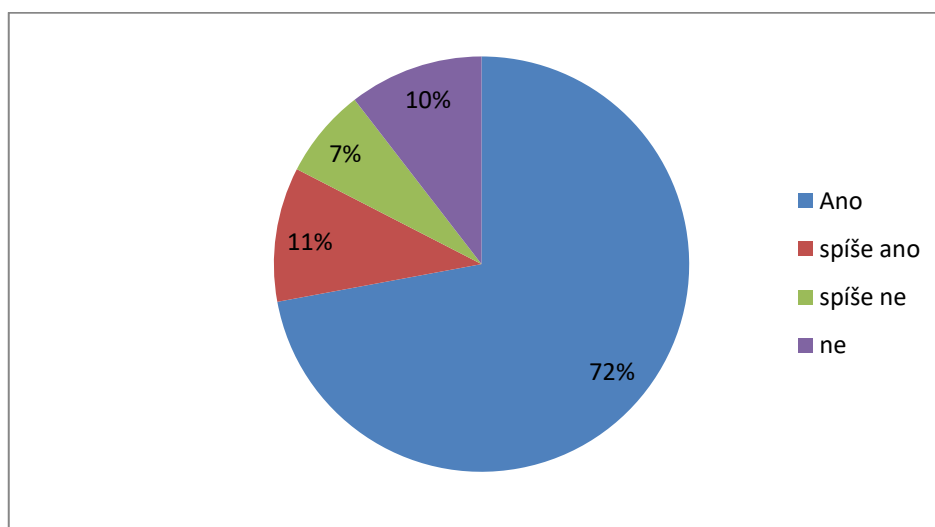
Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Z odpovědí je možno jednoznačně konstatovat, že obyvatelé Bzí vnímají vývoj místního kulturního života pozitivně. Naprostá většina (95 %) dotazovaných změnu kulturního vyžití hodnotilo jako posun k lepšímu. Tento pozitivní výsledek se dal předpokládat. I přesto, že obec Bzí není velkou vesnicí, funguje zde relativně bohatý kulturní život, a to i v porovnání s většími okolními obcemi. O kulturní život se zásadně zasazují tři hlavní spolky ve Bzí, a to TJ Sokol Bzí, SDH Bzí a Bzovský okrašlovací spolek. Ve spolupráci těchto spolků jsou organizovány akce jako koncerty, divadelní představení, plesy, venkovní akce (pálení čarodějnic, Staromilská pouť do Bzí, dětské hasičské závody zvané Bzovskotěpeřský pohár atd.), Vánoční a Velikonoční trhy. Minimum respondentů (1 %) odpovědělo, že se kulturní vyžití nezměnilo. Zbývající (4 %) dotazovaní uvedli, že toto nedokážou posoudit, jedná se většinou o respondenty, kteří se kulturního života

příliš nezúčastňují. Spokojenost se současným kulturním vyžitím ve vesnici podtrhuje například zjištění, že celým 87 % dotazovaných nechybí žádná možnost kulturního vyžití. 4 % respondentů ve vesnici chybí biograf, dalším například restaurace, knihovna, zabijačky a besedy, jedná se však pouze o jedince.

V následujícím grafu č. 3 jsou zachyceny výsledky na otázku, setkáváte se cíleně a pravidelně s jinými obyvateli ze Bzí v rámci společenského života?

Graf č. 3 – Setkáváte se cíleně a pravidelně s jinými obyvateli ze Bzí v rámci společenského života?

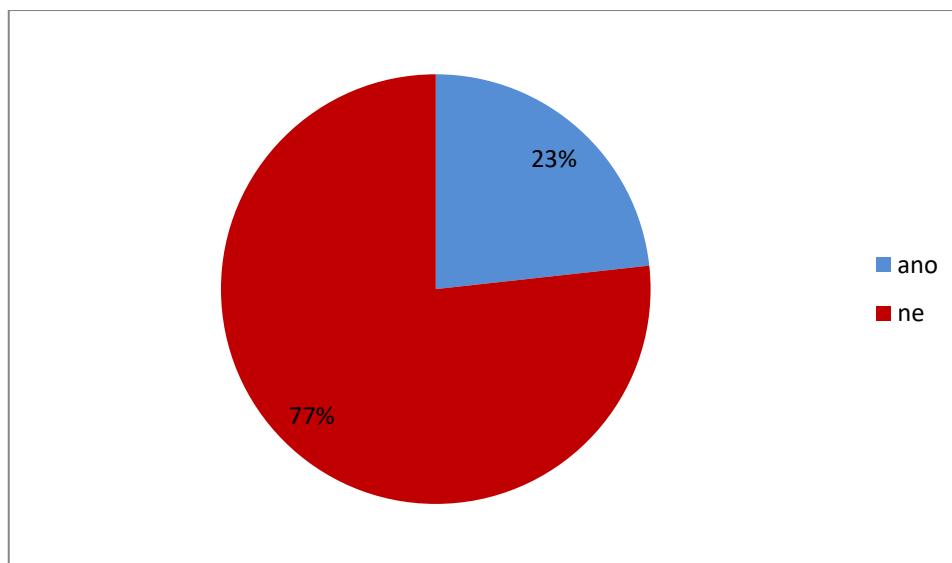

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Z pohledu kulturního života bylo dosaženo pozitivních výsledků. Bezmála tři čtvrtiny (72 %) respondentů uvedlo, že se cíleně a pravidelně účastní společenského života a 11 % uvedlo, že spíše ano. Lze tedy říci, že se kulturního života v obci Bzí účastní 83 % respondentů. Toto lze přisuzovat bohatému kulturnímu a sportovnímu programu a relativně velkému množství společenských a sportovních akcí v obci, jak bylo již zmíněno výše. Odpověď „spíše ne“ uvedlo 7 % respondentů a odpověď „ne“ 10 % dotazovaných. Je možné konstatovat, že kulturní život v obci funguje dobře, místní lidé rádi chodí do společnosti. Toto je výsledek pozitivní změny v kulturním a sportovním vyžití v obci.

Graf č. 4 zachycuje odpovědi na otázku, zda obyvatelé Bzí měli za posledních 25 let nenaplněné potřeby týkající se seberealizace (např. studium, cestování, profesní růst).

Graf č. 4 – Měli jste za posledních pětadvacet let života ve Bzí nenaplněné potřeby týkající se seberealizace (např. cestování, studium, profesní růst)?

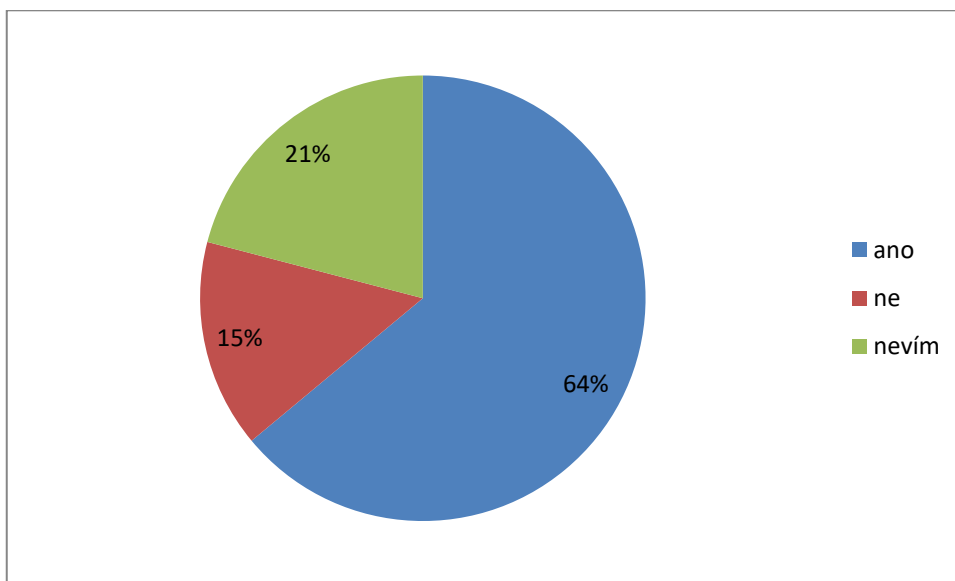

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Více než tři čtvrtiny (77 %) dotazovaných nemá za posledních 25 let nenaplněné potřeby týkající se seberealizace. To lze považovat za dobrý výsledek, že většina lidí dlouhodobě žijících v obci Bzí nepocítuje nedostatky v seberealizaci. 23 % respondentů nenaplněné potřeby má, ale pouze 25 % osob, které mají nenaplněné potřeby, se domnívá, že to je způsobeno místem bydliště. Konkrétně se z celkového počtu 86 respondentů takto vyjádřilo pouhých 5. Jedná se tedy pouze o jednotlivce. To lze opět chápat jako dobrý výsledek vzhledem ke kvalitě života v obci Bzí, jelikož jen pro naprosté minimum respondentů jsou nenaplněné potřeby týkající se seberealizace spojovány s místem bydliště.

Respondenti odpovídali také na otázku, zda se za posledních 25 let změnila úroveň jejich životního standardu. Odpovědi jsou graficky zaznamenány v grafu č. 5, který následuje.

Graf č. 5 – Změnila se za posledních pětadvacet let Vaše úroveň životního standardu?

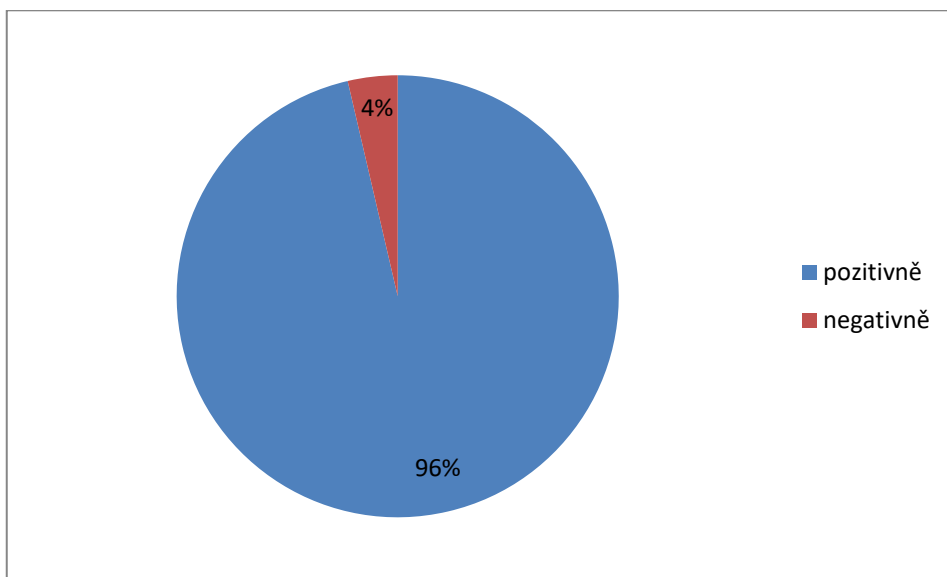

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Z výsledků vyplývá, že téměř u dvou třetin (64 %) dotazovaných se za posledních 25 let úroveň životního standardu změnila. Tento výsledek není nikterak překvapivý, protože lze předpokládat, že za období pětadvaceti let k určitým změnám v životním standardu dochází. 15 % respondentů uvedlo, že se jejich úroveň životního standardu nezměnila, což je překvapivé. Zajímavý výsledek je, že 21 % dotazovaných toto nedokáže posoudit. Období před pětadvaceti lety, je období těsně po revoluci, tedy období, kdy u většiny lidí docházelo k větším životním změnám (otevření hranic, s tím spojené cestování, počátky soukromého podnikání atd.), možná je to způsobeno životem právě na venkově, že se právě u těchto starousedlíků neodehrálo nic zásadního, a proto změnu nedokážou posoudit.

Následuje graf č. 6, ve kterém je zachyceno to podstatné, jak je tato změna v životním standardu vnímána.

Graf č. 6 – Jak vnímáte změnu životního standardu za posledních pětadvaceti let?

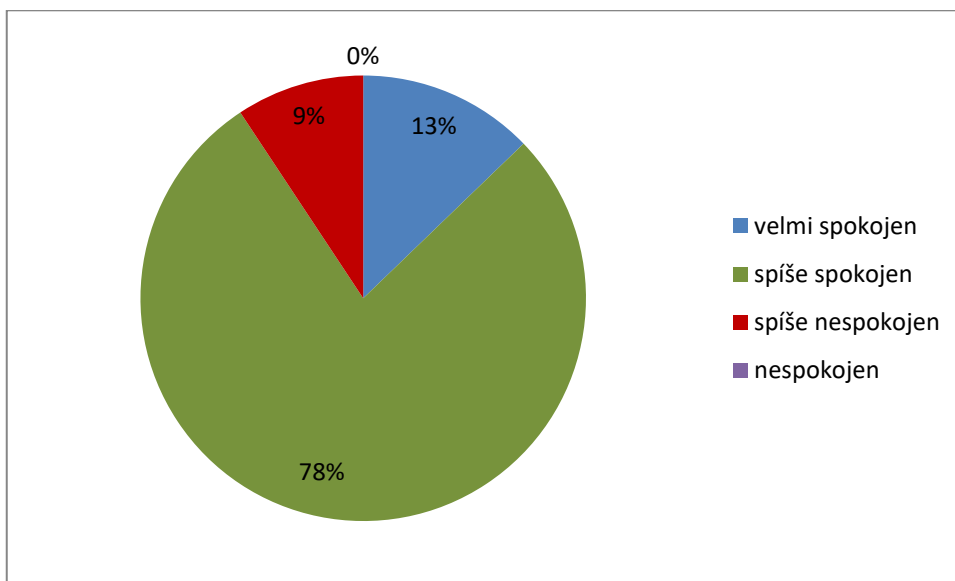

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Z těch respondentů, kteří změnu životního standardu pociťují, naprostá většina tuto změnu vnímá pozitivně. To tedy znamená, že se jejich úroveň životního standardu změnila za posledních pětadvacet let k lepšímu. Konkrétně se jedná o 94 % dotazovaných. A pouhá 4 % dotazovaných vnímá změnu negativně. Lze tedy konstatovat, že pro naprosté minimum respondentů, kteří vnímají změnu v životním standardu za posledních pětadvacet let, je tato změna posunem k horšímu.

Další část práce je věnována zdravotnímu hledisku. Jelikož přímo ve Bzí není žádný lékař, obyvatelé musí lékařskou péči vyhledávat v okolí. Proto byla položena otázka, zda jsou lidé žijící ve Bzí spokojeni s dostupností lékařské péče v okolních městech. Výsledné odpovědi respondentů jsou zachyceny v grafu č. 7.

Graf č. 7 – Jak jste spokojen/a s dostupností lékařské péče v okolních městech

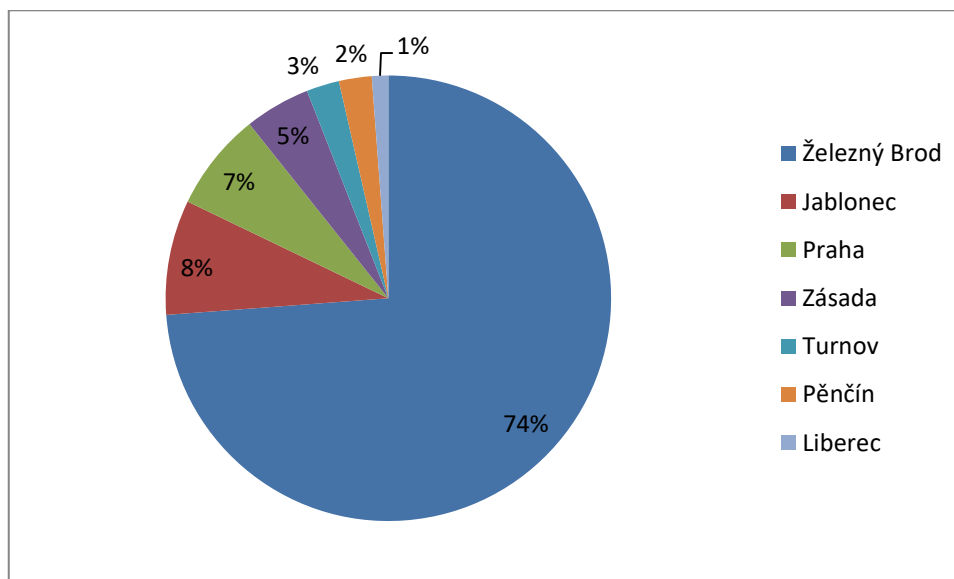

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Většina (78 %) dotazovaných je spíše spokojeno s dostupností lékařské péče v okolních městech. Velmi spokojeno je 13 % respondentů. Je tedy možné říci, že celých 91 % je spokojeno s dostupností lékařské péče. Spíše nespokojených je jen 9 % a jednoznačně nespokojen z dotazovaných nebyl nikdo. Tento výsledek může být vysvětlen tak, že místní lidé jsou zvyklí k lékaři dojíždět. Přímou ve Bzí lékařskou péči nikdy nebyla, proto dojíždění k lékaři není místními obyvateli vnímáno výrazně negativně.

V následujícím grafu č. 8 můžeme vidět, kam a v jakém zastoupení obyvatelé Bzí nejčastěji dojíždí k obvodnímu lékaři.

Graf č. 8 – Kam nejčastěji dojíždíte k obvodnímu lékaři

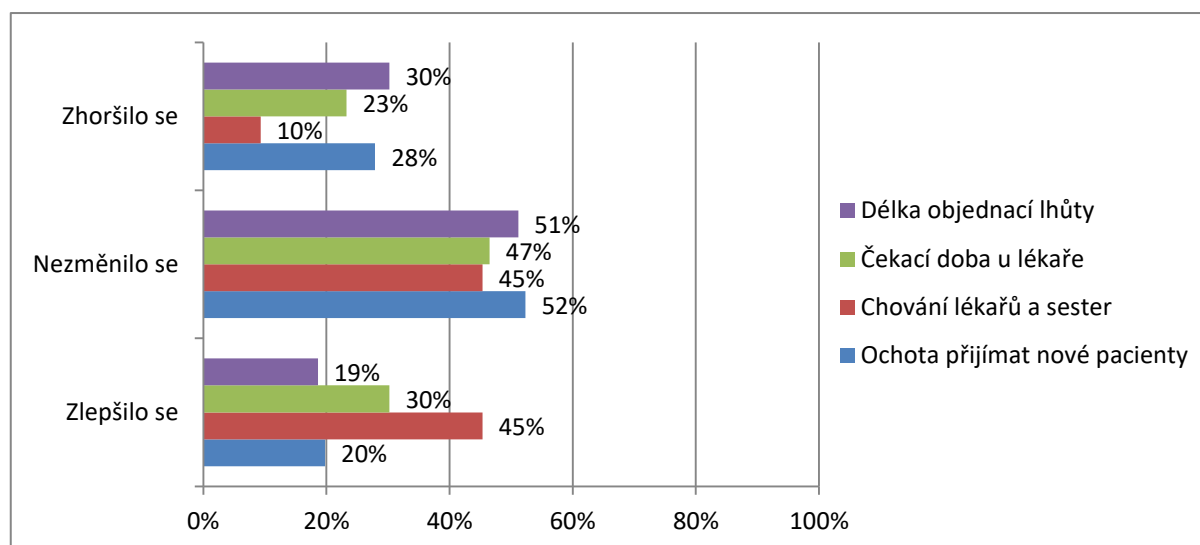

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Téměř tři třetiny (74 %) dotazovaných dojíždí k obvodnímu lékaři do Železného Brodu. To je varianta nejbližšího a nejdostupnějšího obvodního lékaře. Ve srovnatelné vzdálenosti od Bzí, jako Železný Brod, je obec Pěnčín. I frekvence spojů městské hromadné dopravy je do těchto dvou míst srovnatelná. Zajímavé je, že obvodního lékaře v obci Pěnčín přitom navštěvují pouhá 2 % respondentů. Překvapivých 7 % dotázaných občanů Bzí dojíždí ke svému praktickému lékaři až do Prahy. Druhý největší počet osob (8 %) žijících ve Bzí navštěvuje praktického lékaře v okresním městě Jablonci nad Nisou. 5 % respondentů má obvodního lékaře v obci Zásada, 3 % ve městě Turnov a 1 % v krajském městě Liberec. Významnou převahu volby Železného Brodu, oproti stejně vzdálenému a dostupnému Pěnčínu, lze přisuzovat tomu, že v Železném Brodě je možné návštěvu lékaře spojit s větším množstvím dalších aktivit, jako například nakupováním či využitím služeb. V Železném Brodě je rovněž daleko více pracovních příležitostí. Dá se tedy předpokládat, že lidé volí obvodního lékaře i podle místa svého pracoviště. Obec Pěnčín srovnatelné nákupní možnosti nemá a rovněž zde není zdaleka tolik pracovních pozic. Dalším důvodem může být možnost speciálních vyšetření na železnobrodské poliklinice (odborní lékaři, rentgen) a přítomnost dvou lékáren. Naproti tomu možnost dalších speciálních vyšetření v obci Pěnčín není. Zde působí pouze praktický lékař se standardním vybavením ordinace.

Ve spojitosti s lékařskou péčí byli respondenti dále dotazováni, jak vnímají současnou lékařskou péči ve srovnání s obdobím před pětadvaceti lety. Následující graf č. 9 a graf č. 10 zachycují, zda se dle názoru obyvatel Bzí současná lékařská péče zlepšila, nezměnila se nebo se zhoršila. Konkrétně graf č. 9 zachycuje, jak dotazovaní vnímají změnu v délce objednacích lhůt, změnu čekací doby u lékaře, změnu kvality chování lékařů a sester a změnu ochoty přijímat nové pacienty.

Graf č. 9 – Jak vnímáte změnu v délce objednacích lhůt, změnu čekací doby u lékaře, změnu kvality chování lékařů a sester a změnu ochoty přijímat nové pacienty?

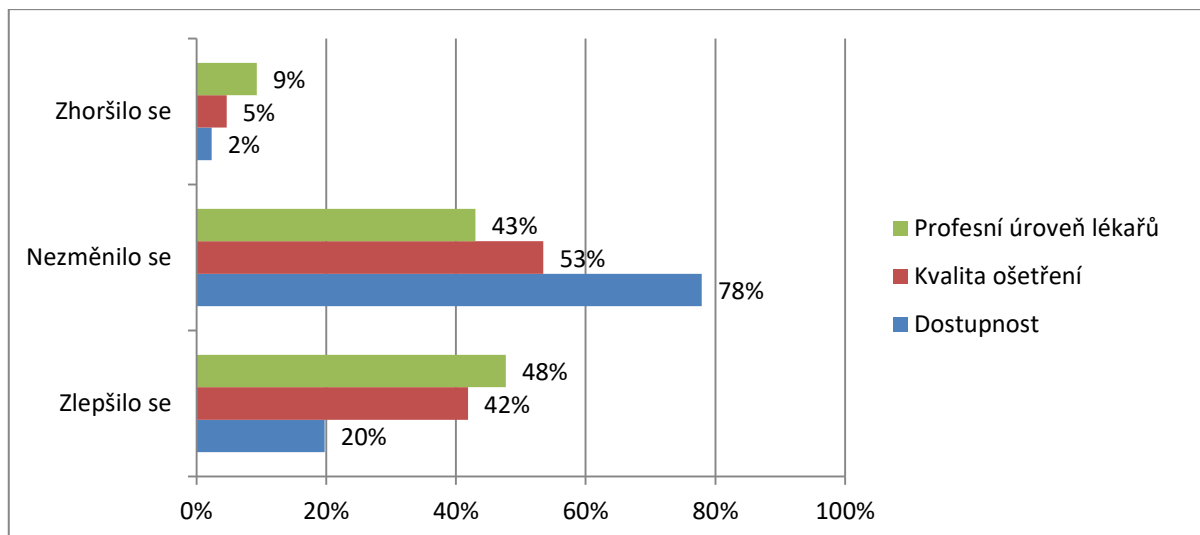
Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Dá se říci, že polovina (51 %) respondentů má názor, že délka objednacích lhůt u lékaře se za posledních 25 nezměnila. Zbýlých 49 % dotazovaných se neshodne, protože 30 % je názoru, že se objednacích lhůta zhoršila, tedy prodloužila, 19 % si naopak myslí, že se objednacích doba zlepšila, tedy došlo k jejímu zkrácení. Čekací doba u lékaře se také, podle téměř poloviny respondentů (47 %), nezměnila. Pozitivní změnu v chování lékařů a sester vnímá 45 % dotazovaných. Stejně procento odpovědělo, že ke změně nedošlo, zbylých 10 % vnímá posun v chování lékařů a sester k horšímu. Opět téměř polovina (52 %) respondentů nevnímá změnu v ochotě přijímat nové pacienty. 20 % vnímá zlepšení a 28 % posuzuje změnu ochoty přijímat nové pacienty negativně, tedy že se zhoršila. Jak je z grafu č. 9 na první pohled patrné, s výjimkou chování lékařů a sester, jsou výsledky u těchto sociálních jevů z lékařského prostředí téměř vyrovnané a nejvíce respondentů, vždy zhruba polovina z nich, změnu ve výše zmíněných aspektech lékařské péče nevnímá.

Graf č. 10 znázorňuje vnímanou změnu profesní úrovně lékařů, kvality ošetření a dostupnosti lékařské péče.

Graf č. 10 – Jak vnímáte změnu profesní úrovně lékařů, kvality ošetření a dostupnosti lékařské péče?

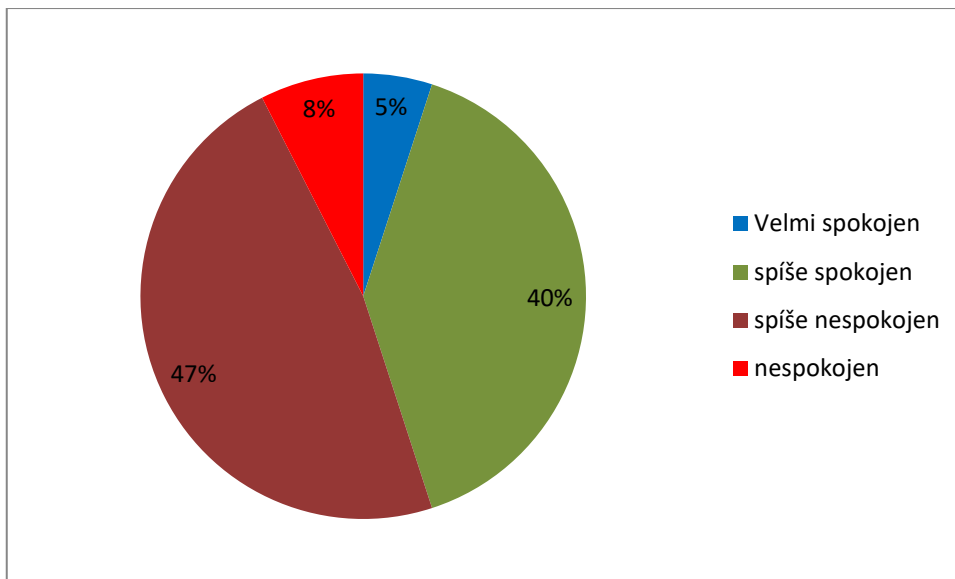

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Profesní úroveň lékařů se podle téměř poloviny (48 %) respondentů za posledních 25 let posunula k lepšímu, což lze pokládat za úspěch. 43 % nevnímá žádnou změnu a jen 9 % shledává současnou profesní úroveň lékařů jako horší, než tomu bylo v období před 25 lety. Pozitivním zjištěním je, že pouhých 5 % respondentů vnímá negativně změnu kvality v ošetření. Naopak pozitivní změnu vnímá 42 %, zbylých 53 % dotazovaných má pocit, že kvalita ošetření je na stejné úrovni. Co se týče dostupnosti lékařské péče, celých 78 % dotázaných obyvatel Bzí je názoru, že ke změně nedošlo. 20 % vnímá zlepšení a pouhá 2 % zhoršení dostupnosti lékařské péče. Je možné říci, že výše zmíněné složky lékařské péče se za posledních pětadvacet let v očích obyvatel Bzí nezhoršily.

Další hledisko kvality života je hledisko ekonomické. Tomuto se věnuje následující část vyhodnocení výzkumu. Nejprve byla zjišťována spokojenost s pracovními možnostmi obyvatel Bzí v obci a okolí, a to ve srovnání s obdobím před pětadvaceti lety. Odpovědi respondentů jsou znázorněny v následujícím grafu č. 11.

Graf č. 11 – Jak jste spokojen/a s pracovními možnostmi v obci Bzí a okolí v porovnání s obdobím před pětadvaceti lety?

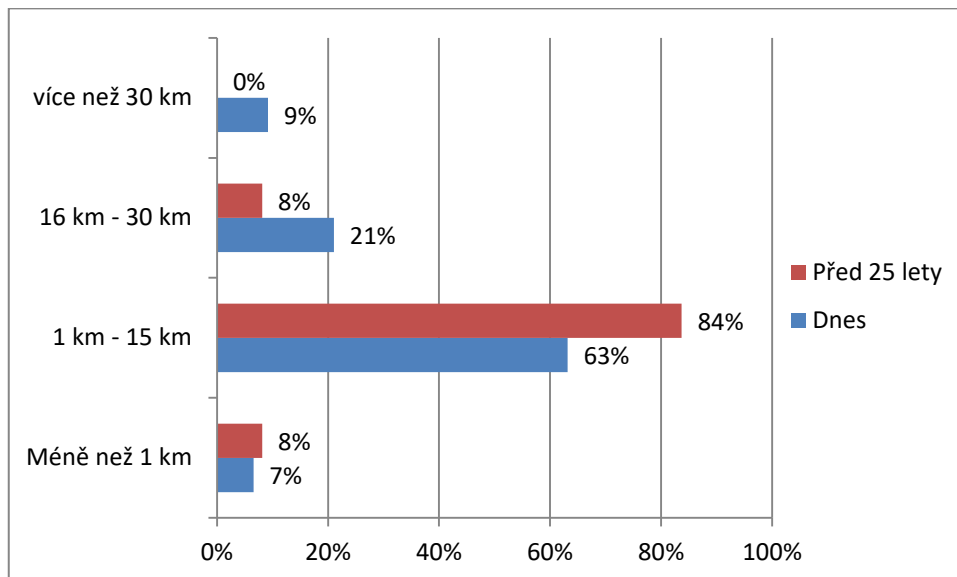

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Jak vyplývá z grafu č. 11, nejvíce respondentů (47 %), je spíše nespokojených se současnými pracovními možnostmi ve srovnání s obdobím před pětadvaceti lety. 8 % respondentů je nespokojených. Druhou největší skupinou respondentů (40%) byla ta, která vyřkla, že spíše spokojena. Spokojených je pak pouhých 5 % dotázaných obyvatel Bzí. Můžeme tedy konstatovat, že 55 % respondentů vnímá pokrok v pracovních možnostech ve Bzí a okolí negativně, oproti 45 % respondentů, kteří ji vnímají pozitivně. Tyto vyrovnané výsledky jsou poměrně zajímavé, protože v posledních letech došlo k úpadku mnoha firem v Železném Brodě a okolí. Jedná se zejména o sklářské firmy, které zaměstnávaly většinu obyvatel Železnobrodsko, tedy i obyvatele obce Bzí. Před pětadvaceti lety byl sklářský průmysl stabilní a silný a vytvářel pracovní pozice pro většinu obyvatel. Stejně tak zanikl i dříve prosperující textilní průmysl. Je proto zajímavé, že tento rapidní úpadek průmyslu a s ním spojený úbytek pracovních míst nevyvolal výraznou nespokojenost s pracovními možnostmi ve Bzí a okolí. Je pravděpodobné, že se lidé již naučili žít s tím, že je nutné a běžné za prací dojíždět i delší vzdálenosti. Od největší vlny úpadků sklářských firem, zejména těch velkých a významných z pohledu zaměstnanosti, již uplynul delší čas, a proto možná místní obyvatelé tuto skutečnost přijali a akceptují ji.

V dalším grafu č. 12 je porovnána docházková či dojezdová vzdálenost obyvatel Bzí do zaměstnání dnes, s docházkovou či dojezdovou vzdáleností do zaměstnání před pětadvaceti lety.

Graf č. 12 – Jaká je Vaše dojezdová vzdálenost do zaměstnání dnes a jaká byla před pětadvaceti lety?

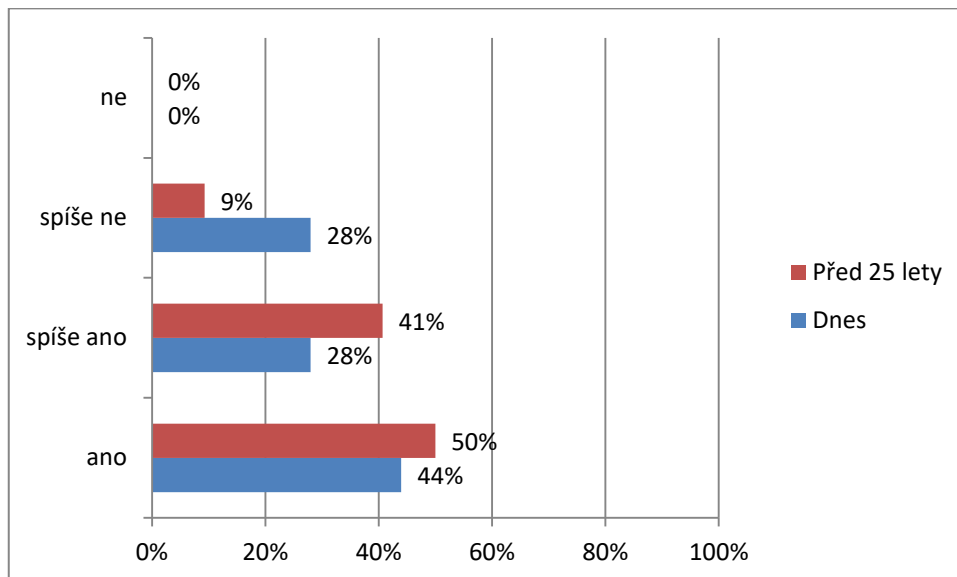

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Z grafu č. 12 je patrné, že téměř žádná změna nastala v případě obyvatel Bzí, kteří mají místo zaměstnání blíže než 1 kilometr od bydliště. Lze konstatovat, že relativně malý počet respondentů pracuje v naprosté blízkosti Bzí, před pětadvaceti lety to bylo 8 % a dnes je to 7 % respondentů. V případě dojezdové vzdálenosti do zaměstnání 1 kilometr až 15 kilometrů, ke které se hlásí největší počet respondentů, je možné vidět, že došlo k posunu, protože před pětadvaceti lety tuto vzdálenost absolvovalo 84 %, což je o 21 % více než dnes. Je to pravděpodobně způsobeno současným trendem, kdy stále více občanů musí za práci dojíždět větší vzdálenosti. Je to patrné i u dvou dalších kategorií dojezdových vzdáleností. Před pětadvaceti lety 16 kilometrů až 30 kilometrů do zaměstnání dojíždělo pouhých 8 % dotazovaných, zatímco dnes je to 21 %. Více než 30 kilometrů před pětadvaceti lety za práci nedojížděl nikdo, ovšem dnes dojíždí tuto vzdálenost 9 % dotazovaných obyvatel Bzí. Jako důvod pro delší dojezdovou vzdálenost pro více respondentů v dnešní době, v porovnání s obdobím před pětadvaceti lety, lze pravděpodobně opět přiřknout úpadku velkého množství firem v posledních několika letech, zejména na Železnobrodsku.

Respondenti byli dále dotázáni, zda jsou spokojeni s dojezdovou vzdáleností do jejich zaměstnání z dnešního pohledu a jak to bylo s jejich spokojeností před pětadvaceti lety. Výsledné odpovědi a porovnání jsou zachyceny v následujícím grafu č. 13.

Graf č. 13 – Jste dnes spokojeni s dojezdovou vzdáleností do zaměstnání. Byli jste spokojeni s dojezdovou vzdáleností do zaměstnání před pětadvaceti lety?

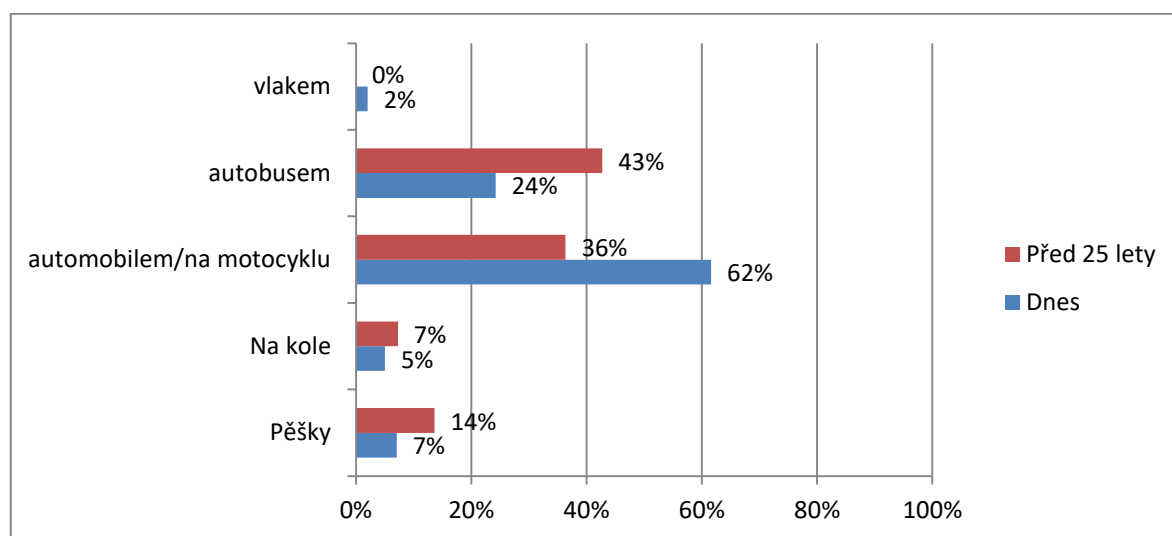

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Z grafu č. 13 je zřejmé, že lidé žijící ve Bzí byli před pětadvaceti lety s dojezdovou vzdáleností do zaměstnání celkově spokojenější. Konkrétně odpověď ano uvedla na otázku, zda byli před pětadvaceti lety s dojezdovou vzdáleností do zaměstnání spokojeni, přesně polovina respondentů. Odpověď spíše ano uvedlo 41 % dotazovaných. Je tedy možné konstatovat, že před pětadvaceti lety bylo s dojezdovou vzdáleností za práci spokojeno 91 % respondentů. Zbýlých 9 % dotazovaných bylo spíše nespokojených. Z pohledu na současnou situaci s dojížděním za prací uvedla necelá polovina respondentů (44 %) svou spokojenost, spíše spokojených je potom 28 % dotazovaných. V současnosti je spokojeno tedy 72 % obyvatel Bzí, což je o 19 % méně, než před pětadvaceti lety. Zároveň spíše nespokojených respondentů je dnes 28 %. Horší současnou spokojenost s dojezdovou vzdáleností do zaměstnání lze přisuzovat tomu, že obyvatelé Bzí musí za prací dojíždět delší vzdálenosti, než tomu bylo před 25 lety, jak také vyplývá z grafu č. 12.

V rámci zkoumání hlediska ekonomického, kde byla posuzována jak dojezdová vzdálenost, tak i spokojenost s dojezdovou vzdáleností do zaměstnání, byli také respondenti dotazováni na způsob dopravy, který využívali před pětadvaceti lety a jaký způsob dopravy využívají v současné době. Toto porovnání je zachyceno v grafu č. 14 uvedeném níže.

Graf č. 14 – Jaký způsob dopravy do zaměstnání využíváte dnes. Jaký způsob dopravy do zaměstnání jste využívali před pětadvaceti lety?

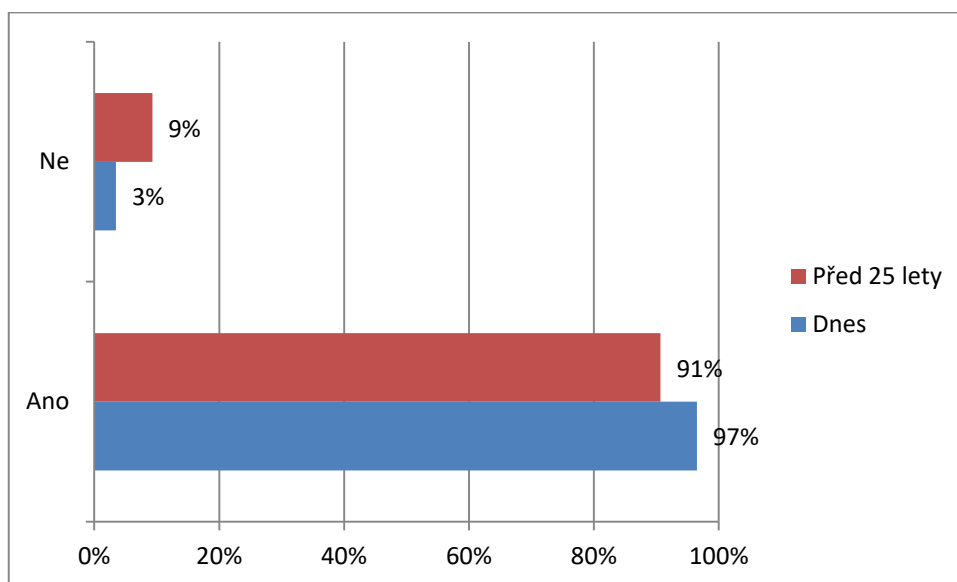
Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Graf č. 14 zachycuje porovnání, jakým způsobem se respondenti dopravovali do zaměstnání před pětadvaceti lety a jak v současnosti. Nejméně využívaným dopravním prostředkem sloužícím k přepravě do zaměstnání, který využívají občané Bzí, je vlak. Je to logické, protože přímo přes Bzí železniční trať nevede. Do nejbližší vlakové zastávky se tak musí obyvatelé Bzí přepravovat jiným způsobem. Jen 2 % respondentů dnes využívá vlak pro přepravu do zaměstnání, a to v kombinaci s jinou dopravou. Relativně málo respondentů využívá kolo. Před pětadvaceti lety to bylo 7 %, dnes je to pouhých 5 %. Pěšky chodí v současnosti do práce 7 % dotazovaných, před pětadvaceti lety byl jejich počet dvojnásobný. Daleko častěji využívanými dopravními prostředky pro přepravu do zaměstnání jsou autobus a automobil nebo motocykl. Zajímavé může být, že před pětadvaceti lety byl nejčastěji využíván autobus, využívala ho necelá polovina respondentů (47 %). Automobilem či na motocyklu se tehdy do práce přepravovalo 36 % dotazovaných. Dnes je tomu naopak. Více obyvatel Bzí dojíždí do práce automobilem nebo na motocyklu, celkem 63 % dotazovaných. Autobus je dnes druhým nejvíce

využívaným dopravním prostředkem k přepravě do zaměstnání (pro 24 % respondentů), ačkoli je to o 19 % méně než před pětadvaceti lety. Naopak automobil nebo motocykl dnes využívá o 26 % více dotazovaných. Na těchto výsledcích je znát globální tendence dnešní doby, tedy větší podíl individuální dopravy.

Vzhledem k tomuto tématu, ekonomickému hledisku kvality života, byly respondentům položeny otázky týkající se vlastnictví automobilu, jestli vlastnili automobil již před pětadvaceti lety a zda automobil vlastní dnes. Odpovědi na tyto otázky jsou porovnány v následujícím grafu č. 15. Otázka se vztahovala na celou rodinu respondentů.

Graf č. 15 – Vlastníte dnes automobil? Vlastnili jste automobil před pětadvaceti lety?

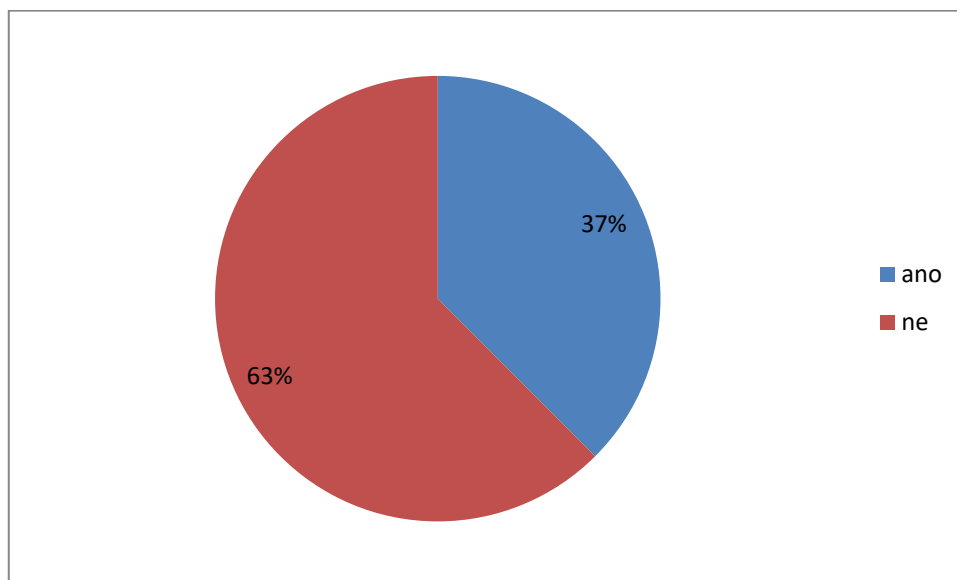

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Z grafu č. 15 vyplývá, že k zásadnímu posunu v počtu současných vlastníků automobilů, v porovnání s obdobím před pětadvaceti lety, nedošlo. Dnes vlastní minimálně jeden automobil rodina naprostá většina (97 %) respondentů. Velice podobně tomu bylo před pětadvaceti lety, kdy rodina vlastnila alespoň jeden automobil u 91 % dotazovaných obyvatel Bzí. Rozdíl je tedy pouhých 6 %. Jak je patrné z předchozího grafu č. 14, před pětadvaceti lety se do zaměstnání dopravovalo automobilem či na motocyklu o 26 % méně respondentů než v současnosti. Na základě těchto poznatků je možné konstatovat, že před pětadvaceti lety důvodem pro častější využívání autobusu, jako dopravního prostředku do zaměstnání, nebyla výhradně absence automobilu v rodině.

Těm respondentům, u kterých bylo zjištěno, že jejich rodina před pětadvaceti lety nevlastnila automobil, byla položena otázka, zda absenci automobilu vnímali jako omezující. Jaké byly na tuto otázku odpovědi, zachycuje následující graf č. 16.

Graf č. 16 – Omezovala vás před 25 lety absence automobilu?

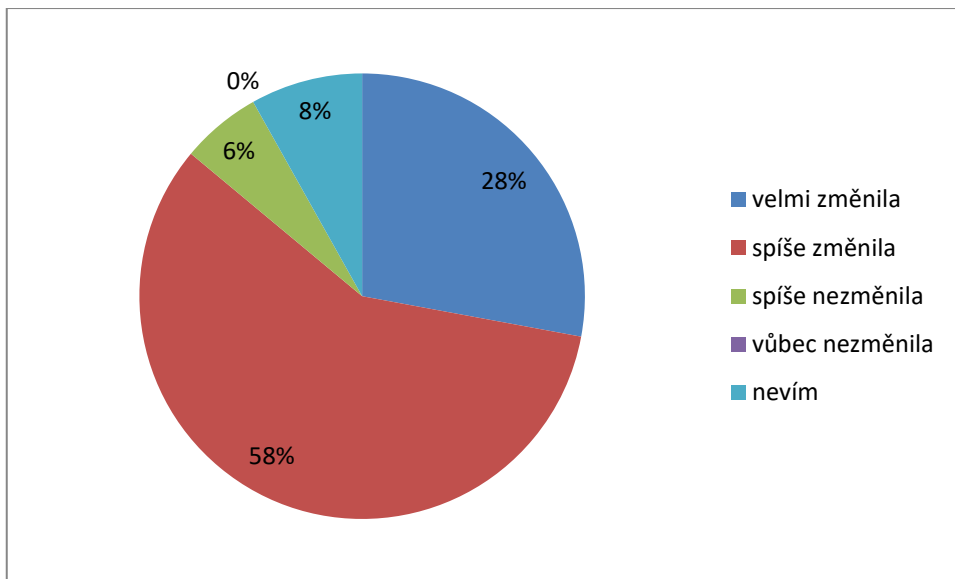

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Z grafu č. 16 je zřejmé, že před pětadvaceti lety absenci automobilu jako omezující vnímala zhruba jen třetina (37 %) dotazovaných. Přibližně dvě třetiny (63 %) dotazovaných absenci automobilu před pětadvaceti lety jako omezující nevnímala. Je tedy možné konstatovat, že většina respondentů před pětadvaceti lety nevnímala absenci automobilu jako velký problém a byla více zvyklá využívat veřejnou dopravu.

Odpovědi na velice zásadní otázku pro potvrzení či vyvrácení první hypotézy jsou zachyceny v následujícím grafu č. 17. Respondenti odpovídali na otázku, jak vnímají kvalitu života ve Bzí v současnosti v porovnání s obdobím cirká před pětadvaceti lety.

Graf č. 17 - Jak vnímáte kvalitu života ve Bzí v současnosti v porovnání s obdobím cca před 25 lety?

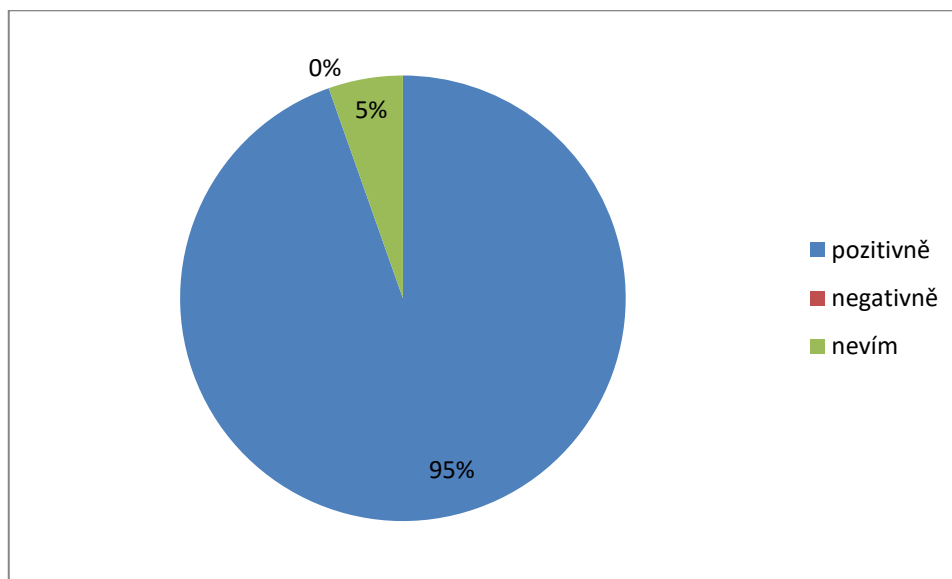
Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Jak je na první pohled patrné, většina (58 %) respondentů odpověděla, že se kvalita života za posledních zhruba 25 let spíše změnila. Druhou nejvyšší četnost na tuto otázku zaznamenala odpověď, že se kvalita života ve Bzí velmi změnila, takto odpovědělo 28 % respondentů. Poměrně vyrovnaná je četnost odpovědí, že se kvalita života spíše nezměnila a odpovědi těch respondentů, kteří nevědí, zda se kvalita života ve Bzí za posledních pětadvacet let změnila. Nikdo z respondentů neuvedl odpověď, že se kvalita života ve Bzí za posledních pětadvacet let vůbec nezměnila. Vnímaná změna kvality života u většiny respondentů (86 %) respondentů, se dala vzhledem k délce posuzovaného období předpokládat. Zásadní jsou ale odpovědi na následující otázku.

Respondenti, kteří změnu kvality života ve Bzí za posledních pětadvacet let zaznamenali, odpovídali na otázku, jak tuto změnu vnímají. Jejich odpovědi jsou zaznamenány v následujícím grafu č. 18.

Graf č. 18 – Jak se kvalita života ve Bzí změnila?

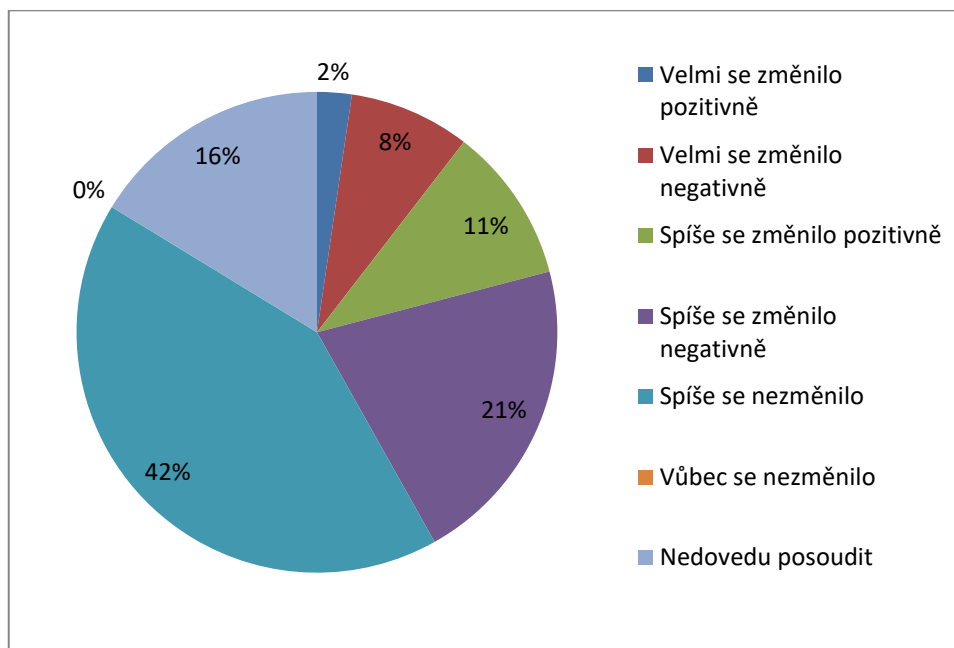
Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Výsledky v grafu č. 18 jsou jednoznačné. Většina respondentů (95 %) vnímá změnu kvality života během posledních pětadvaceti let pozitivně. Jinými slovy, u těchto dotazovaných došlo za posledních pětadvacet let ke zlepšení kvality jejich života. Zbytek respondentů (5 %) z celkového počtu odpovědělo, že neví, zda se kvalita života změnila pozitivně nebo negativně. Ze součtu procent je jasné, že nikdo neodpověděl tak, že by vnímal změnu kvality života ve Bzí za posledních pětadvacet let negativně. Toto lze pokládat za pozitivní výsledek.

Následující část vyhodnocení výzkumu je věnována životnímu prostředí, tedy environmentální části dotazníku. Jsou zde zachyceny odpovědi respondentů, jak vnímají změnu životního prostředí v obci Bzí. Konkrétně byli respondenti dotazováni, jak vnímají změnu kvality ovzduší, pitné vody, změnu množství zeleně, změnu kvality půdy, změnu nakládání s odpady a změnu množství hluku. Tato část vyhodnocení poslouží pro ověření platnosti druhé hypotézy, která tvrdí, že *méně než polovina respondentů není spokojená se současnou kvalitou života v obci oproti období před 25 lety, a to z hlediska environmentálního*.

Následující graf č. 19 zachycuje odpovědi na otázku, týkající se změny kvality ovzduší ve Bzí za posledních pětadvacet.

Graf č. 19 – Jak se za posledních pětadvacet let změnila kvalita ovzduší?

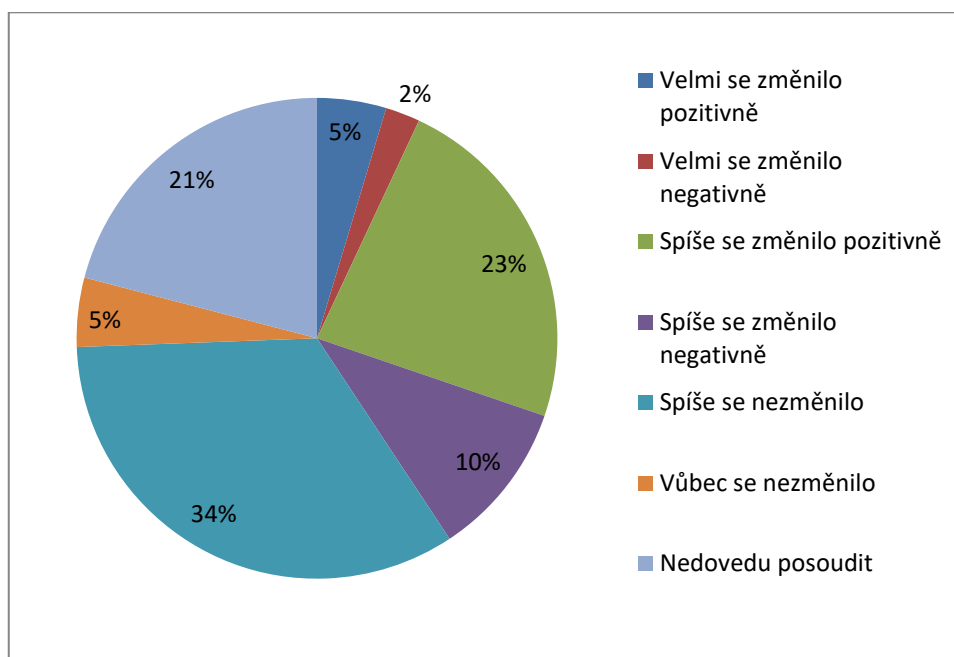

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Na základě výsledků zachycených v grafu č. 19 je možné říci, že změnu v kvalitě ovzduší vnímá necelá polovina (42 %) dotazovaných. Pozitivní změnu v kvalitě ovzduší během posledních pětadvaceti let vnímá 13 % respondentů. Konkrétně 2 % z nich vnímá změnu velmi pozitivně, tedy změnu k lepšímu a 11 % dotazovaných spíše pozitivně. Negativně změnu v kvalitě ovzduší ve Bzí vnímá 29 % respondentů. Z toho velmi negativní změnu vnímá 8 % dotazovaných a spíše negativní změnu uvádí 21 % respondentů. Zbýlých 58 % respondentů změnu nevnímá nebo ji nedokážou posoudit. Přesně 42 % dotazovaných uvedlo, že se ve Bzí kvalita ovzduší spíše nezměnila a 16 % to nedovedlo posoudit. Nikdo z respondentů nevedl, že by se kvalita ovzduší vůbec nezměnila. Lze konstatovat, že toto nejsou negativní výsledky, nejvíce respondentů spíše nevnímá změnu, což je dobré, protože globálně dochází ke znečišťování ovzduší. Jelikož obec Bzí je venkovskou oblastí, která navíc neleží na hlavním silničním tahu, neprojíždí tudy tak velké množství automobilů v porovnání s jinými obcemi či městy. Také v blízkosti obce Bzí neleží žádné tepelné elektrárny, chemické společnosti, spalovny apod.

V následujícím grafu č. 20 jsou zachyceny odpovědi respondentů na otázku, jak se změnila kvalita pitné vody za posledních pětadvacet let.

Graf č. 20- Jak se za posledních pětadvacet let změnila kvalita pitné vody?

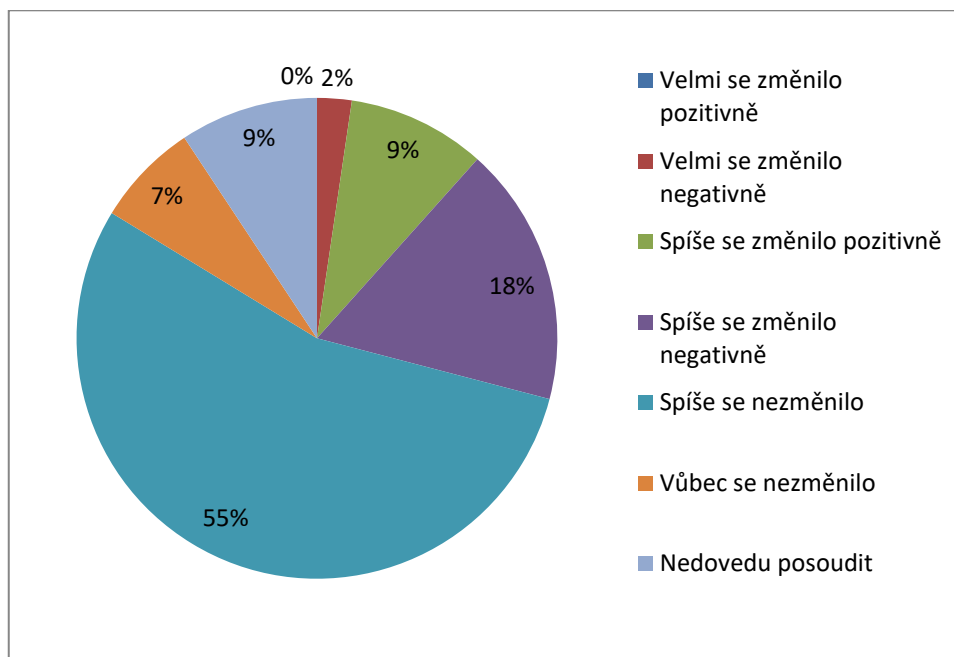

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Změnu v kvalitě pitné vody během zkoumaného období vnímá 40 % dotazovaných. Změnu k lepšímu uvedlo 28 % respondentů. 5% z nich uvedlo, že se pozitivně kvalita pitné vody změnila velmi a 23 % z nich uvedlo, že spíše pozitivně. Negativně vnímá změnu kvality pitné vody ve Bzí 12 % dotazovaných. Jen 2 % z nich uvedlo, že se změnila velmi negativně a 10 % dotazovaných uvedlo, že se změnila spíše negativně. Nejvíce respondentů na tuto otázku odpovědělo tak, že se kvalita pitné vody za posledních pětadvacet let spíše nezměnila. 5 % dotazovaných uvedlo, že se nezměnila vůbec. Značná část respondentů (21 %) nedovedlo změnu v kvalitě pitné vody posoudit. Více než polovina všech dotazovaných (60 %) změnu nevnímá nebo nedovede posoudit. Je to pravděpodobně tím, že běžný občan kvalitu vody jen těžko posoudí, pokud voda například nezpůsobuje zdravotní problémy. Lidé tedy spíše hodnotí skutečnost, zda je pitné vody dostatek a možná její chuť. U těch respondentů, kteří změnu vnímají, je patrný rozdíl v názorech na vodu, která je do Bzí přiváděna z vodní nádrže Souš. Ta nahradila původní obecní zdroj pitné vody, který se vlivem nárůstu spotřeby vody stal nedostačující pro zásobování všech domácností ve Bzí.

V grafu č. 21, který následuje, jsou zachyceny odpovědi dotazovaných na otázku, jak se změnilo množství zeleně (lesy, louky) za posledních pětadvacet let.

Graf č. 21 – Jak se za posledních pětadvacet let změnilo množství zeleně (lesy, louky)?

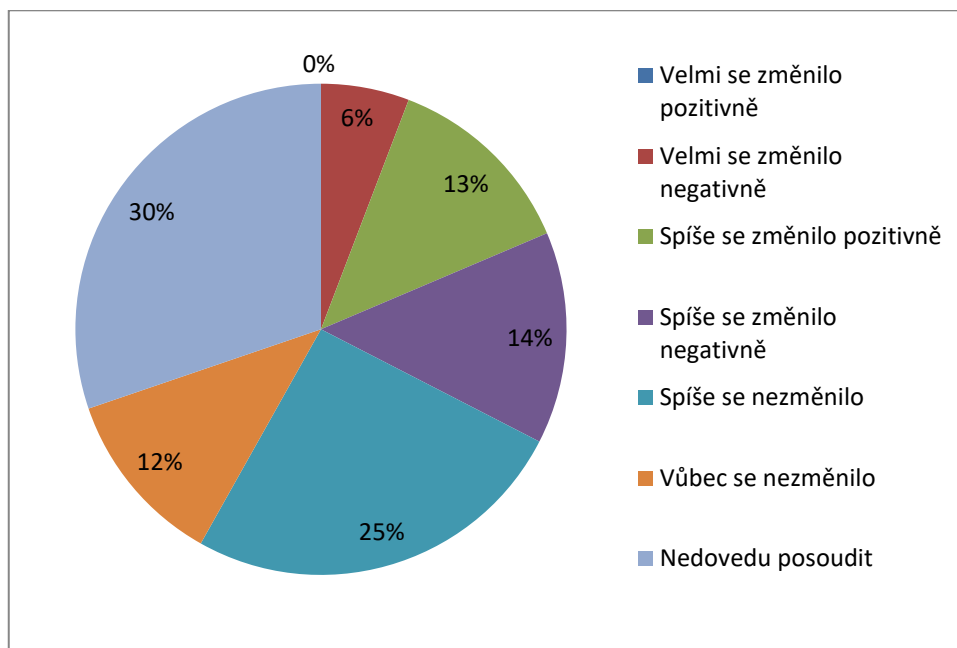

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Z výsledků v grafu č. 21 je možné říci, že změnu v množství zeleně ve Bzí za posledních pětadvacet let vnímá jen 29 % respondentů. Pouhých 9 % dotazovaných shledalo, že se jedná o změnu spíše pozitivní. Negativně vnímá změnu množství zeleně ve Bzí za posledních pětadvacet let 20 % dotazovaných. Z nich pouhá 2 % uvedla odpověď, velmi se změnilo negativně a zbylých 18 % respondentů uvedlo odpověď, že se množství zeleně spíše změnilo negativně. Negativní vnímání změny v množství zeleně bude pravděpodobně způsobeno nuceným kácením místních lesů kvůli kůrovcové kalamitě, která se zde v roce 2019 výrazně zhoršila. Lze předpokládat, že v budoucích letech bude vzrostlých lesů dále ubývat. Nadpoloviční většina, konkrétně 55 % dotazovaných uvedlo odpověď, že se množství zeleně spíše nezměnilo. Dále 7 % respondentů vybralo odpověď, že se množství zeleně vůbec nezměnilo. Zbývajících 9 % dotazovaných nedovedlo tuto změnu posoudit. Pokud se podíváme na toto jako na celek, nelze říci, že bylo u této environmentální složky dosaženo špatných výsledků.

Následuje graf č. 22, který obsahuje procentuální podíl odpovědí na otázku, jak se za posledních pětadvacet let změnila kvalita půdy.

Graf č. 22 - Jak se za posledních pětadvacet let změnila kvalita půdy?

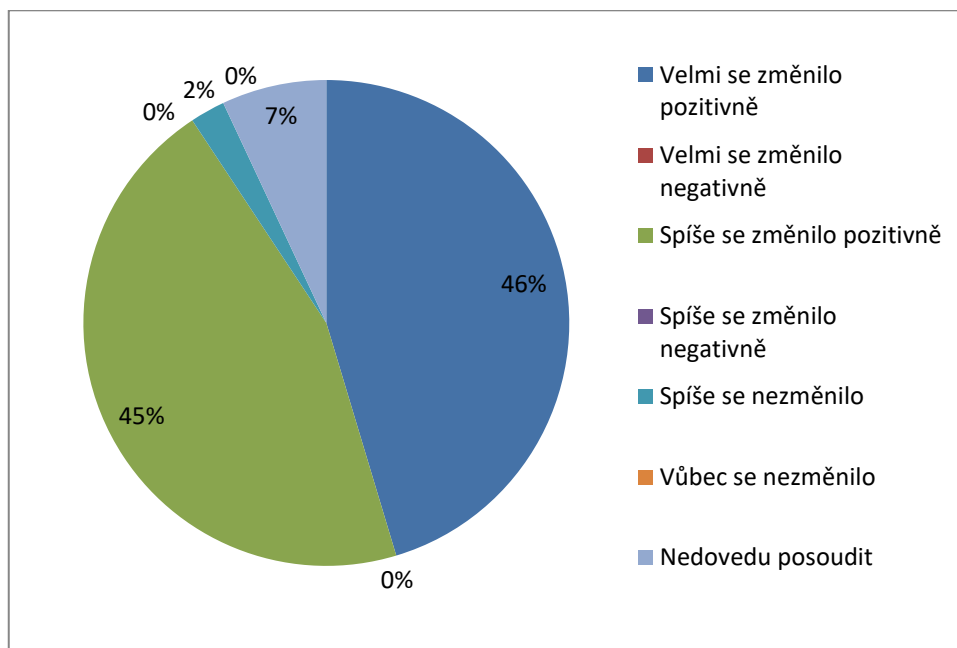

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Změnu v kvalitě půdy za posledních pětadvacet let pociťuje jedna třetina (33 %) dotazovaných. Odpověď, spíše se změnilo pozitivně, uvedlo 13 % dotazovaných. 20 % respondentů uvedlo, že vnímají změnu kvality půdy za posledních pětadvacet let negativně. Konkrétně 6 % z nich uvedlo odpověď, velmi se změnila negativně. 14 % z nich potom uvedlo, že se kvalita půdy spíše změnila negativně. Přesně čtvrtina respondentů uvedla, že se kvalita půdy spíše nezměnila. Odpověď, že vůbec nedošlo ke změně kvality půdy, uvedlo 12 % dotazovaných. Největším podílem byla zastoupena odpověď, že respondenti nedovedou změnu kvality půdy posoudit, tuto odpověď uvedlo 30 % z nich. Bylo patrné, že vliv na odpověď respondentů měla skutečnost, zda jsou vlastníky nějaké půdy, zda jsou zahrádkáři, zemědělci, či zda se žádnému pěstování plodin nevěnují.

Další otázka v environmentální části dotazníku byla věnována odpadům, respektive nakládání s odpady. Respondenti odpovídali na otázku, jak se za posledních pětadvacet let ve Bzí změnilo nakládání s odpady. Odpovědi jsou graficky zachyceny v následujícím grafu č. 23.

Graf č. 23 - Jak se za posledních pětadvacet let změnilo nakládání s odpady?

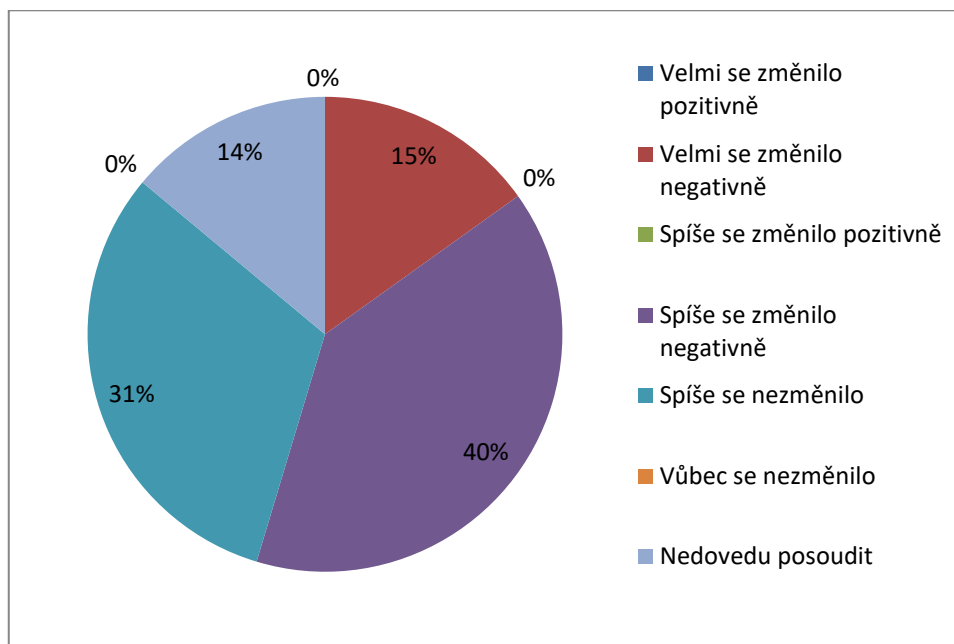
Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Jak je na první pohled patrné, zde odpovědi nebyly tak různorodé jako u předchozích otázek. Změnu v nakládání s odpady za posledních pětadvacet let ve Bzí vnímá celých 91 % dotazovaných. Těchto 91 % respondentů vnímá změnu pozitivně, přesněji 46 % z nich odpovědělo, velmi se změnilo pozitivně a 45 % z nich odpovědělo, spíše se změnilo pozitivně. Velmi uspokojivé je, že žádný respondent nevnímá změnu v nakládání s odpady negativně. Ani odpověď, vůbec se nezměnilo, nevedl žádný z dotazovaných. Pouhá 2 % respondentů uvedla, že nakládání s odpady se spíše nezměnilo. Zbýlých 7 % dotazovaných nedovedlo posoudit, zda se nakládání s odpady za posledních pětadvacet let změnilo.

Tento stav odpovědí lze pravděpodobně připsat faktu, že se v poslední době zlepšuje přístup ke třídění odpadů. V obci Bzí je několik míst, kde obyvatelé mohou svůj odpad roztrždit na plasty, barevné nebo čiré sklo a papír. S čistotou na veřejných místech, úklidem nelegálně odloženého odpadu a například i s likvidací nelegálních skládek v lesích pomáhá pravidelná dobrovolná činnost Bzovského okrašlovacího spolku. I to může být místními obyvateli vnímáno jako pozitivní změna v nakládání s odpady.

Poslední otázka v environmentálním oddílu dotazníku je věnována množství hluku. Respondenti odpovídali na otázku, jak se změnilo ve Bzí za posledních pětadvacet let množství hluku. Odpovědi jsou zaznamenány v následujícím grafu č. 24.

Graf č. 24 - Jak se za posledních pětadvacet let změnilo množství hluku?

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Na základě odpovědí, které znázorňuje graf č. 24, je možné konstatovat, že výsledky nejsou pozitivní. Změnu v množství hluku v obci Bzí vnímá více než polovina (55 %) respondentů. Bohužel, nikdo nevnímá tuto změnu pozitivně. Všichni dotazovaní, kteří změnu vnímají, ji vnímají negativně. 15 % z nich uvedlo odpověď, velmi se změnilo negativně a 40 % z nich vybralo odpověď, spíše se změnilo negativně. Značná část (31 %) respondentů odpovědělo, že se množství hluku v obci Bzí za posledních pětadvacet let spíše nezměnilo. Zbýlých 15 % dotazovaných uvedlo, že nedokáže změnu hluku v obci Bzí za posledních pětadvacet let posoudit.

Nadpoloviční většina respondentů tedy vnímá změnu hluku ve Bzí negativně. To je pravděpodobně způsobeno tím, že se za posledních pětadvacet let obecně v České republice výrazně zvýšil počet osobních automobilů. Proto je logické, že narostl dopravní ruch i na venkově. Nezanedbatelné procento dotazovaných (31 %) uvedlo, že se úroveň hluku spíše nezměnila. Je pravděpodobné, že tato skupina respondentů nežije přímo u hlavní komunikace, ale spíše v okrajových částech obce, kde hluk automobilů projíždějících po hlavní komunikaci obce není slyšet.

5 Vyhodnocení hypotéz

5.1 Vyhodnocení první hypotézy

Více než polovina respondentů je spokojenější se současnou kvalitou života v obci, oproti období před 25 lety, a to z hlediska:

- a) sociálního
- b) zdravotního
- c) ekonomického

Následující část vyhodnocení první hypotézy bude věnována sociálnímu hledisku. Nejprve se zaměří na sportovní vyžití v obci Bzí. Zásadní byla otázka, zda respondenti mají pocit, že se za posledních pětadvacet let možnost sportovního vyžití ve Bzí změnila. Odpovědi na tuto otázku zachycuje graf číslo 1. Výsledek je celkem jednoznačný, protože 95 % respondentů uvedlo, že došlo v možnostech sportovního vyžití k zlepšení. Zbýlých 5 % dotazovaných toto nedovedlo posoudit. Jak již bylo zmíněno výše, tento výsledek lze přisuzovat zejména vzniku multifunkčního hřiště, které vzniklo před deseti lety, tedy v roce 2009. V rámci sociálního hlediska je zapotřebí se také podívat na možnosti kulturního vyžití v obci. Toto je možné dobře posoudit na základě otázky, zda mají respondenti pocit, že se za posledních pětadvacet let možnost kulturního vyžití ve Bzí změnila. Na tuto otázku zachycuje odpovědi graf č. 2. I zde je výsledek jednoznačný. Celých 95 % dotazovaných vnímá změnu v možnostech kulturního vyžití ve Bzí k lepšímu. Pouhé 1 % respondentů odpovědělo, že ke změně nedošlo. Zbýlá 4 % jsou ti respondenti, kteří toto nedovedli posoudit. Jednalo se převážně o starší občany, kteří se již kulturních akcí příliš nezúčastňují. Takto kladně vnímanou změnu v kulturním vyžití lze přisuzovat relativně bohatému kulturnímu programu, který během celého roku zajišťují místní spolky. Jedná se zejména o koncerty, divadelní představení, plesy, venkovní akce, vánoční a velikonoční trhy, Staromilskou pouť. V sociálním oddílu dotazníku jsou důležité odpovědi na otázku, zda se během posledních pětadvaceti let změnila u respondentů úroveň životního standardu. Ti, kteří změnu pocítují, odpovídali na otázku, zda se jedná o změnu pozitivní nebo negativní. Na tyto dvě otázky jsou zaměřeny grafy č. 5 a č. 6. Změnu v úrovni životního standardu za posledních pětadvacet let vnímá více než polovina respondentů, konkrétně 64 % z nich. Naopak žádnou změnu nevnímá 15 % respondentů

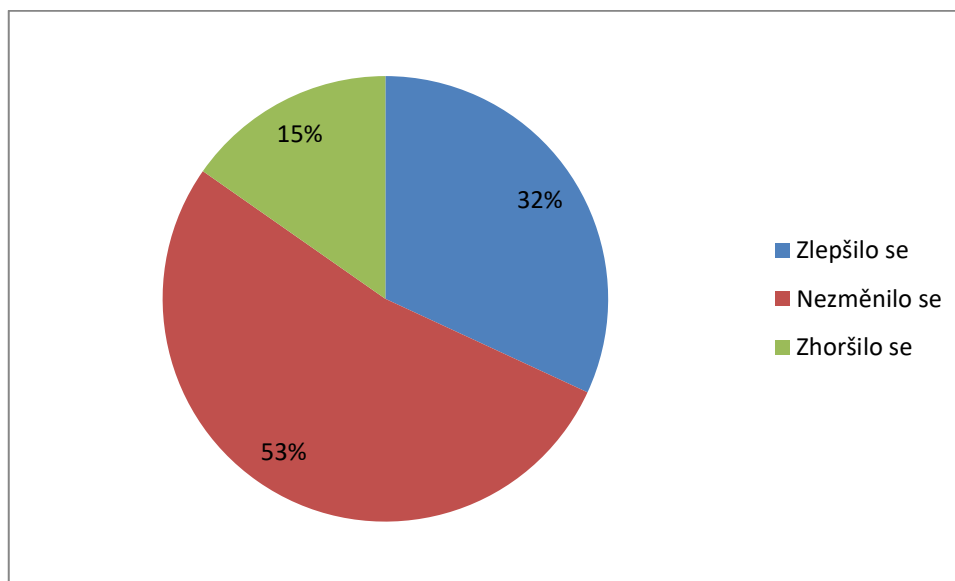

a zbylých 21 % neví, zda se u nich úroveň životního standardu změnila. 96 % těch respondentů, kteří změnu vnímají, uvedlo, že je pro ně tato změna pozitivní. Lze tedy konstatovat, že se jedná o jasný posun k lepší životní úrovni, jelikož jen 4 % dotazovaných vnímají změnu negativně.

Na základě výsledků zmíněných výše, lze ze sociálního hlediska první hypotézu potvrdit. Platí tedy, že více než polovina respondentů je z hlediska sociálního spokojenější se současnou kvalitou života v obci, oproti období před 25 lety.

Další část vyhodnocení první hypotézy bude věnována zdravotnímu hledisku. Pro potvrzení či vyvrácení hypotézy z hlediska zdravotního jsou podstatné výsledné odpovědi na otázky, jaká je v současné době lékařská péče ve srovnání s obdobím před pětadvaceti lety. Respondenti posuzovali kvalitu ošetření, ochotu přijímat nové pacienty, chování lékařů a sester, čekací dobu u lékaře, délku objednávací lhůty a profesní úroveň lékařů. Výsledky jsou podrobně rozebrány v grafech č. 9 a č. 10. Z těchto grafů je patrné, že u žádného výše zmíněného parametru lékařské péče není více jak 50 % odpovědí, které by tvrdily, že došlo za posledních pětadvacet let ke zlepšení. Pokud shrneme všechny možné odpovědi napříč všemi zkoumanými parametry lékařské péče a převedeme tyto výsledky na procenta, dostaneme hodnoty, které jsou zachyceny v následujícím grafu č. 25.

Graf č. 25 – Celkové vnímání změny zdravotní péče ve srovnání s obdobím před pětadvaceti lety

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Jak je patrné z grafu č. 25, celkovou změnu lékařské péče k lepšímu vnímá 32 % dotazovaných, 15 % respondentů vnímá změnu negativně. Tedy odpovědělo, že se lékařská péče za posledních pětadvacet let zhoršila. Více než polovina respondentů (53 %) uvedla, že žádnou změnu nevnímá, tedy že se lékařská péče nezměnila. Ačkoli překvapivě většina dotazovaných změnu nevnímá, je pozitivní, že změnu k lepšímu vnímá více respondentů, než změnu negativní.

Na základě těchto výsledků můžeme říci, že první hypotéza z hlediska zdravotního neplatí. Tedy neplatí, že více než polovina respondentů je spokojenější se současnou kvalitou života v obci oproti období před 25 lety, a to z hlediska zdravotního.

Poslední částí posouzení první hypotézy je hledisko ekonomické. V tomto případě byly k posouzení pravdivosti hypotézy použity odpovědi respondentů na spokojenost s pracovními možnostmi dnes, v porovnání s obdobím před pětadvaceti lety. Dále jaká je dojezdová vzdálenost do zaměstnání dnes a jaká byla před pětadvaceti lety a jak jsou s tímto respondenti spokojeni nyní a jak spokojeni byli v minulosti. Další otázka zjišťuje, jakým způsobem se do zaměstnání respondenti dopravují dnes a jak tomu bylo před pětadvaceti lety. Výsledné odpovědi na spokojenost s pracovními možnostmi ve Bzí a okolí dnes, v porovnání s obdobím před 25 let, graficky zachycuje graf č. 11. Většina dotazovaných (55 %) uvedla, že je nespokojena. Zbytek (45 %) respondentů je tedy spokojených. Jak již bylo zmíněno výše, hlavním důvodem tohoto výsledku je pravděpodobně úpadek sklářského a textilního průmyslu v oblasti severních Čech. Vzhledem k úpadku sklářských firem, logicky vyplynuly výsledky odpovědí na otázku, jaká je dojezdová vzdálenost do zaměstnání dnes a jaká byla před pětadvaceti lety, které detailně zachycuje graf č. 12. Je jasné, že lidé dnes musejí za prací dojíždět delší vzdálenosti. Spokojenost s dojezdovou vzdáleností dnes a před pětadvaceti lety zachycuje graf č. 13. Z těchto výsledků vyplynulo, že více jak polovina dotazovaných dnes je a i dříve byla spokojena s dojezdovou vzdáleností do zaměstnání. Je evidentní, že lidé již dnes berou nutnost dojíždění za prací do vzdálenějších lokalit jako běžnou skutečnost. Procentuálně byli ale s dojezdovou vzdáleností do zaměstnání samozřejmě spokojenější před pětadvaceti lety, protože dojížděli kratší vzdálenosti, jak již bylo zmíněno výše. Konkrétně je dnes spokojených 72 % a před pětadvaceti lety bylo spokojeno celých 91 % dotazovaných. Jakým způsobem se do zaměstnání respondenti dopravují dnes a jak tomu bylo před pětadvaceti lety, zachycuje graf č. 14. Z grafu č. 14 je patrné, že největší rozdíl

dnes a před pětadvaceti lety je mezi dojížděním do zaměstnání automobilem nebo na motocyklu a autobusem. V minulosti dojíždělo více lidí autobusem. Naopak dnes více lidí dojíždí vlastním automobilem nebo na motocyklu, vzhledem k tomu, že musí dojíždět do zaměstnání do vzdálenějších oblastí, kam by spojení hromadnou dopravou bylo komplikované. Individuální způsob přepravy do zaměstnání má svá negativa, je nákladnější, zvyšuje provoz motorových vozidel ve vesnici a zároveň je i méně ekologický, než doprava do zaměstnání s využitím hromadné dopravy.

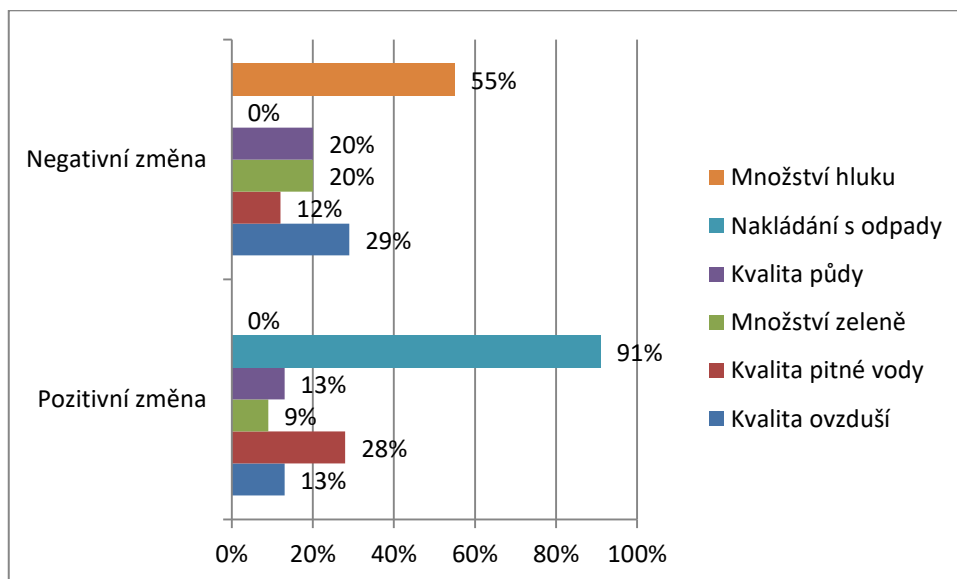
Vzhledem k výše zmíněným faktům lze usoudit, že první hypotéza z hlediska pracovních příležitostí, tedy hlediska ekonomického, neplatí. Neplatí, že více než polovina respondentů je spokojenější se současnou kvalitou života v obci, oproti období před 25 lety, a to z hlediska ekonomického.

5.2 Vyhodnocení druhé hypotézy

Méně než polovina respondentů není spokojená (vnímá negativní změnu) se současnou kvalitou života v obci oproti období před 25 lety, a to z hlediska environmentálního.

Po detailním rozboru jednotlivých environmentálních oblastí, viz grafy 19 až 24, pomohou vyvrátit nebo potvrdit druhou hypotézu následující dva grafy č. 26 a 27. V grafu č. 26 jsou zachyceny odpovědi jen těch respondentů, kteří vnímají změnu. Negativní změna je součtem procentuálního zastoupení odpovědí, velmi se změnilo negativně a spíše se změnilo negativně. Naopak pozitivní změna je součtem procentuálního zastoupení odpovědí, velmi se změnilo pozitivně a spíše se změnilo pozitivně.

Graf č. 26 – Negativní a pozitivní změna životního prostředí

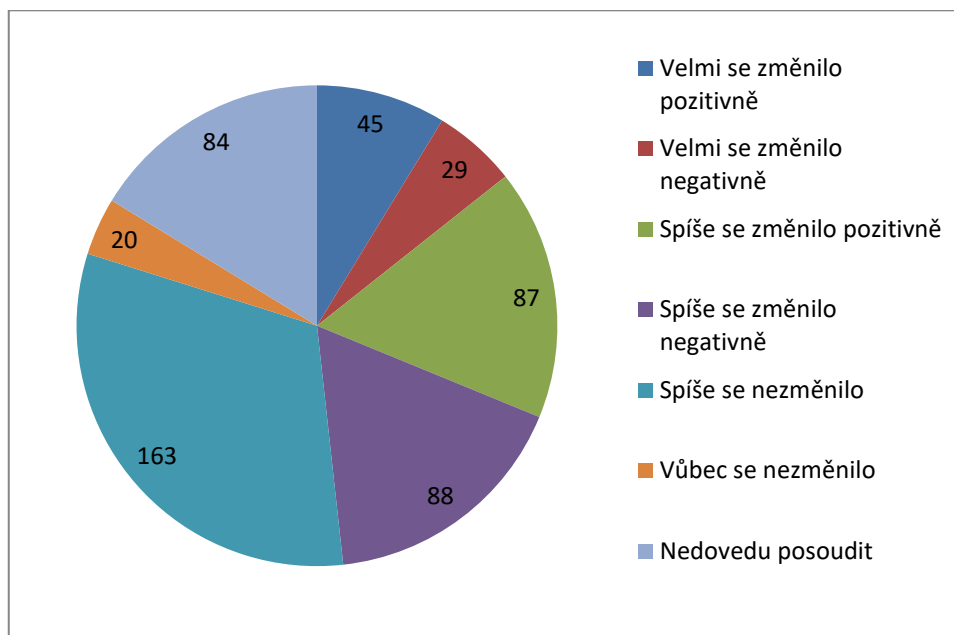

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Jak je vidět v grafu č. 26 výše, vnímání pozitivní a negativní změny je relativně vyrovnané. Velká odchylka je patrná u dvou aspektů životního prostředí, a to u množství hluku a u nakládání s odpady. Množství hluku v obci Bzí se dle 55 % respondentů během posledních pětadvaceti let změnilo negativně a nikdo tuto změnu nevnímá pozitivně. Naopak pozitivní změnu vnímá 91 % dotazovaných v nakládání s odpady a nikdo změnu v nakládání s odpady nevnímá negativně. Zajímavý je průměrný výsledek všech zkoumaných environmentálních aspektů. Průměr negativního vnímání změny životního prostředí je 23 % a průměr pozitivního vnímání změny je 26 %, což jsou velmi vyrovnané výsledky.

Celkové výsledky vnímání změny životního prostředí v obci Bzí za posledních pětadvacet let jsou zachyceny v následujícím grafu č. 27. Byly zvláště sečteny odpovědi u všech možností odpovědí, všech zkoumaných aspektů životního prostředí. V grafu č. 27 je tedy zachycen celkový počet odpovědí napříč všemi zkoumanými environmentálními aspekty.

Graf č. 27 – Celkové vnímání změny životního prostředí ve Bzí za posledních pětadvacet let

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Pro zodpovězení druhé hypotézy jsou důležité zejména odpovědi těch respondentů, kteří vnímají změnu. Odpovědí, které vnímají změnu, bylo celkem zaznamenáno 249. Po sečtení odpovědí, velmi se změnilo pozitivně a spíše se změnilo pozitivně, bylo dosaženo čísla 132. To je počet odpovědí, které vnímají změnu životního prostředí za posledních pětadvacet let pozitivně. Stejný postup byl zvolen u negativního vnímání. Po sečtení odpovědí, velmi se změnilo negativně a spíše se změnilo negativně, bylo dosaženo čísla 117. Převedeme-li odpovědi, které vnímají změnu na procenta, tak je 53 % odpovědí, vzhledem ke změně životního prostředí v obci Bzí za posledních pětadvacet let, pozitivních. Logicky tedy 47 % odpovědí říká, že je změna vnímána negativně.

Na základě výše zmíněných výsledků můžeme druhou hypotézu potvrdit. Platí, že méně než polovina respondentů není spokojená (vnímá negativní změnu) se současnou kvalitou života v obci oproti období před 25 lety, a to z hlediska environmentálního.

5.3 Vyhodnocení třetí hypotézy

Nadpoloviční většina respondentů, kteří se aktivně a pravidelně účastní dění ve vesnici, vnímá pozitivní změnu kvality života v obci Bzí za posledních pětadvacet let.

Pro posouzení této hypotézy poslouží graf č. 3, ze kterého je patrné, že 83 % respondentů se cíleně a aktivně setkává v rámci společenského života s ostatními obyvateli. Dále je potřeba se u této hypotézy zaměřit na graf č. 18, který zachycuje odpovědi respondentů, jak vnímají změnu kvality života ve Bzí za posledních pětadvacet let. Pomocí vyfiltrování odpovědí bylo zjištěno, že 80 % těch respondentů, kteří se cíleně a pravidelně setkávají s ostatními obyvateli v rámci společenského života, vnímá pozitivní změnu kvality života v obci za posledních pětadvacet let. Lze tedy konstatovat, že účast na společenském životě pozitivně ovlivňuje kvalitu života v obci Bzí.

Na základě tohoto zjištění můžeme potvrdit třetí hypotézu. Platí tedy, že nadpoloviční většina těch respondentů, kteří se aktivně a pravidelně účastní společenského dění ve vesnici, vnímá pozitivní změnu kvality života v obci Bzí za posledních pětadvacet let.

5.4 Vyhodnocení čtvrté hypotézy

Respondenti, kteří v rodině před pětadvaceti lety automobil nevlastnili a dnes ho alespoň někdo v jejich rodině vlastní, vnímají změnu kvality života v obci Bzí za posledních pětadvacet let pozitivně.

Pro vyhodnocení čtvrté hypotézy byli vyfiltrováni respondenti, kteří v rodině před pětadvaceti lety nevlastnili automobil. Jak můžeme vidět v grafu č. 15, pouhých 9 % dotazovaných před pětadvaceti lety nevlastnilo v rodině ani jeden automobil. Jedná se o pouhých osm respondentů. Sedm z těchto respondentů dnes v rodině automobil vlastní. Všech těchto sedm dotazovaných uvedlo, že se kvalita života v současnosti, v porovnání s obdobím před cca pětadvaceti lety, změnila. Konkrétně dva uvedli, že se velmi změnila, zbylých pět pak uvedlo, že se spíše změnila. Všech těchto sedm respondentů vnímá změnu jako pozitivní. Lze tedy říci, že vlastnictví automobilu přispívá ke zlepšení kvality života obyvatel vesnice Bzí

Na základě výsledků je možné potvrdit čtvrtou hypotézu. Platí tedy, že respondenti, kteří v rodině před pětadvaceti lety automobil nevlastnili a dnes ho alespoň někdo v jejich rodině vlastní, vnímají změnu kvality života v obci Bzí za posledních pětadvacet let pozitivně.

6 Vyhodnocení výzkumných otázek

Pro vyhodnocení předem stanovených výzkumných otázek budou vyžity výsledky a grafy týkající změn v kvalitě života ve vesnici Bzí za posledních pětadvacet let, které již byly detailně zpracovány a rozebrány v předchozích částech této diplomové práce.

6.1 Jak se měnila kvalita života obyvatel obce Bzí?

Vzhledem ke konceptu celé práce a dotazníku, je potřeba se na tuto otázku opět zaměřit z hlediska sociálního, zdravotního, ekonomického a environmentálního.

V sociálním oddílu dotazníku bylo mimo jiné položeno několik otázek, které jsou zásadní pro zjištění, jak respondenti vnímají změnu v kvalitě života za posledních pětadvacet let. Bylo zjištěno, že se ve Bzí v posledních letech velmi změnily možnosti sportovního vyžití, naprostá většina dotazovaných vnímá změnu jako posun k lepšímu. Jak již bylo zmíněno, největší podíl na výsledku má vznik multifunkčního hřiště. Zdejší lidé hřiště často a rádi navštěvují a je to hlavní místo pro utužování společenského života ve vesnici. S tím do jisté míry souvisí změna i v kulturním vyžití ve Bzí. Stejně tak jako u sportovního vyžití, téměř všichni respondenti totiž vnímají pozitivní změnu i v kulturní oblasti. Kulturní život ve vesnici dominuje. Je zde bohatý celoroční kulturní program, o který se zaslouhují zejména místní spolky TJ Sokol Bzí, SDH Bzí a Bzovský okrašlovací spolek. Nejvíce akcí vzniká pod záštitou TJ Sokola Bzí, který je v pořádání různých akcí nejaktivnější. Většinou se však na organizaci eventů alespoň částečně podílejí všechny tři spolky a fungují ve vzájemné spolupráci. Členskou základnu všech spolků totiž často tvoří stejní aktivní občané, kteří vykonávají své funkce dobrovolně a s velkým nadšením. Tyto dva sociální faktory, tj. kultura a sport, bezesporu aktivně přispívají ke zlepšení kvality života v obci v porovnání s obdobím před pětadvaceti lety, protože například Bzovský okrašlovací spolek byl založen až v roce 2006. Respondenti také hodnotili změnu životního standardu za posledních pětadvacet let. Více než polovina z nich změnu životního standardu nějakým způsobem vnímá. Téměř všemi dotazovanými je vnímána jako pozitivní, tedy změna k lepšímu. Jinými slovy u většiny respondentů došlo za posledních pětadvacet let ke zvýšení míry uspokojení materiálních a nemateriálních potřeb využíváním různého zboží a služeb. To lze opět považovat za zlepšení kvality života. Vedle životního standardu respondenti odpovídali také na otázku týkající

se seberealizace. Zhruba tři čtvrtiny respondentů nemají nenaplněné potřeby týkající se seberealizace například v oblasti studia a profesního růstu. Důležité bylo zjištění, že většina těch respondentů, kteří nenaplněné potřeby mají, si nemyslí, že tato skutečnost souvisí s jejich místem bydliště, tedy s životem na vesnici. Tyto výsledky jsou vzhledem k posuzování změny kvality života ve vesnici Bzí opět pozitivní.

Zajímavé bylo zjištění, že vzhledem k celkovému vývoji a zkvalitňování zdravotnických služeb v České republice, nadpoloviční většina obyvatel Bzí zásadní změny v lékařské péči nevnímá. Tato skutečnost zřejmě vyplývá především z toho, že dostupnost zdravotnických zařízení je stejná jako před pětadvaceti lety. Ani ochota přijímat nové pacienty, chování lékařů a sester, čekací doba u lékaře, délka objednací lhůty a profesní úroveň lékařů podle této skupiny respondentů nezaznamenaly výrazných změn. Jak ukázal graf č. 25, tak pouze menšina dotazovaných vnímá úroveň zdravotnických služeb buď jako výrazně lepší nebo výrazně horší. Z uvedeného vyplývá, že z hlediska poskytování zdravotnické péče se úroveň kvality života ve Bzí v globálu nezměnila. Je ovšem třeba zmínit, že výzkum se nezabýval vybavením ordinací a zdravotnických zařízení, využíváním moderních zdravotnických metod a podobně, ale pouze dostupností zdravotní péče a lidským faktorem ve zdravotnictví.

Hledisko ekonomické bylo posouzeno na základě pracovních příležitostí, dojezdové délky a způsobu dopravy do zaměstnání. Vzhledem k úpadku sklářského a textilního průmyslu v nejbližším okolí se dojezdová vzdálenost prodlužuje. Skoro třetina respondentů dojíždí za prací více než 15 kilometrů a pouze 5 dotazovaných pracuje v místě bydliště, tedy ve Bzí. S tímto koresponduje fakt, že více než polovina respondentů není spokojena s pracovními možnostmi přímo v obci a blízkém okolí. Jako jedno z dalších měřítek ekonomické situace respondentů v minulosti a dnes, bylo zvoleno vlastnictví automobilu. V této oblasti nebylo zaznamenáno výrazných změn. Většina domácností před pětadvaceti lety již automobil vlastnila. Byl však zaznamenán rozdíl v jeho využívání. Zatímco v současnosti nejvíce dotazovaných používá k dopravě do zaměstnání vlastní automobil a počet lidí využívajících hromadné dopravní prostředky se zmenšil, tak v minulosti byl tento poměr opačný. Zjištěnou skutečnost lze ovšem vyhodnotit velmi subjektivně. Různí lidé mají různé priority. Ze zde sledovaného ekonomického hlediska však můžeme danou skutečnost vyhodnotit jako negativní, protože je tento způsob dopravy

je rozhodně ekonomicky nákladnější. Občan, který má však jinak nastavený žebříček hodnot, může individuální dopravu vnímat jako pohodlnou, svobodnou a časově úspornou.

Také environmentální část výzkumu lze chápat jako velmi subjektivní. Dotazovaní respondenti nejsou odborníci přes životní prostředí a na veškeré otázky tak odpovídali pouze na základě vlastních úvah, zkušeností a pocitů. Posuzována byla změna kvality ovzduší, pitné vody, půdy, množství zeleně, nakládání s odpady a množství hluku. Jednotlivé oblasti jsou vyhodnoceny v grafech č. 19 – 24. Dle výsledků těchto grafů, většina dotazovaných odpověděla, že se v tomto ohledu spíše nic nezměnilo. Ostatní odpovědi často korespondovaly s konkrétní lokalitou, ve které se nachází respondentovo bydliště. Například obyvatelé žijící u hlavní komunikace si převážně stěžovali na zvýšení množství hluku a zhoršení kvality ovzduší. Na okraji obce bylo poukazováno na úbytek lesních porostů v důsledku kůrovcové kalamity a těžby dřeva. Výjimkou je pouze graf č. 23 vykazující výrazné zlepšení v nakládání s odpady, což ukazuje na zodpovědnost místních občanů a možnosti ve třídění odpadů. Kvalita života ve Bzí z environmentálního hlediska se podle respondentů tedy zásadně změnila pouze v oblasti nakládání s odpady.

6.2 Jak jsou obyvatelé Bzí spokojeni s kvalitou života ve Bzí za posledních 25 let?

Odpověď by měla zjistit, jak jsou respondenti spokojeni s životem v obci Bzí, zda jim ve vesnici něco chybí nebo je pro ně nedostupné. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že více než tři čtvrtiny respondentů vnímá určité změny v kvalitě života ve Bzí za posledních pětadvacet let. Z toho téměř všichni (95 %) shledávají tyto změny jako pozitivní, tudíž se dá předpokládat, že jsou se svým životem na venkově spokojeni. Účastní se bohatého sportovního a kulturního života. Většina z nich je registrována alespoň v jednom z fungujících spolků, nejčastěji v TJ Sokol Bzí. Také nezaznamenávají výrazné zhoršení životního prostředí. I dostupnost lékařské péče je vnímána jako dobrá, dokonce ve Bzí funguje dům s pečovatelskou službou pro seniory. Největším problémem je pro místní obyvatele skutečnost, že zde mají horší pracovní příležitosti a musejí tak do zaměstnání často dojíždět delší vzdálenosti. Autobusová doprava zde není ideální, ale dá se považovat za dostačující. Nákupní možnosti jsou zde minimální. Obchod se smíšeným zbožím má jen omezenou otevírací dobu a základní sortiment zboží. Ale využívají ho ve většině případů obyvatelé domu s pečovatelskou službou, což tito senioři jistě oceňují. K nákupům ostatní

občané využívají především možnosti v Železném Brodě, který je vzdálen zhruba 5 kilometrů. I v tomto ohledu je většina místních spokojena.

7 Závěr

Hlavním cílem diplomové práce bylo prověřit, jak obyvatelé malé vesnice Bzí, ležící nedaleko města Železný Brod, vnímají změnu kvality života v dnešních podmínkách, ve srovnání s životem v době před pětadvaceti lety.

V teoretické části byl vymezen pojem venkov, který může být vnímán v různých souvislostech a z různých úhlů pohledu. Rovněž byl definován rozdíl mezi venkovem a venkovským prostorem.

Za venkovský prostor může být totiž považováno vše, co není městským prostorem, prostorem urbánním. Za venkov však nelze považovat vše co je mimo města. Venkov vymezujeme jako prostor tvořený venkovskými obcemi a okolní krajinou a vnímáme ho na základě řady znaků. Například urbanistických, architektonických, sociálních, ekonomických, administrativních a velikostních. Venkovské obce jsou nejčastěji určovány počtem a hustotou obyvatel, ale lze využít i vícehlediskové přístupy. Může to být počet bytů v rodinných domech, populační vývoj nebo vzdálenost od městských center. Dalším charakteristickým znakem venkova je odlišný životní styl ve srovnání s městem. Pro venkov jsou typické uzavřené lokální komunity, úzce omezené osobní vztahy. Vlivem postupné urbanizace však váha lokálních komunit upadá a tento jev způsobuje změnu života na venkově. Malé obce v městském zázemí jsou pak od devadesátých let nejrychleji populačně rostoucí skupinou obcí a jejich rozvoj je tak úplně jiný než rozvoj obcí v odlehlejších venkovském prostoru.

Tato diplomová práce se tedy zabývá změnou kvality života v obci Bzí, která se nachází v blízkosti šesti tisícového města Železný Brod a několik větších okolních měst, jako Jablonec nad Nisou, Turnov, Semily je v dostupnosti cca 15 km. Krajské město Liberec je pak vzdálené 30 km. V souvislosti s průzkumem bylo zároveň třeba v teoretické části vymezit pojem „kvalita života“, což se ukázalo pro uchopení výzkumné části jako velmi problematické a složité, protože tento pojem je velice subjektivní a lze jej chápat a posuzovat z mnoha hledisek. Zjednodušeně řečeno je kvalitou života myšleno osobní hodnocení podmínek života, a to současných i minulých. Je proto třeba připomenout, že výsledek výzkumné části je rovněž nutné brát jako subjektivní názory a pocity občanů, nikoli jako vědecky podloženou, zkoumanou skutečnost, či soudobý trend. Pro někoho je pro posouzení kvality života rozhodující zdraví, práce a povolání, volný čas, partnerství,

pro jiného například finanční situace, spokojenost se sebou, sexualita, bydlení, přátelé. Mohlo by být jmenováno mnoho dalších aspektů.

Pro výzkumnou část této diplomové práce bylo zvoleno porovnání posouzení vzájemného působení sociálních, zdravotních, ekonomických a environmentálních podmínek před pětadvaceti lety a dnes. Metodou výzkumu byl zvolen kvantitativní způsob šetření. Dotazník obsahoval otázky, které se týkaly všech zmíněných oblastí. Tedy takové, které mohou určitým způsobem vyjádřit situaci a názor respondentů na danou oblast dříve a nyní. Dále je třeba zdůraznit, že vzhledem k tomu, že cílem práce bylo porovnání spokojenosti kvality života v obci Bzí před pětadvaceti lety a dnes, byla pro výzkum vybrána skupina starousedlíků, tj. respondentů vyšší věkové kategorie, kteří v obci žijí minimálně od začátku devadesátých let. Průzkum překvapivě naznačil, že tito lidé nevnímají v globálu kvalitu života na vesnici před čtvrt stoletím a dnes až tak výrazně odlišně, jak bylo předpokládáno. V sociální oblasti se ovšem stalo výjimkou sportovní a kulturní vyžití v obci. Zde většina respondentů zaznamenala velký posun k lepšímu. Významný vliv na tento výsledek má zcela jistě vybudování multifunkčního hřiště, které hojně využívají k rekreačním sportům i oslovené vyšší věkové kategorie. Dalším důvodem k posunu v sociální oblasti je bezesporu dokonalé fungování tří spolků v obci, které zajišťují a organizují akce i ke kulturnímu vyžití občanů ve Bzí, a ve kterých je řada respondentů aktivních. Jedná se o TJ Sokol Bzí, SDH Bzí a Bzovský okrašlovací spolek. Dá se tedy konstatovat, že lidé ve Bzí jsou spokojeni s možnostmi kulturního a sportovního vyžití. Méně výrazných změn v kvalitě života bylo zjištěno v oblasti zdravotní. Zde téměř polovina respondentů překvapivě uvedla, že nezaznamenala v oblasti zdravotní péče významný posun. Je nutné brát ovšem zřetel na skutečnost, že se výzkum zabýval dostupností a lidským faktorem ve zdravotnictví, nikoli pokrokem ve vybavení zdravotnických zařízení nebo ve vědě jako takové. Výsledek šetření odpovídá tomu, že dostupnost lékařské péče se za posledních pětadvacet let pro občany obce Bzí skutečně výrazně nezměnila. Nejbližší zdravotní středisko, poskytující standardní lékařskou péči, se stále nachází v Železném Brodě, vzdáleném přibližně pět kilometrů. Pokud respondenti uvedli, že nějakou změnu vnímají, je to většinou změna k lepšímu. Spokojenost respondentů s kvalitou života z hlediska ekonomického byla posuzována na základě pracovních příležitostí v obci. Zde výzkum prokázal, že v důsledku zániku významných sklářských a textilních firem v blízkém okolí, není více jak polovina dotazovaných

spokojena s množstvím pracovních příležitostí oproti době před pětadvaceti lety. Dojezdové vzdálenosti do zaměstnání se prodloužily, přesto respondenti uvedli, že jsou většinou spokojeni. Je jich v porovnání s dobou minulou sice méně, ale z uvedeného vyplývá, že nutnost dojíždět za prací do vzdálenějších větších měst pokládá dnes již většina z nich za normální a samozřejmé. Jistě tomuto názoru přispívá i zjištěná skutečnost, že dnes se více lidí do zaměstnání dopravuje vlastním vozem na rozdíl od doby před pětadvaceti lety, kdy dojížděli spíše veřejnou hromadnou dopravou. Individuální automobilová doprava je sice ekonomicky náročnější, ale zato časově výhodnější a především pohodlnější. Z ekonomického hlediska výzkum ale v konečném důsledku ukázal, že víc jak polovina respondentů není spokojenější s kvalitou života než před pětadvaceti lety. V této oblasti by bylo zajímavé další šetření, z jiných ekonomických hledisek. Z hlediska environmentálního není dnes spokojena s kvalitou života, v porovnání s dobou minulou, méně než polovina respondentů. Vzhledem k tomu, že autor práce také v obci Bzí od narození žije, měl možnost s respondenty při vyplňování dotazníků nebo při jejich vybírání hovořit. Bylo evidentní, že v této části dotazníku byly odpovědi většinou značně ovlivněny místem bydliště a subjektivními pocity jednotlivců, které se často rozcházel i mezi členy jedné rodiny. Jinak vnímali zhoršení hluku občané žijící u hlavní komunikace než ti, kteří žijí na okraji obce. Větší míra hluku je logicky jistě důsledkem nárůstu automobilové dopravy. Byla zjištěna skutečnost, že zatímco před dvaceti pěti lety vlastnily rodiny většinou jeden automobil, dnes má svůj vůz i několik členů rodiny, pokud mají již dospělé děti. A mnoho jich používá auto denně. Také například kvalitu vody a půdy posuzovali jinak lidé, kteří se zabývají zemědělstvím či pěstitelstvím než ti, kteří zahrady využívají jen k rekreaci a oddychu. Jedinou výraznou shodou byla změna v nakládání s odpady. Téměř všichni respondenti především kladně hodnotili umístění kontejnerů na tříděný odpad a poctivě třídí. Příznivé zjištění je, že na všeobecně položenou nespécifikovanou otázku, jak se změnila kvalita života ve Bzí za posledních pětadvacet let, odpověděla naprostá většina respondentů, že pozitivně.

Z výše uvedeného lze vyvodit, že cíle bylo dosaženo a na výzkumný problém odpovězeno. Dále by bylo zajímavé použít tuto diplomovou práci jako podklad pro následný výzkum kvalitativní, který by se podrobněji zabýval důvodem zde získaných výsledků. Ekonomická oblast by také mohla být posouzena i z jiných úhlů pohledu, než je možnost pracovních příležitostí, dojezdová vzdálenost a využití dopravy do zaměstnání. Zajímavá

by mohla být otázka kvality bydlení na vesnici, infrastruktury, možnosti vytváření finančních rezerv. Sociální oblast pak například z pohledu sousedských vztahů, ve srovnání s dobou v devadesátých letech.

Průzkum v praktické části ukázal na skutečnost, že pro další zkvalitnění života občanů Bzí by mohlo být doporučeno zlepšení četnosti autobusové dopravy do dolní části obce, kde se zároveň nachází dům s pečovatelskou službou a také lepší zásobování zdejšího obchodu, který by pak častěji využívalo více občanů, kteří v dotazníkovém šetření uváděli, že za nákupy dojíždějí nejčastěji do Železného Brodu. I toto téma by do budoucna mohlo být předmětem kvalitativního výzkumu.

8 Seznam použitých zdrojů

8.1 Tištěné publikace

BERNARD, Josef, KOSTELECKÝ Tomáš, ILLNER Michal, VOBECKÁ Jana. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2011. ISBN 978-80-7419-069-8.

BINEK, Jan. et. al. *Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova*. Brno: GaREP, 2009. ISBN 978-80-904308-0-8

BÖS, Mathias, ROSENBROCK, Hinrich. *Global Handbook of Quality of Life: Exploration of Well-Being of Nations and Continents*. 2015. Springer Dordrecht Heidelberg New York London: Springer Science+Business Media Dordrecht, 2015. ISBN 978-94-017-9177-9.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0139-7.

HEŘMANOVÁ, Eva. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012. Studijní texty. ISBN 978-80-7419-106-0

IRA, Vladimír, MURGAŠ, František. *GEOGRAFICKÝ POHLED NA KVALITU ŽIVOTA A ZMENY V SPOLOČNOSTI NA SLOVENSKU, GEOGRAPHIA SLOVACA*. Bratislava: Geografický ústav SAV, 2008. ISSN 1210-3519

KUČERA, Zdeněk, KULDOVÁ, Silvie, ed. *Venkov je náš svět: sborník příspěvků z mezinárodní konference = Countryside - ourworld : collection of papers of international conference : Český Krumlov 1.-3.3.2006*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, 2006. ISBN 80-213-1539-3

OLECKÁ, Ivana, IVANOVÁ, Kateřina. *Metodologie vědecko-výzkumné činnosti*. Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc, 2010. ISBN 978-80-87240-33-5.

PETRUSEK, Miloslav, MAŘÍKOVÁ, Hana, VODÁKOVÁ Alena. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5.

VAĎUROVÁ, Helena, MÜHLPACHR, Pavel. Kvalita života: teoretická a metodologická východiska. Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 80-210-3754-7

8.2 Elektronické zdroje

Asociace krajů: *Liberecký kraj* [online]. [cit. 2019-09-11]. Dostupné z: <http://www.asociacekrajů.cz/kraje-cr/liberecky-kraj/>

CZSO-A: Krajská správa ČSÚ v Liberci. *Nejnovější údaje o kraji* [online]. 2019 [cit. 2019-09-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xl>

CZSO-B: Krajská správa ČSÚ v Liberci. *Charakteristika okresu Jablonec nad Nisou* [online]. 2019 [cit. 2019-09-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/charakteristika_okresu_jn

CZSO-C: Veřejná databáze. *Počet domů podle výsledků sčítání od roku 1869 v obcích a jejich částech vybraného SO ORP* [online]. 2016 [cit. 2019-09-11]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&z=T&f=TABULKA&katalog=all&pvo=SCHIST07domy&vyhltext=bz%25C3%25AD&bkvt=YnrDrQ..&pvokc=65&pvoch=5110>

CZSO-D: Veřejná databáze. *Počet obyvatel podle výsledků sčítání od roku 1869 v obcích a jejich částech vybraného SO ORP* [online]. 2016 [cit. 2019-09-11]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&z=T&f=TABULKA&katalog=all&pvo=SCHIST07obyv&vyhltext=bz%25C3%25AD&bkvt=YnrDrQ..&pvokc=65&pvoch=5110>

Dům a zahrada. *Český fenomén: chataření a chalupaření* [online]. [cit. 2019-09-10]. Dostupné z: <http://www.dumazahrada.cz/stavba-rekonstrukce/stavba/2012/6/5/nas-jedinecny-fenomen-chalupareni-chatareni/>

Eagri. *PROGRAM ROZVOJE VENKOVA NA OBDOBÍ 2014-2020* [online]. (PDF) [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/321101/PRV_do_vlady.pdf

Geoportal: Kraj LBC. *Administrativní členění* [online]. [cit. 2019-09-11]. Dostupné z: <http://geoportal.kraj-lbc.cz/obce>

Kurzycz-A. *Železný Brod, Stav obyvatel - statistika* [online]. 2019 [cit. 2019-09-11]. Dostupné z: <https://regiony.kurzy.cz/zelezny-brod/stats/>

Kurzycz-B. *Katastr nemovitostí Železný Brod* [online]. 2019 [cit. 2019-09-11]. Dostupné z: <https://regiony.kurzy.cz/katastr/zelezny-brod/>

Město Železný Brod-A. *Historie města* [online]. 2017 [cit. 2019-09-11]. Dostupné z: <https://www.zeleznybrod.cz/de/tourist/mistni/historie-mesta/>

Město Železný Brod-B. *Památky* [online]. 2017 [cit. 2019-09-11]. Dostupné z: <https://www.zeleznybrod.cz/de/tourist/mistni/pamatky/>

Město Železný Brod-C. *Kam za kulturou* [online]. 2017 [cit. 2019-09-11]. Dostupné z: <https://www.zeleznybrod.cz/de/tourist/kam-za-kulturou/>

Město Železný Brod-D. *Kam za sportem* [online]. 2017 [cit. 2019-09-11]. Dostupné z: <https://www.zeleznybrod.cz/de/tourist/kam-za-sportem/>

Město Železný Brod-E. *Statistické údaje* [online]. 2017 [cit. 2019-09-11]. Dostupné z: <https://www.zeleznybrod.cz/de/tourist/mistni/statisticke-udaje/>

MMR ČR. *STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR 2014–2020* [online]. (PDF) [cit. 2019-09-10]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/567bd494-c091-47f0-8a94-1dac4f36fdc8/SRR_duben_2013.pdf

MVČR. *Venkov, typologie venkovského prostoru* [online]. (PDF). [cit. 2019-09-10]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/perlin-pdf

Obec Bzí: O obci. *Historie obce* [online]. 2019 [cit. 2019-09-11]. Dostupné z: <https://www.obec-bzi.cz/inpage/o-obci/>

Regionální rozvoj. Kraj LBC. *VENKOVSKÉ OBLASTI LIBERECKÉHO KRAJE* [online]. (PDF). [cit. 2019-09-10]. Dostupné z: <https://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/getFile/id:272100/lastUpdateDate:2015-02-09%2011%3A26%3A09>

Regionální rozvoj: Vymezení venkova. *Přístupy k vymezení venkova* [online]. [cit. 2019-09-10]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/vymezeni.html>

UIR. *Katastrální území Bzí u Železného Brodu: podrobné informace* [online]. 2019 [cit. 2019-09-11]. Dostupné z: <http://www.uir.cz/katastralni-uzemi/796131>

WHO: *WHOQOL: Measuring Quality of Life* [online]. 2019 [cit. 2019-09-11]. Dostupné z: <https://www.who.int/healthinfo/survey/whoqol-qualityoflife/en/>

9 Přílohy

9.1 Dotazník

Změna kvality života v obci Bzí

Úvodní slovo

Vážení respondenti, tímto Vás prosím o odpovědi na následující otázky tohoto dotazníku. Dotazník vznikl v rámci mé diplomové práce, která je závěrečnou písemnou prací mého studia programu Hospodářská politika a správa a oboru Veřejná správa a regionální rozvoj na České zemědělské univerzitě v Praze. Tématem mé diplomové práce je Změny v kvalitě života na venkově, konkrétně v obci Bzí. Tento dotazník je anonymní, není tedy zapotřebí uvádět Vaše jméno. Tento dotazník se skládá z pěti oddílů: úvodního slova, sociálního oddílu, zdravotního oddílu, ekonomického oddílu, environmentálního oddílu a identifikačních otázek. Vyplnění tohoto dotazníku Vám nezabere více než 10 minut. Pokud budete mít nějaké dotazy, můžete mě kontaktovat na telefonním čísle nebo emailové adrese uvedených níže. Pokud budete zvědaví, jak výzkum dopadl, rád Vám výsledky poskytnu. Moc děkuji za Váš čas a ochotu.

Bc. Luboš Jíra

Tel. číslo: 775313075

Email: jira.lubos@centrum.cz

Pokyny k vyplnění: Vyznačte kroužkem nebo křížkem jednu odpověď, pokud u konkrétní otázky není uvedeno jinak.

A) Sociální oddíl

1. Setkáváte se cíleně a pravidelně s jinými obyvateli ze Bzí v rámci společenského života?
a) Ano   b) spíše ano   c) spíše ne   d) ne

2. Jak jste spokojen/a se sportovním vyžitím ve Bzí:

Sportovní vyžití	Velmi spokojen	Spíše spokojen	Spíše nespokojen	Velmi nespokojen	Netýká se mne	Nevím	Znak
Tenis	1	2	3	4	5	6	2
Fotbal	1	2	3	4	5	6	3
Volejbal	1	2	3	4	5	6	4
Nohejbal	1	2	3	4	5	6	5
Florbal	1	2	3	4	5	6	6
Cvičení (např. aerobic)	1	2	3	4	5	6	7
Cyklistika	1	2	3	4	5	6	8
Hokej	1	2	3	4	5	6	9

10. Máte pocit, že se za posledních 25 let možnost sportovního vyžití ve Bzí změnila k:

a) lepšímu   b) nezměnila   c) horšímu   d) nedovedu posoudit

11. Chybí Vám ve Bzí možnost provozovat nějakou konkrétní sportovní aktivitu?

a) ano, uveďte jakou.....   b) ne

12. Jak jste spokojen/a s kulturním vyžitím ve Bzí:

Kulturní vyžití	Velmi spokojen	Spíše spokojen	Spíše nespokojen	Velmi nespokojen	Nevím	Znak
Koncerty	1	2	3	4	5	12
Divadelní představení	1	2	3	4	5	13
Plesy	1	2	3	4	5	14
Venkovní akce	1	2	3	4	5	15
Vánoční trhy	1	2	3	4	5	16
Velikonoční trhy	1	2	3	4	5	17

18. Máte pocit, že se za posledních 25 let možnost kulturního vyžití ve Bzí změnila k?

- a) lepšímu b) nezměnila c) horšímu d) nedovedu posoudit

19. Chybí Vám ve Bzí možnost nějakého kulturního vyžití?

- a) Ano, uveďte jaké..... b) ne

20. Jste členem nějakého spolku v obci Bzí?

- a) Ano b) ne

21. V následující tabulce zaškrtněte, jak dlouho jste členem některého ze spolků ve Bzí

Spolek	Členem méně než 5 let	Členem 5-10 let	Členem 11-15 let	Členem 16-20 let	Členem déle než 20 let	Znak
Bzovský okrašlovací spolek	1	2	3	4	5	21
TJ Sokol Bzí	1	2	3	4	5	22
Sbor dobrovolných hasičů Bzí	1	2	3	4	5	23
Jiný spolek, uveďte jaký.....	1	2	3	4	5	24

25. Docházíte do místního kostela?

- a) Velmi často/pravidelně (např. bohoslužby)
b) Pouze příležitostně (např. Vánoce, Velikonoce)
c) Nikdy

26. Navštěvujete akce organizované církví?

- a) Pravidelně
b) Příležitostně
c) nenavštěvuji

27. Kam chodíte/jezdíte nejčastěji nakupovat?

Komodita	Nakupuji ve Bzí	V Žel. Brodě	Nakupuji mimo Bzí a Žel. Brod	Znak
Potraviny	1	2	3	27
Oblečení	1	2	3	28
Drogistické zboží	1	2	3	29
Léky	1	2	3	30
Nářadí	1	2	3	31
Domácí potřeby	1	2	3	32

33. Jste spokojeni s nákupními možnostmi v dojezdové/docházkové vzdálenosti od Bzí?

- a) Ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne

34. Jsou vaše příjmy dostačující vzhledem k vašim životním nákladům?

- a) Ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne

35. Změnila se během posledních 25 let úroveň Vašeho životního standardu?
a) Ano   b) ne   c) nevím
36. Váš životní standard se změnil:
a) pozitivně   b) negativně   c) nevím
37. Měli jste za posledních 25 let nenaplněné potřeby týkající se seberealizace (např. studium, cestování, profesní růst)?
a) Ano   b) ne
38. Myslíte si, že nenaplnění potřeb souvisí s místem Vašeho bydliště?
a) Ano   b) spíše ano   c) spíše ne   d) ne
39. Jak vnímáte kvalitu života ve Bzí v současnosti v porovnání s obdobím cca před 25 lety? Kvalita života se:
a) Velmi změnila   b) spíše změnila   c) spíše nezměnila   d) vůbec nezměnila   e)nevím
40. Kvalita života ve Bzí se změnila:
a) Pozitivně   b) negativně   c) nevím

B) Zdravotní oddíl

41. Jelikož ve Bzí není obvodní lékař, jak jste spokojeni s dostupností lékařské péče v okolních městech?
a) Velmi spokojen   b) spíše spokojen   c) spíše nespokojen   d) nespokojen
42. Kam dojíždíte k obvodnímu lékaři?
Vypište: .....
43. Jaká je v současné době lékařská péče ve srovnání s obdobím před 25 lety:

	Zlepšilo se	Nezměnilo se	Zhoršilo se	Znak
Dostupnost	1	2	3	43
Kvalita ošetření	1	2	3	44
Ochota přijímat nové pacienty	1	2	3	45
Chování lékařů a sester	1	2	3	46
Čekací doba u lékaře	1	2	3	47
Délka objednávací lhůty	1	2	3	48
Profesní úroveň lékařů	1	2	3	49

C) Ekonomický oddíl

50. Vlastnila Vaše rodina před 25 lety automobil?
a) Ano   b) Ne
51. Omezovala Vás tehdy absence automobilu?
a) Ano   b) Ne
52. Máte u Vás v rodině k dispozici automobil dnes?
a) Ano   b) Ne
53. Kdo ve Vaší domácnosti vlastní automobil? *Je možné zakroužkovat více odpovědí*
a) Já

- b) Partner
  - c) Děti
  - d) Rodiče
54. Jste spojen/a s pracovními možnostmi ve Bzí a okolí v porovnání s obdobím před 25 lety?
- a) Velmi spokojen/a
  - b) spíše spokojen/a
  - c) spíše nespokojen/a
  - d) nespokojen/a
55. Jaká je dojezdová/docházková vzdálenost do Vašeho zaměstnání?
- a) Méně než 1 km
  - b) 1 km - 15 km
  - c) 16 km – 30 km
  - d) Více než 30 km
56. Jste spokojený s dojezdovou/docházkovou vzdáleností do Vašeho zaměstnání?
- a) Ano
  - b) spíše ano
  - c) spíše ne
  - d) ne
57. Jak se do zaměstnání dopravujete? *Pokud využíváte více způsobů nebo kombinace dopravy do zaměstnání, zakroužkujte více možností.*
- a) Pěšky
  - b) Na kole
  - c) Autem/motocyklem
  - d) Autobusem
  - e) Vlákem
  - f) Jiným způsobem, vypište.....
58. Jaká byla dojezdová/docházková vzdálenost do Vašeho zaměstnání před 25 lety?
- a) Méně než 1 km
  - b) 1 km - 15 km
  - c) 16 km – 30 km
  - d) Více než 30 km
59. Byl/a jste spokojený/á s dojezdovou/docházkovou vzdáleností do Vašeho zaměstnání před 25 lety?
- a) Ano
  - b) spíše ano
  - c) spíše ne
  - d) ne
60. Jak jste se dopravoval/a do zaměstnání před 25 lety? *Pokud jste využívali více způsobů nebo kombinací dopravy do zaměstnání, zakroužkujte více možností.*
- a) Pěšky
  - b) Na kole
  - c) Autem/motocyklem
  - d) Autobusem
  - e) Vlákem
  - f) Jiným způsobem, vypište.....

D) Environmentální oddíl

61. Jak se podle Vás za posledních 25 let změnilo ve Bzí životní prostředí?

Změna prostředí	Velmi se změnilo pozitivně	Velmi se změnil negativně	Spíše se změnilo pozitivně	Spíše se změnilo negativně	Spíše se nezměnilo	Vůbec se nezměnilo	Nedovedu posoudit	Znak
Kvalita ovzduší	1	2	3	4	5	6	7	61
Kvalita vody (pitná voda)	1	2	3	4	5	6	7	62
Množství zeleně (lesy, louky)	1	2	3	4	5	6	7	63
Kvalita půdy	1	2	3	4	5	6	7	64
Nakládání s odpady	1	2	3	4	5	6	7	65
Množství hluku	1	2	3	4	5	6	7	66

E) Identifikační otázky

67. Jste:

- a) Muž   b) žena

68. Jaký je Váš věk:

- a) 40-50 let
b) 51-60 let
c) 61-70 let
d) 71 a více let

69. Jaký je Váš rodinný stav:

- a) Ženatý/vdaná
b) Svobodný/svobodná
c) Rozvedený/rozvedená
d) Vdovec/vdova
e) V registrovaném partnerství

70. Bydlíte:

- a) Ve vlastním rodinném domě
b) V pronajatém rodinném domě
c) Ve vlastním bytě
d) V pronajatém bytě
e) Jinde, vypište.....

71. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání je:

- a) Základní
- b) Vyučen/vyučena
- c) Maturita
- d) Vysoká škola

72. Jste:

- a) Zaměstnanec
- b) OSVČ
- c) Důchodce (starobní, invalidní důchod)
- d) Nezaměstnaný/á

73. Vyznáváte nějaké náboženství?

- b) Ano, vypište jaké .....
- c) Ne

74. Zapomněl jsem se zeptat na něco, co byste rád/a k tomuto tématu sdělil/a?

.....
.....
.....